

KOLENDAR

(Vestnik)

==== XLV. =====

šolske Družbe sv. Cirila in Metoda

v Ljubljani

za navadno leto

1931.

Izdalo in založilo vodstvo.

~~~~~  
Cena 15 Din  
~~~~~


I. c. 33564, c

V Ljubljani.

Tisk „Narodne tiskarne“.

(Odgovoren Fr. Jezeršek.)

1930.

030024/11

Rodoslov

našega kraljevskega doma.

Sve za krst častni
i svobodu zlatnu!
Geslo dinastije.

Nj. Veličanstvo kralj **Aleksander I.**, rojen na Cetinju dne 17. XII. (4. XII.) 1888; poročen dne 8. VI. 1922 z Njenim Veličanstvom **Marijo**, princezo rumunsko, rojeno dne 9. I. 1900.

Nj. Kralj. Visočanstvo kraljevič prestolonaslednik **Peter**, rojen dne 6. IX. 1923.

Kraljeviča: **Tomislav**, rojen 19. I. 1928 in **Andrej**, rojen 28. VI. 1929.

Kraljeva roditelja: Nj. V. kralj **Peter I. Veliki, Osvoboditelj in Ujeditelj**, † 16. VIII. 1921 in kneginja **Zorka**, † 4. III. 1890.

Kraljev brat: Nj. Kralj. Visočanstvo kraljevič **Gjorgje**, rojen na Cetinju dne 8. IX. 1887.

Kraljeva sestra: Nj. Visočanstvo princeza **Jelena**, rojena na Reki dne 5. XI. 1884, poročena v Petrogradu s knezom Jovanom Konstantinovičem dne 21. VIII. 1911.

Kraljev stric: Nj. Visočanstvo knez **Arsenije Karagjorgjevič**, brat Nj. V. kralja Petra, roj. dne 16. IV. 1859.

Kraljev bratranec: Nj. Visočanstvo knez **Pavle**, sin kneza Arsenija, rojen dne 27. IV. 1893., poročen z grško princezo **Olgo**, rojeno dne 29. V. 1903. Njun sin: knez **Aleksander**, rojen dne 13. VIII. 1924.

Kraljevina Jugoslavija

a) grb:

Dvoglavi beli orel v poletu na rdečem ščitu; vrh obeh glav krona kraljevine; na prsih ima orel ščit, na katerem je bel križ na rdečem ščitu, 25 polj, ki so menjaje se rdeča in srebrna, in tri zlate šesterokrake zvezde nad belim polumesecem na modrem ščitu.

b) državne barve:

Modra bela rdeča.

Leto 1931.

je navadno leto in ima 365 dni (med njimi 52 nedelj in 15 katoliških cerkvenih praznikov všteti leta 1911. odpravljene); začne se in konča s četrtkom.

Začetek leta 1931.

Občno in drž. leto se začne na novega leta dan, 1. prosinca, katoliško cerkveno leto 1. adventno nedeljo 29. listopada 1930, pravoslavno cerkveno leto 14. prosinca 1931.

Godovinsko število.

Zlato število	13	Rimsko število	14
Epakta ali lunino kazalo	XI	Nedeljska črka	D
Solnčni krog	8	Letni vladar: Jupiter.	

Odpravljene cerkveni prazniki.

1. Svečnica (2. II.), 2. Marijino oznanjenje (25. III.), 3. velikonočni ponedeljek, 4. binkoštni ponedeljek, 5. mali šmarin (8. IX.), 6. sv. Štefan (26. XII.).

Državni prazniki.

1. **Ciril in Metod**, slovanska apostola: dne 24. vel. travna.
2. **Vidov dan**: dne 28. rožnika v spomin junakov, padlih za vero in domovino.
3. **Ujedinjenje Jugoslavije**: dne 1. grudna.
4. **Aleksandrov dan**: dne 17. grudna (rojst. dan Nj. V. kralja Aleksandra I.)

Znamenja luninih premen.

Mlaj ☾ Prvi krajec ☾ Ščip ☾ Zadnji krajec ☾

Mraki leta 1931.

Leta 1931. bodo trije delni solnčni mraki in dva popolna lunina.

Solnce mrkne 17. in 18. IV. (zač. 23 in 57 min., konec 18. IV. ob 3. in 32. min. zj.); drugič 12. IX. (zač. 5 in 13 min. zj., konec 6 in 9 min.); tretjič 11. X. (zač. 12 in 1 min. op., konec 15 in 49 min. pop.).

Luna mrkne 2. IV. (zač. 19 in 23 min., konec 22 in 52 min.); drugič 26. IX. (zač. 18 in 54 min., konec 22 in 42 min.).

Pri nas bosta vidna samo lunina mraka.

PROSINEC ★ JANUAR

Srbsko: Јануар.

Luž.-srb.: Wulki różk.

Hrvatsko: Siečanj.

☞ 31 dni. ☛

Poljsko: Styczeń.

Češko: Leden.

Rusko: Январь.

Dnevi	Za rimske katoličane	Za pravoslavne	Narodna imena
1 Čet.	Novo leto. Obr. Gsp.	19 Bonifacij	Dragovit
2 Pet.	Makarij	20 Danilo	Zlatan
3 Sob.	Genovefa	21 Julijana	Slavimir
K.: Ko je bil Herod umrl. Mat. 2.			
4 Ned.	Ime Jezusovo ☉	22 Anastazij	Dobromir
5 Pon.	Telesfor	23 10 muč.	Grozdana
6 Tor.	Sv. trije Kralji.	24 Badnji dan	Darin
7 Šred.	Zdravko, Val.	25 Božič	Svetoslav
8 Čet.	Severin	26 Zbor Bogorodičin	Bogoljub
9 Pet.	Julijan	27 Štefan, 1. muč.	Nikosava
10 Sob.	Pavel, pušč.	28 20.000 muč.	Dobroslav
K.: 12letni Jezus v templju. Luk. 2.			
11 Ned.	1. po razgl. G. Sv. dr.	29 Betleh. deca	Božidar
12 Pon.	Arkadij	30 Anizij	Bodigoj
13 Tor.	Hilarij	31 Melanija	Bogomir
14 Šred.	Srečko Nol.	1/1 Novo leto 1931	Neda
15 Čet.	Maver	2 Silvester, p.	Radoslav
16 Pet.	Marcel	3 Malahija	Tmislava
17 Sob.	Anton, pušč.	4 Evstahij	Zvonimir
K.: O ženitnini v Kani Gal. Iv. 2.			
18 Ned.	2 po razgl. G. ☉	5 Krstov dan	Vera
19 Pon.	Kanuf	6 Bogojavljenje	Hranimir
20 Tor.	Fab. in Seb.	7 Zbor Iv. Krst.	Živojin
21 Šred.	Agna	8 Jurij	Janja
22 Čet.	Vinko	9 Polijevkto	Sviloj
23 Pet.	Zaroka Marije D.	10 Gregor Niški	Voljica
24 Sob.	Timotej	11 Teodozij	Milislava
K.: Jezus ozdravi gobavega. Mat. 8.			
25 Ned.	3. po razgl. G. Sp. sv. P.	12 Tatijana	Kosava
26 Pon.	Polikarp	13 Jermilo	Vsevlást
27 Tor.	Sava, Ivan Zlat. ☾	14 Sava I.	Dušana
28 Šred.	Roger in tov.	15 Pavel Tivejski	Dragomil
29 Čet.	Fran Sal.	16 Verige sv. Petra	Gorislava
30 Pet.	Martina	17 Anton Veliki	Desislav
31 Sob.	Peter Nol.	18 Makso	Divna

Dan zraste za 1 uro 1 min.

Dan je dolg 8 ur 25 min. do 9 ur 26 min.

Beleške.

SVEČAN ★ FEBRUAR

Srbsko : Фебруар.

Hrvatsko : Veljača.

Ceško : Unor.

☞ 28 dni. ☜

Luž.-srb. : Maly różk.

Poljsko : Luty.

Rusko : Февраль.

Dnevi		Za rimske katoličane	Za pravoslavne	Narodna imena	
K.: O delavcih v vinogradu. Mat. 20.					
1	Ned.	70 nica. Ignacij	19	Makarij Egipt	Budmil
2	Pon.	Svečnica	20	Jevtimij	Ljubomira
3	Tor.	Blaž ☿	21	Maksim	Bojmir
4	Sred.	Veronika	22	Timotej	Daroslav
5	Čet.	Dobroslava, Agata	23	Klemen	Jagoda
6	Pet.	Doroteja	24	Ksenija	Žalimir
7	Sob.	Romuald	25	Gregor	Malina
K.: O sejalcu in semenu. Luk. 8.					
8	Ned.	60nica. Ivan Mat.	26	Ksenofont	Zvezdodrag
9	Pon.	Apolonija ☾	27	Ivan Zlat.	Blagoslava
10	Tor.	Školastika	28	Efrem Sirski	Vojmil
11	Sred.	Adolf	29	Ignacij	Dobrana
12	Čet.	Evlalija	30	Trije jerarhi	Zvonimir
13	Pet.	Katarina	31	Kir in Ivan	Vrativoj
14	Sob.	Valentin	1/2	Trifun	Cvetna
K.: Jezus ozdravi slepca. Luk. 18.					
15	Ned.	50nica. Favstin	2	Srečanje Gosp.	Ljuboslava
16	Pon.	Julijana	3	Sim. in Ana	Strahomir
17	Tor.	Pust. Donat ☿	4	Izidor Pel.	Vesela
18	Sred.	† Pepelnica, Simeon	5	Agata	Dobrana
19	Čet.	Julijan	6	Vukol	Bratomil
20	Pet.	Elevterij	7	Partenij	Drago
21	Sob.	Maksimilijan	8	Sava II.	Miloslav
K.: Hudič izkuša Jezusa. Mat. 4.					
22	Ned.	1. postna. Petra st.	9	Nikifor	Gojslav
23	Pon.	Peter D.	10	Haralamko	Čudomil
24	Tor.	Matija	11	Jurij Krat.	Divka
25	Sred.	Kv. Valburga ☾	12	Melentij	Bludomir
26	Čet.	Aleksander	13	Martinijan	Nikna
27	Pet.	Leander	14	Ciril, sl. ap.	Inoslav
28	Sob.	Roman	15	Onizim	Sodka

Dan zraste za 1 uro 27 min.

Dan je dolg 9 ur 29 min. do 10 ur 56 min.

Beležke.

SUŠEC ★ MAREC

Srbsko: Март.
Hrvatsko: Ožujak.
Češko: Březen.

☞ 31 dni. ☞

Luž.-srb.: Nalětnik.
Poljsko: Marzec.
Rusko: Мартъ.

Dnevi		Za rimske katoličane	Za pravoslavne	Narodna imena
K.: Jez. izprem. na gori. Mat. 17.				
1	Ned.	2. p. Belko (Albin)	16 Pantelij	Belin
2	Pon.	Simplicij	17 Teod. in Tiron	Milana
3	Tor.	Kunigunda	18 Lev, p.	Mislav
4	Sred.	Kazimir ☉	19 Arhip	Sladoje
5	Čet.	Evzebij	20 Lev, šk.	Danica
6	Pet.	Fridolin	21 Timotej	Zvezda
7	Sob.	Tomo Akv.	22 Evgen	Jelen
K.: Jezus izžene hudiča. Luk. 11.				
8	Ned.	3. post. Ivan b.	23 Polikarp	Bodin
9	Pon.	Frančiška	24 Najd. gl. Iv. K.	Danimir
10	Tor.	40 mučenikov	25 Tarazij	Stana
11	Sred.	Sredi posta. ☾	26 Porfirij	Radoja
12	Čet.	Gregor Vel.	27 Prokop	Božana
13	Pet.	Rozina	28 Vazilij	Svetovid
14	Sob.	Matilda	1/3 Evdoksija	Desimir
K.: Jezus nasiti 5000 mož. Iv. 6.				
15	Ned.	4. postna. Klemen	2 Teodot	Velislav
16	Pon.	Radovan	3 Evtropij	Ljubislava
17	Tor.	Jedert	4 Gerazim	Budimir
18	Sred.	Edo	5 Konon	Slavoljub
19	Čet.	Josip, ž. M. D. ☉	6 42 mučenikov	Zlata
20	Pet.	Niketa	7 Vazilij	Vlada
21	Sob.	Benedikt	8 Teofor	Tuga
K.: Judje hočejo Jez. kamenj. Iv. 8.				
22	Ned.	5. p. (tiha)	9 40 mučenikov	Slavo
23	Pon.	Viktorin	10 Kodrat	Dražislav
24	Tor.	Gabrijel	11 Sofronij	Jaroslav
25	Sred.	Oznan. M. D.	12 Teofan	Predrag
26	Čet.	Emanuel	13 Nicefor	Srdan
27	Pet.	Žal. M. b. ☾	14 Benedikt	Stanimir
28	Sob.	Ivan Kap.	15 Agapij	Uma
K.: Jez. prihod v Jeruz. Mat. 21.				
29	Ned.	6. postna. (cvetna)	16 Savin	Branivoj
30	Pon.	Angela	17 Aleksij	Pribislav
31	Tor.	Modest	18 Ciril Jeruz.	Mojmir

Začetek pomladi 21. t. m. Dan zraste za 1 uro 46 min.

Dan je dolg 10 ur 59 min. do 12 ur 45 min.

Beležke.

MALI TRAVEN ★ APRIL

Srbsko: АПРИЛ.
Hrvatsko: Travanj.
Češko: Duben.

☾ 30 dni. ☽

Luž.-srb.: Jutrownik.
Poljsko: Kwiecień.
Rusko: АПРѢЛЬ.

Dnevi		Za rimske katoličane	Za pravoslavne		Narodna imena
1	Sred.	Hugon	19	Hrizant	Mutimir
2	Čet.	Vel. četrt. Fran P. ☿	20	Jovan in Sergij	Gojmir
3	Pet.	† Vel. pet., Riko	21	Jakob	Žarko
4	Sob.	Vel. sob., Izidor	22	Vazilij	Dušica
K.: Jez. vstane od mrtvih. Mark. 16.					
5	Ned.	Vel. noč.	23	Nikon	Dabiživ
6	Pon.	Vel. poned.	24	Caharija	Čudna
7	Tor.	Herman	25	Blagovesti	Radivoj
8	Sred.	Dionizij	26	Gabrijel	Viljenica
9	Čet.	Marija Kl. ☾	27	Vel. četrtek	Ljuban
10	Pet.	Ecehijel	28	Vel. petek	Srčanica
11	Sob.	Lev	29	Vel. sobota	Rada
K.: Jez. se prik. pri zap. vratih. Iv. 20.					
12	Ned.	1. povel. (bela)	30	Uskrs. Vstaj. G.	Sava
13	Pon.	Hermenegild	31	Uskrsni pon.	Zdegoj
14	Tor.	Tiburcij	1/4	Uskrsni tor.	Jelača
15	Sred.	Helena	2	Tit	Gestirad
16	Čet.	Turibij	3	Niket	Božislava
17	Pet.	Anicet.	4	Jurij	Vitigoj
18	Sob.	Apolonij ☿	5	Teodul	Gradislava
K.: O dobrem pastirju. Iv. 10.					
19	Ned.	2. pov. Kresc.	6	Evtihij	Tihorad
20	Pon.	Sulpicij	7	Jurij	Dragislav
21	Tor.	Anzelm	8	Herodijan	Dragomira
22	Sred.	Vaistvo sv. Jos.	9	Evpsihij	Ljutomer
23	Čet.	Vojteh	10	Terencij	Dobrica
24	Pet.	Jurij	11	Antipa	Jurislav
25	Sob.	Marko ☾	12	Vazilij	Tugomir
K.: Jez. napove odhod. Iv. 16.					
26	Ned.	3. povel. Klet in M.	13	Artemon	Sekana
27	Pon.	Peregrin	14	Martin	Raduna
28	Tor.	Vital	15	Aristarh	Slavica
29	Sred.	Peter, m.	16	Agapija	Tankoslava
30	Čet.	Katarina Sij.	17	Simeon	Samorad

Dan zraste za 1 uro 39 min.

Dan je dolg 12 ur 48 min. do 14 ur 27 min.

Beležke.

VELIKI TRAVEN ★ MAJ

Srbsko: Maj.
Hrvatsko: Svibanj.
Češko: Květen.

☞ 31 dni. ☞

Luž.-srb.: Róžovnik.
Poljsko: Maj.
Rusko: Ма́й.

Dnevi		Za rimske katoličane	Za pravoslavne		Narodna imena
1	Pet.	Filip in Jak.	18	Ivan prop.	Žiga Živana
2	Sob.	Atanazij ☿	19	Ivan staroz.	
K.: Jez. obljudi sv. Duha. lv. 16.					
3	Ned.	4. povel. N. sv. križa	20	Evtihij	Solnčarica Valhun Desirad Zdemir Prisnoslav Budislav Prvinica
4	Pon.	Cvetko. Florijan	21	Januarij	
5	Tor.	Pij V.	22	Teodor	
6	Sred.	Ivan Ev.	23	Jurij	
7	Čet.	Stanislav	24	Sava	
8	Pet.	Prik. sv. Mih.	25	Marko	
9	Sob.	Gregor Naz. ☾	26	Vazilij	
K.: 0 molitvi. lv. 16.					
10	Ned.	5. povel. Antonin	27	Simeon	Dvorna Ljerka Stojmir Jasna Svetolik Jaromira Mladena
11	Pon.	Mamert	28	Jason	
12	Tor.	Pankracij	29	Vazilij Ostr.	
13	Sred.	Servacij	30	Jakob	
14	Čet.	Vnebohod Krist.	1/5	Jeremija	
15	Pet.	Zofija	2	Atanazij	
16	Sob.	Ivan Nep.	3	Tim. in Mavro	
K.: 0 pričanju sv. Duha. lv. 15.					
17	Ned.	6. povel. Paskal ☿	4	Pelagija	Dušoje Mladica Vitoslava Milodar Jelina Boža Milorad
18	Pon.	Venancij	5	Irena	
19	Tor.	Celestin	6	Job	
20	Sred.	Bernardin	7	Agapij	
21	Čet.	Srečko	8	Spasov dan	
22	Pet.	Milan, Emil	9	Izaija	
23	Sob.	Željko, Deziderij	10	Simon	
K.: 0 sv. Duhu in ljubezni. lv. 14.					
24	Ned.	Binkošti. Marija ☾	11	Ciril in Metod	Cveta Zdestan Dragica Volkašin Jaromir Dana Milica
25	Pon.	Bink. pon. Urban	12	Epifanij	
26	Tor.	Filip N.	13	Glikerija	
27	Sred.	Kv. Magdalena Pac	14	Izidor	
28	Čet.	Lev II.	15	Pahomij	
29	Pet.	Veljko, Maksim	16	Teodor Osv.	
30	Sob.	Ferdo	17	Andronik	
K.: Meni je dana vsa oblast. M. 28.					
31	Ned.	1. pob. Sv. Trojica ☿	18	Duhovo	Bojslav

Dan zraste za 1 uro 16 min.

Dan je dolg 14 ur 29 min. do 15 ur 45 min.

Beležke.

ROŽNIK * JUNIJ

Srbsko : Јун.
Hrvatsko : Lipanj.
Češko : Cerven.

☞ 30 dni. ☞

Luž.-srb: Smažnik.
Poljsko : Czerwiec.
Rusko : Июнь.

Dnevi		Za rimske katoličane	Za pravoslavne	Narodna imena
1	Pon.	Juvencij	19 Duh. poned.	Radovan
2	Tor.	Marcelin	20 Duh. torek	Velimir
3	Sred.	Klotilda	21 Konst. in Hel.	Radoslava
4	Č. t.	Telovo	22 Vazilij	Dika
5	Pet.	Bonifacij	23 Mihael	Dobromil
6	Sob.	Norbert	24 Simeon Stolp.	Miljutin
K.: O veliki večerji. Luk. 14.				
7	Ned.	2. pob. Lukrecija	25 Najd. gl. Iv. K.	Bogomil
8	Pon.	Medard ☾	26 Karpo	Svetin
9	Tor.	Prim. in Fel.	27 Terapont	Dostana
10	Sred.	Marjeta	28 Nikita	Rusmir
11	Čet.	Barnaba	29 Teodozija	Hrvoje
12	Pet.	Srce Jez. Ivan F.	30 Izak	Zorica
13	Sob.	Anton P.	31 Hermas	Zlatana
K.: O izgubljeni ovci. Luk. 15.				
14	Ned.	3 pob. Bazilij	1/6 Justin	Bislav
15	Pon.	Vid	2 Nikifor	Dragimir
16	Tor.	Fran Reg. ☿	3 Lukijan	Tratomir
17	Sred.	Adolf	4 Mitrofan	Bodin
18	Čet.	Gervazij in Pr.	5 Peter Koriški	Bogdan
19	Pet.	Julijana	6 Visarijon	Milava
20	Sob.	Silverij	7 Teodot	Nenadej
K.: O vel. ribj. lovu. Luk. 5.				
21	Ned.	4. pob. Vekoslav	8 Teodor St.	Miloš
22	Pon.	Ahacij	9 Timotej	Gostimir
23	Tor.	Zdenka ☾	10 Aleksander	Višeslav
24	Sred.	Ivan Krst. Kres	11 Bartol	Janislav
25	Čet.	Prosper	12 Onufrij	Grlica
26	Pet.	Ivan in Pavel	13 Akilina	Hrana
27	Sob.	Hema	14 Elizej	Ladislav
K.: O farizejski pravičnosti. M. 5.				
28	Ned.	5. pob. Vidov dan.	15 Vidov dan	Zorana
29	Pon.	Peter in Pavel	16 Tihon	Peroslav
30	Tor.	Sp. sv. Pavla ☿	17 Emanuel	Predislav
Začetek poletja 22. t. m. — Dan zraste do 21. dne za 19 min. in se zopet skrči do konca meseca za 3 min. Dan je dolg 15 ur 46 min. do 16 ur 2 min.				

Beležke.

MALI SRPAN ★ JULIJ

Srbsko: Јул.
Hrvatsko: Srpanj.
Češko: Červenec.

☞ 31 dni. ☛

Luž.-srb.: Pražnik.
Poljsko: Lipiec.
Rusko: Июль.

Dnevi		Za rimske katoličane	Za pravoslavne	Narodna imena
1	Sred.	Rešnja kri	18 Leontij	Bogoslav
2	Čet.	Obiskanje M. D.	19 Juda	Dragonama
3	Pet.	Heliodor	20 Naum	Nada
4	Sob.	Urh	21 Julijan	Belizar
K.: Jezus nasiti 4000 mož. Mark. 8.				
5	Ned.	6. pob. Ciril in Metod	22 Evstahij	Dobruška
6	Pon.	Izaija	23 Agripina	Domogoj
7	Tor.	Viligoj	24 Rojstvo Ivana K.	Negoda
8	Sred.	Jelisava	25 Febronij	Milolika
9	Čet.	Anatolija	26 David Solunski	Hvalimir
10	Pet.	Ljuba, Amalija	27 Samson	Ljubica
11	Sob.	Pij I.	28 Cir in Jovan	Medo
K.: O lažnjivih prerokih. Mat. 7.				
12	Ned.	7. pob. Mohor, Fort.	29 Peter in Pavel	Draguška
13	Pon.	Marjeta	30 Zbor apostolov	Dragan
14	Tor.	Bonaventura	1/7 Kozma in Dam	Svobodin
15	Sred.	Hinko	2 Obleka Marijina	Vladimir
16	Čet.	D. Marija Karm.	3 Hijacint	Bogdan
17	Pet.	Branko, Aleš	4 Andrej Kr.	Držislav
18	Sob.	Kamil	5 Atanazij	Miroslav
K.: O krivičnem hišniku. Luk. 16.				
19	Ned.	8. pob. Vinko P.	6 Sisoj Vel.	Radoš
20	Pon.	Elija	7 Toma	Česlav
21	Tor.	Olga	8 Prokop	Zora
22	Sred.	Marija Magd.	9 Pankracij	Pribina
23	Čet.	Apolinar	10 45 mučenikov	Brana
24	Pet.	Kristina	11 Olga	Ratimir
25	Sob.	Jakob	12 Proklo in Jul.	Boljedrag
K.: Jez. plaka nad Jeruz. Luk. 19.				
26	Ned.	9. pob. Ana	13 Zbor Gabr. arh.	Jana
27	Pon.	Zlatko, Avrelij	14 Akita	Dušan
28	Tor.	Zmagoslav, Viktor	15 Vladimir Vel.	Svetomir
29	Sred.	Marta	16 Antinogen	Dobрила
30	Čet.	Abdon in Senen	17 Marina	Vitodrag
31	Pet.	Vatroslav, Ignacij	18 Emilijan	Jelenica

Dan se skrči za 54 min.

Dan je dolg 16 ur 2 min. do 15 ur 8 min.

Beležke.

VELIKI SRPAN ★ AVGUST

Srbsko: Август.
 Hrvatsko: Kolovoz.
 Češko: Srpen.

↔ 31 dni. ↔

Luž.-srb.: Žnjeńc.
 Poljsko: Sierpień.
 Rusko: Августъ.

Dnevi		Za rimske katoličane	Za pravoslavne		Narodna imena
1	Sob.	Peter v okovih	19	Lazar	Dedomir
K.: O farizeju in cestinarju. Luk. 18.					
2	Ned.	10. pob. Porcijunk.	20	Ilijin dan	Bojan
3	Pon.	Najdba sv. Štefana	21	Simeon	Mirača
4	Tor.	Dinko, Dominik	22	Marija Magd.	Ljubačica
5	Sred.	M. D. snež.	23	Trofim	Predobra
6	Čet.	Preobraženje G. ☿	24	Kristina	Vlastica
7	Pet.	Kajetan	25	Ana	Vidojka
8	Sob.	Cirijak	26	Jermolaj	Godeslav
K.: Jez. ozdravi gluho. Mark. 7.					
9	Ned.	11. pob. Roman	27	Pantelejmon	Našemir
10	Pon.	Lovro	28	Prohor	Jurica
11	Tor.	Suzana	29	Kalnik	Bolemir
12	Sred.	Klara	30	Sila	Dobrogost
13	Čet.	Hipolit in Kas. ☿	31	Jevdokim	Davola
14	Pet.	† Evzebij	1/8	Najd. Makab.	Dobrina
15	Sob.	Veliki šmarin	2	Štefan	Budinja
K.: O usmilj. Samarijanu. Luk. 10.					
16	Ned.	12. pob. Rok	3	Izak in Dalm.	Nemira
17	Pon.	Liberat	4	7 dece v Efezu	Radigoj
18	Tor.	Helena	5	Evsignij	Branislava
19	Sred.	Ludovik	6	Preobraž. Gosp.	Ljudevit
20	Čet.	Bernard ☾	7	Dometij	Žarka
21	Pet.	Ivana Fran.	8	Emilijan	Mirjana
22	Sob.	Timotej	9	Matej, ap.	Ostrivoj
K.: Jez. ozdravi 10 gobavcev. Luk. 17.					
23	Ned.	13. pob. Zdenko	10	Lovrenc	Bogovoljka
24	Pon.	Jernej	11	Evplo	Borivoj
25	Tor.	Ludovik	12	Fotij in Anikit	Dragorad
26	Sred.	Cefirin	13	Maksim	Perunika
27	Čet.	Josip Kal.	14	Mihajlo	Zlatko
28	Pet.	Avguštin ☿	15	Vnebovzetje M. D.	Milogaj
29	Sob.	Obgl. Ivana Krst.	16	Joahim	Želided
K.: O božji previdnosti. Mat. 6.					
30	Ned.	14. pob. Roža Lim.	17	Miron	Milka
31	Pon.	Rajko	18	Flor	Mildrag

Dan se skrči za 1 uro 34 min.

Dan je dolg 15 ur 5 min. do 13 ur 31 min.

Beležke.

KIMAVEC ★ SEPTEMBER

Srbsko : СЕНТЕМБАР.

Luž.-srb. : Požnjeńc.

Hrvatsko : Rujan.

☞ 30 dni. ☛

Poljsko : Wrzesień.

Češko : Září.

Rusko : СЕНТЯБРЬ.

Dnevi		Za rimske katoličane	Za pravoslavne	Narodna imena
1	Tor.	Egidij	19 Andrej	Mladin
2	Šred.	Štefan	20 Samuel	Miljeva
3	Čet.	Mansvet	21 Tadej, ap.	Lepa
4	Pet.	Rozalija	22 Agatonik	Nedamisel
5	Sob.	Lovrenc, Just. ☾	23 Lupo in Ir.	Nedeljka
K. : O najmlj. mladeniču. Luk. 7.				
6	Ned.	15. pob. Hermogen	24 Evtihij	Radonica
7	Pon.	Bronislava	25 Bartol	Mrena
8	Tor.	Mali šmarin	26 Adrijan	Gostinja
9	Šred.	Korbinijan	27 Pimen	Vsemir
10	Čet.	Nikolaj Tol.	28 Mojzes Etirop.	Rakita
11	Pet.	Prot in Hijacint	29 Obgl. Iv. Krst	Slaven
12	Sob.	Ime Marijino ☿	30 Aleksander	Večedrag
K. : Jez. ozdravi vodeničnega. Luk. 14.				
13	Ned.	16. pob. Virgilij	31 Pas Bogorodičin	Zremil
14	Pon.	Poviš. sv. križa	1/9 Simeon	Znanoslav
15	Tor.	Mar. Dev. 7 žal.	2 Mamant	Svevoj
16	Šred.	Kv. Ljudmila	3 Janič II.	Sodimir
17	Čet.	Rane sv. Franč.	4 Vavila	Prvan
18	Pet.	Josip Kup. ☾	5 Caharija	Sokolica
19	Sob.	Januarij	6 Evdoksij	Vitodrag
K. : O največji zapov. M. 22.				
20	Ned.	17. pob. Evst. in tov.	7 Sozont	Morana
21	Pon.	Matej	8 Rojstvo M. D.	Blagoslav
22	Tor.	Mavricij	9 Joahim in Ana	Celimir
23	Šred.	Tekla	10 Menod	Slavna
24	Čet.	M. D. rešiteljica uj.	11 Avtonom	Sadivoj
25	Pet.	Kleofa	12 Teodor Aleks.	Uroš
26	Sob.	Ciprijan ☿	13 Kornelij	Stojslava
K. : Jez. ozdravi mrtvoudnega. M. 9.				
27	Ned.	18. pob. Koz. in D.	14 Poviš. sv. križa	Radomira
28	Pon.	Večeslav	15 Nikita	Vidica
29	Tor.	Mihael	16 Evfemija	Stojan
30	Šred.	Jerko	17 Zofija	Jekica
Začetek jeseni 24. t. m. — Dan se skrči za 1 uro 40 min.				
Dan je dolg 13 ur 28 min. do 11 ur 48 min.				

Beležke.

VINOTOK ★ OKTOBER

Srbsko: Октобар.

Luž.-srb.: Winowc.

Hrvatsko: Listopad.

☞ 31 dni. ☞

Poljsko: Październik.

Češko: Říjen.

Rusko: Октябрь.

Dnevi		Za rimske katoličane	Za pravoslavne	Narodna imena
1	Čet.	Remigij	18 Evmenij	Semislava
2	Pet.	Angeli varhi	19 Trofim in tov.	Miran
3	Sob.	Kandid	20 Evstahij	Vitomir
K.: O kraljevi ženitnini. Mat. 22.				
4	Ned.	19. pob. Fr. S. Rož. ☞	21 Kodrat	Tegodrag
5	Pon.	Placid	22 Toka	Dumnuka
6	Tor.	Brunon	23 Spoč. sv. Iv. K.	Brunoslav
7	Šred.	Justina	24 Tekla	Dragonika
8	Čet.	Brigita	25 Evfrozima	Dragosta
9	Pet.	Dionizij	26 Smrt Ivana ev.	Svetina
10	Sob.	Fran B.	27 Kalistrat	Stremil
K.: Jez. ozdravi kraljič. sina. Iv. 4.				
11	Ned.	20. pob. Nikazij ☞	28 Večeslav	Negoslava
12	Pon.	Maksimiljan	29 Mihajlovo	Drugislav
13	Tor.	Slavoljub	30 Gregor Arm.	Rosica
14	Šred.	Kalist	1/10 Pokrovit. M. D.	Sestrena
15	Čet.	Terezija	2 Ciprijan	Radislav
16	Pet.	Gal	3 Dionizij	Velena
17	Sob.	Jadviga	4 Jerotej	Mira
K.: O kraljevem računu. Mat. 18.				
18	Ned.	21. p. Posv. C. ☞	5 Haritina	Travica
19	Pon.	Peter Alk.	6 Toma	Stojgoj
20	Tor.	Ivan Kanc.	7 Sergij	Raša
21	Šred.	Uršula	8 Pelagija	Stojoslav
22	Čet.	Kordula	9 Štefan	Zorislav
23	Pet.	Ivan Kap.	10 Evlampij.	Živka
24	Sob.	Rafael	11 Filip	Blagota
K.: O davčnem denarju. Mat. 22.				
25	Ned.	22. pob. Kr. kr. ☞	12 Probo in tov.	Zlatija
26	Pon.	Amand	13 Karpo	Vranica
27	Tor.	Frumencij	14 Petka	Srebra
28	Šred.	Simon in Juda	15 Lukijan	Mila
29	Čet.	Praznik svobode	16 Longin	Gradimir
30	Pet.	Klavdij	17 Ozija	Vladika
31	Sob.	† Volkoslav, Volb.	18 Luka, ev.	Gorazd

Dan se skrči za 1 uro 43 min.

Dan je dolg 11 ur 45 min. do 10 ur 2 min.

Beležke.

LISTOPAD * NOVEMBER

Srbsko: НОВЕМБАР.

Luž.-srb.: Nazymnik.

Hrvatsko: Studeni.

30 dni.

Poljsko: Listopad.

Češko: Listopad.

Rusko: Ноябрь.

Dnevi	Za rimske katoličane	Za pravoslavne	Narodna imena
K.: O Jairovi hčeri. Mat. 18.			
1 Ned.	Vsi sveti	19 Prohor	Ljubomil
2 Pon.	Verne duše	20 Artemij	Zdanila
3 Tor.	Viktorin ☾	21 Hilarij	Bogomil
4 Sred.	Dragotin	22 Averkij	Dragomir
5 Čet.	Mirko, Filomela	23 Jakob, ap.	Savina
6 Pet.	Lenart	24 Areta	Ratislav
7 Sob.	Prosdocim	25 Markijan	Zdenko
K.: O dobrem semenu. M. 13.			
8 Ned.	24. pob. Zahvalna	26 Dimitrij	Nežir
9 Pon.	Božidar ☿	27 Nestor	Sebislav
10 Tor.	Andrej Av.	28 Arsenij	Golobica
11 Sred.	Martin, šk.	29 Avramij	Višnjica
12 Čet.	Martin, p. m.	30 Štefan Mil.	Davorin
13 Pet.	Stanislav K.	31 Stahij	Nevenka
14 Sob.	Bogdan	1/II Kozma in Dam.	Borislava
K.: O gorčičnem zrnu. M. 13.			
15 Ned.	25. pob. Lavoslav	2 Akindin	Volčica
16 Pon.	Ivan Trog.	3 Akepsin	Večerin
17 Tor.	Gregor ☾	4 Joanikij	Ljubava
18 Sred.	Odon	5 Galaktion	Oliva
19 Čet.	Jelisava, Elizabeta	6 Pavel	Imica
20 Pet.	Srečko V.	7 Jeronim	Vladiboj
21 Sob.	Dar. M. D.	8 Zbor Mih. arh.	Grmislav
K.: O grozoti razdejanja. Mat. 24.			
22 Ned.	26. pob. Cecilija	9 Onisifor	Jezdimir
23 Pon.	Milivoj	10 Erasto	Ravijola
24 Tor.	Ivan Kriški	11 Štefan Deč.	Jeca
25 Sred.	Katarina ☿	12 Ivan Mil.	Kolomir
26 Čet.	Silvester	13 Ivan Zlat.	Zdedrag
27 Pet.	Virgilij	14 Filip	Vedrana
28 Sob.	Sosten	15 Gurij	Lelija
K.: O poslednji sodbi. Luk. 21.			
29 Ned.	1. adv. Saturnin	16 Matej, ap.	Skoromir
30 Pon.	Andrej	17 Gregor	Hrabroslov

Dan se skrči za 1 uro 17 min.

Dan je dolg 9 ur 59 min. do 8 ur 42 min.

Beležke.

GRUDEN * DECEMBER

Srbsko : Децембар.

Luž.-srb.: Hodownik.

Hrvatsko: Prosinac.

31 dni.

Poljsko: Grudzień.

Češko: Prosinec.

Rusko: Декабрь.

Dnevi	Za rimske katoličane	Za pravoslavne	Narodna imena
1 Tor.	Ujedinj. Jugoslavije	18 Državni praznik	Božena
2 Šred.	Bibijana ☾	19 Abdija	Tihomir
3 Čet.	Fran	20 Gregor Dekap.	Sveljub
4 Pet.	Barbara	21 Darovanje M. D.	Velika
5 Sob.	Sava	22 Filemon	Stojana
K.: Ivan Krst. v ječi. Mat. 11.			
6 Ned.	2. adv. Nikolaj	23 Aleksander	Vladovita
7 Pon.	Ambrož	24 Katarina	Veselin
8 Tor.	Brezm. sp. M. D.	25 Klemen	Rodana
9 Šred.	Levkadija ☿	26 Alimpij	Savica
10 Čet.	Melhidaj	27 Jakob Perz.	Dražič
11 Pet.	Damaz	28 Štefan	Gojica
12 Sob.	Maksencij	29 Paramon	Širolav
K.: Ivan K. pričuje o Kristu. Iv. 1.			
13 Ned.	3. adv. Lucija	30 Andrej, ap.	Vitača
14 Pon.	Dušan	1/2 Naum	Vojmir
15 Tor.	Kristina	2 Uroš	Cvetana
16 Šred.	Kv. Evzebij ☾	3 Sofronij	Jaronega
17 Čet.	Aleksandrov dan	4 Državni praznik	Strojslav
18 Pet.	Gracijan	5 Sava	Ljubonega
19 Sob.	Nemezij	6 Nikolaj	Uglješa
K.: Ivan K. poklican v preroke. L. 3.			
20 Ned.	4. adv. Liberat	7 Ambrož	Boživoj
21 Pon.	Tomo	8 Patapij	Tomislav
22 Tor.	Zenon	9 Spoč. M. D.	Zvezdana
23 Šred.	Viktorija	10 Ivan Desp.	Ozrislav
24 Čet.	† Adam in Eva	11 Danilo	Dunja
25 Pet.	Božič. Rojstvo G. ☿	12 Spiridijon	Žitigoj
26 Sob.	Štefan	13 Evstahij	Zlatka
K.: Simeon in Ana ozn. Gosp. L. 2.			
27 Ned.	Ned. po božiču. Ivan	14 Tirzo	Pelislav
28 Pon.	Nedolžni otročiči	15 Elevterij	Zorica
29 Tor.	Tomo	16 Agej	Vrhoslav
30 Šred.	David	17 Danilo	Branimir
31 Čet.	Silvester	18 Sebastijan	Blažena

Začetek zime 22. t. m. — Dan se skrči do dne 21. za 20 min. in zopet zraste do konca meseca za 4 min. Dan je dolg 8 ur 40 min. do 8 ur 24 min.

Beležke.

Pristojbine:

I. Poštne.

A. Tuzemski promet.

Izza 1. VI. 1925 so v veljavi tele pristojbine:

1. **Pisma** do 20 gr 1 Din; za vsakih 20 g 50 p več.
2. **Dopisnica** — navadna 50 p, z odgovorom 100 p.
3. **Tiskovine** do 50 g 25 p; za vsakih 50 g 25 p več; največja teža 2 kg; pošiljajo se odprte. Tiskovine za slepce do 500 g 10 p; za vsakih 500 g 10 p več; največja teža 3 kg; odprto.
4. **Vzorci brez vrednosti** do 100 g 50 p; za vsakih 50 g 25 p več; največja teža 500 g; zaviti pregledno.
5. **Poslovni papirji** do 200 g 1 Din; za vsakih 50 g 25 p več; največja teža 2 kg; odprto.
6. **Mešane pošiljke** — kakor za vzorce; če so pa poslovni papirji vmes, kakor za poslovne papirje.
7. **Priporočnina** 3 Din.
8. **Ekspresnina** 3 Din.
9. **Pristojbina za pokaz** 50 p.
10. **Povratnica**, zahtevana pri predaji 3 Din, po predaji 6 Din.
11. **Poizvednica** 3 Din.
12. Za **preklic pošiljke**, izpremembo naslova, znižanje ali črtanje odkupnine se plača pristojbina za priporočeno pismo, oziroma tudi še za brzojavko.
13. **Poštna nakaznica** (komad 25 p) — *a)* navadne: nakaznica do 25 Din 1 Din, do 50 Din 150 p, do 100 Din 200 p, do 300 Din 300 p, do 500 Din 400 p, do 1000 Din 500 p, do 2000 Din 600 p, do 3000 Din 700 p, do 4000 Din 800 p, do 5000 Din 1000 p; izplačnina do 50 Din 50 p, do 1000 Din 100 p, do 5000 Din 200 p. *b)* brzojavne: nakaznina, kakor pri navadnih nakaznicah; izplačnine ni nobene; brzojavna pristojbina, ekspresnina 3 Din. Pristojbine se plačajo pri predaji. Izplačilno potrdilo 3 Din.
14. **Vrednostna (denarna) pisma** — pristojbina: *a)* težna do 20 g 400 p, do 40 g 450 p, do 60 g 500 p, do 80 g 550 p, za vsakih 20 g 50 p več; *b)* vrednostna do 100 Din 1 Din, do 500 Din 2 Din, do 1000 Din 5 Din, do 5000 Din 10 Din; za vsakih 1000 Din ali del te vrednosti še po 1 Din več; dostavnina 3 Din; obvestnina 50 p; ekspresnina 3 Din.
15. **Zavitki (paketi)** — pristojbina: *a)* težna do 1 kg 6 Din, do 5 kg 10 Din, do 10 kg 20 Din, do 15 kg 30 Din, do 20 kg 40 Din; za obsežnejši paket ali paket, ki zahteva večjo opreznost, se plača dvakratna težna pristojbina; *b)* vrednostna: do 100 Din 1 Din, do 500 Din 2 Din, do 1000 Din 5 Din, do 5000 Din 10 Din, potem za vsakih 1000 Din ali del te vrednosti po 1 Din več; dostavnina 5 Din; obvestnina 50 p; nakaznina za odkupnino do 25 Din 1 Din, do 50 Din 150 p, do 100 Din 200 p, do 300 Din 300 p, do 500 Din 400 p, do 1000 Din 500 p, do 2000 Din 600 p, do 3000 Din 700 p, do 4000 Din 800 p, do 5000 Din 1000 p. Največja teža 20 kg; vrednost neomejena.

preko	6.800	Din	do	10.400	Din		Din	19—
"	10.400	"	"	14.000	"		"	25—
"	14.000	"	"	20.000	"		"	34—
"	20.000	"	"	26.000	"		"	43—
"	26.000	"	"	32.000	"		"	52—
"	32.000	"	"	38.000	"		"	61—
"	38.000	"	"	44.000	"		"	70—
"	44.000	"	"	50.000	"		"	79—
"	50.000	"	"	60.000	"		"	94—
"	60.000	"	"	70.000	"		"	109—
"	70.000	"	"	80.000	"		"	124—
"	80.000	"	"	90.000	"		"	139—
"	90.000	"	"	100.000	"		"	154—
"	100.000	"	"	125.000	"		"	192—
"	125.000	"	"	150.000	"		"	230—
"	150.000	"	"	175.000	"		"	268—
"	175.000	"	"	200.000	"		"	306—
"	200.000	"	"	250.000	"		"	382—
"	250.000	"	"	300.000	"		"	458—
"	300.000	"	"	350.000	"		"	534—
"	350.000	"	"	400.000	"		"	610—
"	400.000	"	"	500.000	"		"	760—

preko 500.000 Din od vsakih 1000 Din še po 1 Din. Znesek izpod 1000 Din se jemlje za popolnih 1000 Din.

II. Kolek za pobotnice. Od vsakega zneska $1\frac{1}{2}$ 0/0

III. Kolek za pogodbe.

a) Pristojbina za kupne in najemne pogodbe (iz za 1. VIII. 1922)

Za premičnine		2 0/0
Za nepremičnine		6 0/0

b) Pristojbina za druge pogodbe :

	—	Din	do	5	Din		Din	—05
preko	5	"	"	10	"		"	—10
"	10	"	"	15	"		"	—15
"	15	"	"	25	"		"	—25
"	25	"	"	50	"		"	—50
"	50	"	"	75	"		"	—75
"	75	"	"	100	"		"	1—
"	100	"	"	200	"		"	2—
"	200	"	"	300	"		"	3—
"	300	"	"	400	"		"	4—
"	400	"	"	500	"		"	5—
"	500	"	"	600	"		"	6—

in za nadaljnjih vsakih 400 Din po 2 Din več.

IV. Kolek za račune.

do	100	Din		10	par
preko	100	"		20	"

Mara Lamutova:

Mariji svetočorski . . .

Saj tudi Tebe, Mati, vojne je besneči val
z Detetom v naročju v svet pregnal,
begunka najsvetejša z južnih tal.

Otožni sprejmi naš pozdrav,
kraljica soških vrhov in dobrav!

Za nami si bežala, sveta znanka,
v tolažbo si nas dohitela,
zavetje razbolena duša je imela,
o blodna duša, žalostna izgnanka;
glej, manjka nam domače strehe —
in kdo beguncu naj deli utehe? —

In Ti, Marija, vendar si odšla nazaj
na ona vedno solnčna brda,
ki gledajo na morje adrijansko.

O, Sveta Gora, golobica na višini,
belila si do morja se v jasnini,
žarela ob zvonanju ave,
pošiljala večerne v dol pozdrave.

O, kolikrat je romal naš ubogi rod,
po tebi, svetogorska božja pot,
iskal tolažbe naš zatiran je zemljan —
li bile so njegove prošnje vse zaman? —

Poglej okrog, o Mati milosti,
gomile naših bratov in sinov:
nad dvajset tisoč samo v enem grobu —
a skoro vsak ostavil je trpečo mater,
ostavil težko je svoj rodni krov.

Ti Jezuščka še vedno na rokah držiš
in zreš na ona cvetna brda in dobrave,
a materam ostal je le bolesti križ
in poti v tujo zemljo izpeljane...

Na glavi, Mati, krona Ti blesti —
odsev je v nji nekdanjih naših dni,
edini kras, ki si s seboj ga vzela.

Svetal je Tvoje gloriole žar —
a v njem pogledov naših je odsev,
ki so strmeli solzni k Tebi na oltar.

A če bi hrepenenja našega odsev
Te v svoj mogočni svit odel,
bi mavrica se bišerna od tu povzpela
in v svoj čaroben sij ves jug odela;
v odsevu tem bi bolj kot zvezde zažarela —
in bolj kot luna plamenela.

Kaj praviš, Mati, gremo kdaj nazaj,
na ona solnčna brda, na obalo adrijansko?
Kam nesli bomo še izgnanstva križ? —
Srce zaman vprašuje? — Ti molčiš...

Kdor prispeva
za Družbo sv. Cirila in Metoda
pomağa
našim trpečim bratom!

Ivan Prekoršek:

Družba sv. Cirila in Metoda in naša narodna obramba.

Poročilo na 41. skupščini DCM.

V dobi, ko je gospodaril v slovenskih deželah stari avstrijski režim, ki se je posluževal pri izvajanju svojih germanizatoričnih teženj deželnih uprav v Gradcu in v Ljubljani ter zastopstev večjih avtonomnih mest Maribora, Ptuja in Celja, je vzrastel, favoriziran od Dunaja in Gradca, iz vrst nemškonacionalne inteligence mogočen narodni pokret, ki si je stavil nalogo, da gospodarsko in kulturno zavojuje slovensko zemljo z naseljevanjem nemških kolonistov in ustanavljanjem nemških šol za germanizacijo slovenske dece.

To vsenemško nacionalno gibanje je s pri-
tegnitvijo nemških mas nekdanje Avstrije in de-
loma tudi Nemčije, vršilo posle, ki jih dunajska
vlada oficielno vselej le ni mogla, ako je hotela za
vse slučaje vsaj še za prehodno dobo do končnega
obračuna s Slovani obdržati nek rahel videz objek-
tivnosti in ednakopravnosti pred velikim svetom.

Schulverein, Südmark in Deutscher Volksrat!
V teh imenih je načrtan za naše kraje južno od
Spielfelda ves program bojnega nemštva, ki se je
organiziralo v mogočno armado bojnikov-dobro-
voljcev za zmagonosni bojni pohod preko Mari-
bora, Ptuja, Celja in Ljubljane v Trst, ki je bil
sicer avstrijski, vendar pa premalo nemški.

Drugi sporedni val nemške gospodarske in
kulturne bojne poplave se je razlival preko Koro-
ške in Gorenjske na Gorico kot važno državno in
nemško oporišče na jugu monarhije.

Te nemške bojnonapadalne organizacije so pod firmo nacionalne zaščite in lažjo kulturnega gibanja v par desetletjih prizadejale slovenskemu življu ob mejah in že v osrčjih toliko strahotnega zla na gospodarskem polju ter v moralnem, kulturnem in nacionalnem pogledu, da se tega le nepopolno komaj mi iz onih časov prav zavedamo, današnja mladina pa tega sploh najmanj ne pojmi. S Koroško smo plačali račun krivice in nasilja na zapadu, z Radgono in njenim lepim slovenskim zaledjem, s Spielfeldom in dolгим slovenskim obmejnim pasom od Koroške preko Radgone v Prekmurje smo plačali nov račun nemškemu nasilnemu sistemu na severu. *Tretji račun krivice in nemške nasilnosti pa plačujemo doma pod svojo streho dannadan vsa leta po osvobojenju. Tega odplačevanja še ni konec, ker se nam je strup severa in tisočletnega avstrijanstva pregloboko zajedel v mozeg in kri. Ta račun plačujemo zlasti mi na severu domovine, in le redki so oni, ki prihajajo k nam z juga, ki to vidijo in razumejo. Domače slovensko rodoljubje pa si je v tem oziru zlasti zadnja leta v neki materialistični, cinizma in površnosti polni dekadenci postavilo spomenik sramote, ko je zopet poklicalo v življenje ono misel, ki mora biti pri nas obsojena na smrt, ako hočemo kot narod polno živeti, ne pa samo pohabljen životariti.*

Poprej se je vse zanašalo na politiko in na oficielne političarje. Oni naj bi poznali vse in oni naj bi popravili vse, kar je v nacionalnem pogledu slabega in kvarnega. Danes, ko oficielne politike ni več, pa naj nosi vso odgovornost vlada sama! To je tista hudo pogrešna miselnost, koje smo se Slovenci iz sanjavih dni prevrata in osvobojenja navzeli in koje se ne moremo za nobeno ceno otresti. Slovenskih ljudi izginja na tisoče v nemštvu še danes — nemški, k nam priseljeni človek pa se ohrani nemštvu in se uveljavlja v svoji

narodni manjšini proti nam na naših tleh, četudi uživa naš kruh. Izselsjevanje na Nemško, Francosko, Belgijo ali v Ameriko je znak ne samo gospodarske in državne naše slabosti, ampak tudi narodne. Za naš maloštevilni narod ustvarja naravnost tragične posledice. Kjer so Slovenci v manjšini, tam so za nas navadno že izgubljeni. Pri nas je treba že napora, da se tam, kjer tvorimo ogrom

Svetek Anton.

no večino, ubranimo kopici priseljenih Nemcev in grupi odpadnikov, ki za čast položaja in za denar izdajajo in prodajajo vse, kar tvori bitne pogoje našega nacionalnega obstoja.

Proti velikemu nemškemu nacionalnemu prodiranju so l. 1885. ustanovili idealni slovenski rodoljubi po zgledu Čehov šolsko obrambno organizacijo *Družbo sv. Cirila in Metoda*. Za tako usta

novitev je bilo v tedanjih časih treba ogromnih žrtev in neskončne vere. Kaj naj stori peščica idealistov v malem in nezavednem narodu proti volji celega državnega sistema in proti ogromni sili nemških napadalnih organizacij.

Zgodovina je pokazala, da se ti moške v svoji veri niso varali. CMD je rastla, pognala je korenine v širokih plasteh naroda, delati za njo je bila prva in največja dolžnost vsakega narodno probujenega Slovenca. Po vseh ogroženih točkah slovenske zemlje, na jugu, na zapadu in na severu je Družba ustanavljala slovenske šole in otroške vrtce ter je bila z besedo in tiskom mogočno žarišče nacionalnega življenja. Ko je v letih pred svetovno vojno izvesten del slovenske inteligence v zaslepljenosti strankarske strasti napovedal CMD boj na življenje in smrt, ter je postala v gotovem delu slovenskega tiska beseda »Cirilmetodar« in »Cirilmetodarija« — žaljiva psovka — tedaj je bil razmah CMD najsilnejši in njeni uspehi največji. CMD postaja središče vsega nacionalnega udejstvovanja. V tisoče gre število nacionalnih borcev in prireditev ne samo po mestih in trgih, temveč povsod po deželi v najpozabljenejših selih in na najbolj ogroženih točkah.

Z osvobojenjem našega naroda iz tisočletnega robovanja in z njegovim ujedinenjem v narodno državo pa se je začelo pri nas življenje površnega navduševanja, sentimentalnih spominov in one naivne brezskrbnosti, ki ji ni bilo mej in je tekmovala v tem, da na zunaj odeva vse v nacionalne barve, na znotraj pa nadaljuje staro duševno in miselno robsko preteklost iz avstrijskih časov. Za izgubljeno Koroško in Primorje smo priredili nebroj protestov in žalnih manifestacij, ki so palile naše živce do obupa, končno pa postale utrudljive in dolgočasne. Vsa težka tragika se je izčrpala v morju lepih besed, grozečih gest ter priseg večne zvestobe bratom in sestram onstran meja naše

države. Iz te psihoze se je rodil oni kaos in tista brezglava miselnost, ki je zadušila vsak trezen korak. Prevpili so drug drugega z očitki na Ljubljano in z obtožbami Beograda.

V dobi poprevratnega kaosa, ko je bil vsakdo nacionalna avtoriteta — je nastala *Jugoslovenska Matica*, po štatutih vsedržavna ustanova, v resnici pa le čisto slovenska organizacija, ki je bila po blesku svojega imena ravno dovolj močna, da je mnogo škodovala CMD, koji je očitala omejen delokrog, ki da je pretesen za nove velike narodne obrambe onstran državnih mej.

S tem prihajam do vprašanja odnosov CMD do ostalih nacionalnih in obrambnih organizacij ter želim podčrtati sledeče:

1. Z vsemi obrambnimi in nacionalnimi organizacijami v državi in prav posebej še na slovenskem terenu želimo zares pravega in iskrenega sodelovanja.

2. Nikdar pa ne moremo dopuščati, da bi se te organizacije razvijale v našo škodo. Tega nam ne dopušča naš »sveti egoizem«, ker smo si polno v svesti, da vršimo naše naloge vestno in vseskozi reelno, da gremo v našem delu tudi preko okvira mrtve črke, ako se prepričamo, da zahteva to nacionalni interes.

3. *Družba CM* si je tekom svojega nad štiri-desetletnega delovanja pridobila za slovensko nacionalno misel takih zaslug, da reprezentira v slovenski miselnosti tolik nacionalni kapital, da bi bil neodpusten greh, ta moralni narodni kapital zavreči ali zapraviti.

Obrambna društva, ki v javnosti in potem časopisja sistematično lansirajo predloge za združitev, bi storila nacionalni misli uslugo, da se pridružijo CMD in pokrenejo pod njeno priznано firmo razširjenje delokroga potom gotovih odsekov. Prostora za delo je dovolj, pravih nacionalnih delavcev pa itak povsod primanjkuje.

Noben narod še ni poskušal pokopati v pozabljenje svojih starih nacionalnih obrambnih organizacij, le mi se na tem polju poskušamo, *ker ne znamo ceniti moralne in nacionalne sile, ki leži v tem, kar se je v desetletjih najostrejših bojev in največje narodne požrtvovalnosti vstvarilo iz najglobljih korenin naroda v boju za njegov obstoj.*

Vsa ta površnost našega povojnega mišljenja v svobodni državi je težko oškodovala oni nacionalni idealizem, ki je pred vojno v daleko skromnejših razmerah vstvarjal čudeže. Mi še danes ne verujemo, da smo Koroško vendarle zapravili in izgubili mi sami, ki smo pričakovali nacionalnih in gospodarskih žrtev onih, ki jih nacionalna misel in nacionalna svest še ni tako daleč ogrela, da bi bili mogli in morali za vsako ceno k nam.

Smo maloštevilen narod. Zato je naša prva in največja naloga, da za sedaj in za vso večno prihodnost utrdimo naš narod doma gospodarsko in kulturno ter ga nacionalno v osrčju in ob mejah prerodimo, da bo za danes in za vselej tako prožet slovenske in jugoslovenske nacionalne kulture in misli, da bo zmožen prenesti tudi najhujše, kar bi utegnilo kedaj še priti.

Iz tega vidika gledam na delo CMD in na vse kulturno, gospodarsko in nacionalno življenje. In baš radi tega moramo organizacijsko delo CMD tako razširiti in poglobiti, da bo objelo ves narod od Rakeka do Št. Ilja in da se bodo ob njem gredli naši bratje in sestre na jugu in zapadu.

Pred vojno leta 1913. je delovalo na ozemlju Slovenije 242 CM podružnic, ki so zbrale letno K 80.000.—. Leta 1928. pa je delovalo v Sloveniji 82 podružnic CMD, ki so dale Din 176.680.—. Če vzamemo približno relacijo 1 predvojne krone, dobimo uničujočo sliko, da zmoremo v boljših prilikah, ko je po trgih, mestih in na deželi vse

polno slovenskih inteligentov — komaj petino tega, kar smo storili tedaj, ko je na vsak korak v vseh boljših pozicijah stal naš nacionalni nasprotnik, bodisi tujec po krvi bodisi slovenski odpadnik.

Zadnja leta vse do 6. januarja 1929., ko so politično strankarske strasti prekipevale do vrhunca, je opasno naraščala gospodarska in politično nacionalna moč nemštva in renegatstva, ki se je zlasti ostro in učinkovito pojavljala v celem severnem obmejnem pasu od Dravograda preko Št. Ilja in Radgone pa tje v Prekmurje, ki je nacionalno še vedno močno ohromelo. Sporedno s porastom nemštva in odpadništva ob jezikovni meji je mučno naraščal nemški vpliv v mestih in industrijskih centrih cele bivše Štajerske. Odmev te široko zasnovane nemškopropagandne akcije se je občutil tudi po nekdanjem Kranjskem in zlasti vidno še na Kočevskem. *Prišlo je do sramotnih strankarskih zvez z nekdanjimi ekspozenti Südmarke. Posledica teh nacionalnih izdajstev je bila, da so prišli ti südmarkovski zavezniki in predstavniki bojnega Nemštva v severnem delu Slovenije in po mestih ter mnogih trgih in večjih občinah do močnega vpliva ter pri slovenski manjvrednosti do prevelike moči, ki je danes stabilizirana, ker so vsi ti na ta način izvozljeni občinski sveti bili po 6. januarju zopet na novo imenovani.*

Poleg nalog, ki jih vršimo izven mej, leži baš v gori označenem bistven in za nacionalno in državno misel velevažen delokrog CMD. Vzdrževanje gospodinjske šole v Velikovecu, prirejanje gospodinjskih tečajev po Koroškem, vzdrževanje tečajev slovenskega jezika za naše na Dunaju — slediti mora še Gradec — in skrb za izseljence v industrijskih središčih Štajerske in v Nemčiji — narodno buditeljsko in prosvetno delo v celem obmejnem pasu in v Prekmurju, podpiranje šol

skih knjižnic, nabava učil za obmejne šole, prirejanje božičnic, nacionalno poučnih izletov šolske mladine in podpiranje zaslužnih narodno obrambnih in prosvetnih delavcev na ogroženih postojankah — to je velik program, ki ga izvršuje CMD.

Da pa bomo tej nalogi kos, je treba, da ožive vse nekdanje podružnice CMD in da se ustanovijo vsled spremenjenih nacionalnih razmer še nove žive in agilne družbene postojanke.

Pri tem reorganizacijskem delu se moramo polno zavedati, da je treba hiteti, če nočemo, da nas velik del naše javnosti tudi v bodoče ne bo smatral za malo potrebne ali celo za nek odvišen ostanek iz nekdanjih časov. Ne moremo si tajiti, da razvoju naše organizacije močno škoduje Jugoslovenska Matica, ki razpolaga letno z mnogo višjimi prispevki kot CMD. Ko govorim o Jugoslovenski Matici na našem shodu, ne mislim s tem kratiti njenega pomena in namena, ki bi ga imela, ako bi bila to zares vsedržavna organizacija, za katero bi delali in prispevali vsi deli Jugoslavije, kakor se je to ob njeni ustanovitvi od idealnih njenih ustanoviteljev pričakovalo. Ker pa to ni postala in ni, ne smemo v interesu enotne nacionalne obrambe še nadalje mirno gledati, da CMD podružnice mirno spe ali le komaj životarijo povsod tam, kjer je JM neovirano na naš račun osnovala svoje podružnice.

Druga organizacija, ki je v zadnjem letu zlasti v severnem delu Slovenije začela snovati krajevne in sreske odbore je Narodna Odbrana, ki program je nacionalno in državno nad vse vzvišen, vendar v svojem praktičnem izvajanju prenešen na naše razmere tako doslovno enak našemu programu, da se more pri nas razvijati le na škodo CMD. Ne zavidamo Narodni Odbrani članarine in prispevkov, povsod pa čutimo, da

pada interes za CMD, kjer nastajajo podružnice Narodne Odbrane, ker se vsak izgovarja prav poceni, da je že član NO t. j. vsedržavne narodnoobrambne organizacije in da ne more delati in prispevati še za CMD.

Živimo v dobi zdrave konsolidacije vseh nacionalnih sil našega naroda, zato je naša zahteva

Dr. Firbas Fran.

po konsolidaciji narodno obrambnega dela tem bolj upravičena. Po svojih uspehih in po svojem preizkušenem delu je CMD upravičena, da reklamira zase nesporno vodstvo narodne obrambe za slovensko ozemlje tako daleč, da bi nobena druga narodnoobrambna organizacija ne snovala pri nas svojih podružnic, ker bi v nacionalnem po-

gledu to delo vršila CMD po lastnih podružnicah in svojem vodstvu, ki bi v praktičnem pomenu besede in dela bila za nas to, kar je za srbsko ozemlje Narodna Odbrana. Ker pa odklanjamo vsak separatizem, smo radi pripravljeni kot celotna organizacija CMD postati član velike vsedržavne Narodne Odbrane. Tako bi pri dobri volji in pri stvarni presoji položaja mogla prenehati nezdrava konkurenca, ki ne rodi pozitivnih sadov, ki pa v svojih posledicah nehotе povzročajo škodo narodnoobrambnemu delu v naši obmejni pokrajini, ker daje povoda za sto izgovorov za nedelavnost in apatijo, ki se je tako zelo razpasla med našim narodom.

Ko prihajam h koncu svojega poročila moram ponovno poudariti, da pomeni vsako vezanje z Nemci in renegači umetno oživljanje nemške tuje misli na severni naši meji in evidentno nesrečo za nacionalno mejo, ki je tudi državna meja. Ta meja in vsa obmejna zemlja mora postati v nacionalnem pogledu čista in za državo zdrava in zanesljiva. Anacionalni element na mejah in v obmejni pokrajini je prav posebno še radi naše preteklosti trajna opasnost za državo. V delu za prerojenje in resnično duševno osvobojenje naroda pripada CMD velika naloga, ki danes ni manjša in manj pomembna kot je bila nekdanj. Uverjen sem, da se mi vsi zavedamo, da je naš položaj dovolj težak in *da pripada baš naši generaciji naloga, da izbriše vse sledove naše preteklosti in ustvari podlago za pravo jugoslovensko državno miselnost, ki mora biti velika ne toliko v sovraštvu do tujega kot v ljubezni in samozavesti in ponosu na svojo!*

V dnevih, ko zopet padajo žrtve za ono idejo, ki je nas spasila in združila v mogočno Jugoslavijo, ne pozablajmo svojih dolžnosti do naše domovine, ki ne potrebuje polovičarjev in slabih značajev, pač pa narodno zaveden in požrtvovalen narod,

ki se zaveda dolžnosti dela in veruje v osvoboje-
nje vseh, ki so naši po krvi in jeziku. Ko odha-
jamo od današnjega posvetovanja, ne gremo brez
sklepa in zaprisege, da bomo naše delo v CM po-
družnicah podvojili in da pridemo prihodnje leto
na skupščino s ponosnim poročilom, da smo vzbui-
dili v življenje vse tiste danes še speče CM po-
družnice, ki so bile nekdanj ponos naše Družbe.

Celje, dne 7. septembra 1930.

Mara Lamutova:

Ne vprašaj ...

Če pride na življenja poti —
obupano in strto ti srce nasproti,
ne vprašaj, da li je kaj krivo,
temveč približaj se spoštljivo.

Pomisli, koliko gorjá
in neizplakanih solzá
srce ubogo, šibko nosi,
ki nemo te tolažbe prosi.

Besedo, če primerno veš,
tolaži, če pa dalje greš,
pomisli, koliko je pretrpelo —
ozri se nanj kot na razpelo.

Ksaver Meško:

Naša Betka.

V mežnariji pod cerkvijo stanuje tesar Tomaž z ženo Justo in dvema hčerkicama, Betko in Martko. Martka je šele vzhodila. Betka, z obrazom kakor lepo okroglo zrelo jabolko, z bubiglavico, z lasmi kakor kaka majhna Frizinja, skoraj belimi, je zdaj v četrtem letu.

Dokler Martka še ni hodila, je Betka ni imela nič posebno rada. Menda zato ne, ker je morala večkrat ostati pri nji in nanjo paziti, ko bi rajši šla »na špacir«, kakor pravi, kadar se gre malo potepat. A zdaj hodita vedno skupaj, za roki se držeč. In če Martka pade, jo Betka zelo sočutno obžaluje: »Sirotko Martka!« In ji previdno pomaga spet na noge. Le da je Martka včasih malo umazana — zelo nikoli — ji brž ne ugaja preveč; Betka ni nikoli umazana. Z roko ji kuštra že tako skuštrane in sesvedrane lase in pravi: »Martka pa ima umazano glavco. Atek je danes ni umil.«

Čudim se, da ne reče: »Jaz je danes nisem umila.« Zakaj Betka kaj rada prilasti sebi, kar sta atek ali mama storila. V tem skromnosti ne pozna.

Vprašam jo včasih: »Betka, kaj pa si danes delala?« — »Repo (krompir) sem okopavala,« pravi čisto mirno in z vsem prepričanjem. Ali: »Turkinjo sem plela.« Da je samo na ozarah sedela, ko je mama okopavala ali plela, da je mater celo jezila, ker ni hotela lepo pri nji ostati, tega Betka ne mara pripoznati.

Pride in mi zelo važno pripoveduje — kadar se razvname, govori zelo glasno —: »Včeraj pa sem Martki krape kupila.« Kar ves začuden jo gledam, da je Martki krape kupila. Pa jo vpra-

šam: »Koliko pa si dala zanje?« — Previdno se ogne odgovoru in pravi: »Pri Španželovih. — Velik kmet je to, pol urice nad cerkvijo. — »Kako pa si k Španželovim prišla?« — »Mama gori žanje.« — Zdaj se mi jasni. »A tako? Tedaj so seveda pekli krape in sta tudi vidvi dobili.« — Betka ne potrdi in ne zanika. Samo resno gleda.

Sicer pa za Martko v vsakem oziru prav po sestrsko skrbi. Pridem nekoč iz mesta po hribu gor in me Betka že pričakuje pred mežnarijo. Poiščem v žepu, a najdem samo en sladkorček. Dam ji ga. Betka gleda, gleda. »Kdo pa bo to papal?« vpraša nekako začudena. — »Betka,« pravim. — »Betka?« ponavlja vsa zamišljena. Zdi se ji pač čudno, da za Martko ničesar ni.

Pride spet in mi pravi: »Včeraj pa sem bila v mestu.« — »Res? Kaj pa si si kupila?« — »Martki cukrčke.« — »Glej, glej, kako ti za Martko skrbiš! Koliko pa si dala?« — »Dinarček.« — Vsaka vsota denarja je zanjo »dinarček«. — »Pa si imela toliko denarja?« — »Atek ga je imel.« — »A tako? Atek je tvoj finančni minister, kaj?« — Samo resno me gleda z lepimi sinjimi očmi, ne odgovori ničesar. »Kaj bi tudi naj odgovorila na tako nerodno vprašanje?« si morda misli. — Samo kadar iz gostilne štruco nese in jo vprašam: »Betka, koliko pa si dala za to štručko?« pravi: »Pet dinarčkov.« In naglo zbeži, ker jo doma že čaka kava. Kavo pa naša Betka najrajši ima.

Samo cokel ne mara. Ker čeveljčke takoj strga, ji je naredil oče cokle. Prav čedne in lahke. Pa jih ne mara. »Kako lepe cokle imaš, Betka,« jo občudujem. »Niso lepe. Grde so.« In jih ogleduje silno neprijazno in mračno. Mati mi pravi včasih, kakšen jok je zjutraj, ako ji ne mara dati čeveljčkov, in mora vzeti cokle. Pa bo naša Betka morda kdaj še prav ničemurna gospodična? Bog ve.

V cerkev rada pride. Ob nedeljah mi pride pravit kmalu po opraviilu: »Danes sem bila pri sv

maši. Ste me videli?« — »Videl, seveda. S prižnice. In novo obleko si spet imela?« — »Novo. Šikano, ne?« (Ona reče sicer: »sikano«.) »Seveda šikano. Kdo pa ti jo je naredil?« — »Hovnikova Pavla.« — »Zato je tako šikana.« — Zadovoljno se smehlja. — »Pa zaspala danes nisi v cerkvi?« — »Nisem.« — Tomaž mi namreč včasih pove, da jo je spet zmagal spanec v cerkvi. Pa ji kodrasta glavica nehotе kinkne dol na klop. Seveda se hitro malo razjoče. A nikoli ne tako glasno, da bi jo slišal do oltarja. Seveda Betka sama mi tega nikoli ne pove; od očeta izvem.

Včasih pride, ko opravljam brevir v cerkvi. Poklekne tudi ona nanajnižjo stopnico pred oltarjem in pobožno sklene roke. A polagoma ji postane vendar vse skupaj predolgočasno. Pa nasloni glavo na preprogo na višji stopnici in sladko zadremlje. Zadnjič nekoč se je zelo zanimala za cvetice na oltarju. Pokaže gor, pravi šepetaje: »Rože — kako lepe!« — »Kaj ne, da so lepe?« — Čez trenutek tiho vstane in gre iz cerkve. Čez nekaj časa prinese kup cvetic. Natrgala jih je kar spodaj na travniku. — »Denite tudi te gor.« — »Bom, kar sem na stopnico jih položi.« — Velikonočni ponedeljek popoldne je klečala tako pred oltarjem. Kar se oglasi v gozdu za cerkvijo kukavica. Veselo, dolgo kuka. Betka napeto posluša. Ko kukavica utihne, molči še nekaj časa in zamišljena gleda v oltar. Kar globoko vzdihne, vpraša: »Kaka ptička pa je to, ki tako poje?« — »Kukavica.« — »Kukavica?« — Menda se iz prejšnjih let ni spominjala, da jo je tudi slišala.

Grem zadnjič v cerkev in na kor iskat neke pesmi med kupom muzikalij, ki jih ima tam zložene naša mlada organistka. Betka in Martka me vidita in kar za menoj v cerkev. A se ustavita pri velikem oltarju. Betka poklekne na tlak in sklene roke; Martka sede na prvo stopnico s hrbtom proti oltarju. Kar opazi tik sebe zvonček, ga

vzame in začne cingljati. To zapelje še Betko. Vzame drugi zvonček, štirje skupaj so, in pomaga Martki. Zvončkali sta, da mi je skozi ušesa šlo. A zakričati nisem maral s kora na nju, ker vedno pravim Betki, da v cerkvi ne smemo glasno govoriti. Žugal sem jima pač s prstom; pa ali nista videli, ali se ne zmenili za to. Na moč sta vihteli zvončke. A je zaslišala to divje zvonjenje tudi

Dolničar Matija.

Justa doli v mežnarijo. Si je bila pač takoj na jasnem, kdo zvončklja. Pa je vsa razburjena prihitela v cerkev. Tedaj je seveda zvončkljalo precej drugače!

Pride Betka neke poletne nedelje po sv. maši k meni z novim slamnikom, belim, z lepo pisanim trakom naokrog.

»Glejte, nov klobuk imam.«

»Saj res! Kdo ti ga je pa kupil?«

»Atek.«

Kar čudil sem se, da ni rekla: »Sama.«

»Pa je res lep,« ga pohvalim in od vseh strani ogledujem.

Ona pa ogleduje mojega. In nenadoma pravi: »Vaš je lepši.«

»Ni mogoče, Betka. Moj je že star. Glej, tu ima že luknjico.«

Gleda, gleda. Zdaj svojega, zdaj mojega. In ponovi trdovratno: »Vaš je lepši.«

Tako se zna ta Betka laskati.

A jaz hvalim njenega: »Strašno šikan je tvoj. In Betka bo v njem preveč šikana.«

A to se je nič posebno ne prime, če hvalim njo. Vedno opazim, da bolj razume in je bolj vesela, ako hvalim njeno obleko.

Pa se vprašam včasih. Bo li ostala naša Betka tako hladna tudi čez štirinajst, šestnajst let, če ji kdo poreče, kako je šikana?

V temi je prihodnost. Da bi ji bila srečna!...

Dolžnost

vsakemu Slovencu bodi: da je
član Družbe sv. Cirila in Metoda.

Člani so:

1. **pokrovitelji**, plačujejoči 100 Din,
2. **ustanovniki**, plačujejoči 50 Din,
3. **letniki**, po 5 Din na leto,
4. **podporniki** vsaj 3 Din na leto.

V Družbo se vpisuje
pri bližnji podružnici.

M. N.

Matere, vzgajajte svoje otroke v narodnem duhu!

Skoraj bi rekli, da je dandanes ta vzклик odveč. Že 12 let imamo svojo svobodno državo, ki nudi svojim državljanom vse tiste ugodnosti, o katerih si v predvojnih letih nismo upali niti sanjati. Naše obupne in brezupne borbe za šole, v katerih bi se naši otroci učili v svojem jeziku, naši brezuspešni poskusi uvesti v naše urade jezik prebivalstva, tlačenje vsakega našega poskusa za lastnim kulturnim razmahom, vse to nam je skrčilo pesti v voljo za samopomočjo. Tedaj so se naše matere jasno zavedale dolžnosti pri vzgajanju svojih otrok. V domove, v tiho intimnost svojega delovanja so prestavile silno in učinkovito borbenost zase in za bodočnost narodo. Junaštva naših mladih fantov in mož v predvojnih letih, protiaavstrijsko gibanje med šolsko mladino, nezlomljiv pogum in vztrajnost v dolgih procesih in preganjanju, ponašanje naše mladine med vojno, na fronti — vse nam glasno dokazuje, da so naše matere imele v vzgoji tistih otrok velike uspehe.

Tako so naše matere reševale svoj narod. Danes ni nevarnosti, da nam narod utone v tujem. Sami smo v mejah svoje države. Imamo svoje šole, v katerih se naš otrok ne more izgubiti, v naših uradih se lahko tudi naš najpreprostejši človek pogovori v svojem domačem jeziku, naša kulturna društva se svobodno gibljejo in rastejo po mili volji. Pojem narodne pripadnosti — Jugosloven je tesno združen s pojmom države — Jugoslavije. Kaj sedaj? Ali naj sedaj pade od nas vsaka narodna zavednost, ali naj ob dejstvu, da smo pripadniki svobodne neodvisne države, postanemo

mo brezbrizni in se ne brigamo dalje, ali naša deca sploh pojmi, kaj je to narod in narodnost?

V mejah naše domovine smo lahko brezskrbni. Toda poglejmo na sever, na jug in na vzhod. Nočemo in ne moremo govoriti o propadanju naših bratov na Koroškem, v Italiji, tam onstran naših mejnikov. Dovolj smo trpeli ob strašnih udarcih iz Italije, mnogo smo pisali in govorili o tlačenju naših pravic na Koroškem, toda to je vse tam onkraj, tja nimamo pravice posegati. V naši zemlji, v okviru naše države, ob štajerski, ob koroški, ob ogrski in da, tudi ob italijanski meji, tam doli pri morju, povsod, kjer se zliva tuje pleme v naše (posebno kadar je tujec po kulturi ali gospodarskem položaju močnejši), povsod tam je pojem narodnosti še zelo šibek in labilen.

Pravil je neki sodnik, nastavljen v Prekmurju, da vlada ob meji med ljudstvom taka nezavednost, tako žalostna brezbriznost glede narodne pripadnosti, kot je bila nekdanj pod Avstrijo. Isto je na naši severni meji. Ljudje še vedno smatrajo svoj narod kot manjvreden in v boljši družbi se bo kak tržan rajši poslužil manj plebejskega jezika kot je slovenščina in bo navdušeno pritrjeval tujcu, kadar bo to ali ono pri nas grajal. V naših primorskih mestih slišimo po ulicah toliko italijanščine, da se čudoma vprašamo, v čem se vendar kaže odpor našega ljudstva proti sosedu, ki stalno proklamira Primorje in Dalmacijo kot svojo lastnino?!

Nedavno me je vozil vlak onstran meje v večje avstrijsko mesto. V enem naših severnih mest sta vstopili dve mladi gospodični in gospod. Pogovarjali so se vso pot v najlepši slovenščini. Po videzu: cvet slovenske inteligence. Ko se je na meji naš voz izpraznil, je ostala trojica v vlaku in se z menoj vred peljala preko meje. Tam blizu Gradca pa, ko je vstopila večja, po izgledu tudi boljša družba, je naša mila slovenščina zamrla.

Kakor da so pozabili svojo materinščino, so odslej govorili le nemško. Srce me je bolelo, ko sem izstopil v prestolnici bivše Štajerske.

Na eni izmed gorenjskih postaj sem čakal na vlak. Mojo pozornost je vzbudila četvorica glasnih deklet. Bile so turistično opravljene, Nemke in se vedle tako razigrano, da jih ni bilo mogoče prezreti . . . Kmalu se je zbralo krog njih nekaj železniškega uradništva in organov finančne kontrole. Iz glasnega pripovedovanja in vzklikanja

Kolšek Martin.

sem spoznal, da so od Vrbskega jezera in so prišle preko Golice, da si ogledajo »Südslavien« in morš da nalete tudi »auf den südslavischen König«. Na vprašanje naših Slovencev, ali ne razumejo slovensko, ko so vendar Korošice, so se zakrohotali:

»Was denken sie denn, wozu sollte uns die windische Sprache nützen.«

»Pardon, bei uns sagen alle »windisch« statt slovenisch.«

»Wegen der paar Windischen, die bei uns übergeblieben sind . . .«

In v tem tonu dalje. In gospoda uradniki so se smejali in niso čutili, da je njih prokleta dolžnost, pozvati te koroške dirndle na red in k spoštovanju prebivalstva, v katerega sredini so se nahajale. Čudno mnenje so si morale ustvariti ta dekleta o narodni samozavesti teh »Vindišev«.

Ali je torej naša narodna zavednost res tako močna, da nam pri vzgoji naraščaja ni treba misliti tudi nanjo? Ne. Sto in sto primerov srečamo dan na dan, ki nas silijo pozivati naš dom, našo mater, naj ne pozabi ob vsaki priliki buditi otrokovo zavest, da pripada močni, spoštovani državi, da je njegov jezik lep, njegov narod enakopraven med drugimi narodi. Kako bo vsaka mati to izvedla, bo vedela najbolj sama. Vzklik: Matere, vzgajajte svoje otroke še dalje v narodnem duhu! ni prazen zvok.

— ski:

Kočevski jezikovni otok in naša Koroška.

Letos (1930) so slavili Kočevarji z velikimi svečanostmi šeststoletnico priselitve svojih pradedov z nemškega severa na slovenski jug, kar je vzbudilo pozornost ne samo med Kočevarji samimi in med nami Slovenci, ampak tudi drugod znotraj in zunaj mej naše države. Zakaj marsikdo se je ob tej priliki zopet spomnil eksistence tega jezikovnega otočiča, na katerega je bil že pozabil v povojnem vrvežu. Mnogi so to pot prvič čuli o Kočevju in njegovih prebivalcih. O teh slavnostih je obširno poročalo vse tu in inozemsko nemško časopisje. Saj imajo po vsem svetu raztreseni nemški naseljenci s svojo prvotno domovino mnogo tesnejše in močnejše vezi kakor jih imamo mi Ju-

gosloveni doma s svojimi brati in sestrami, ki jih je usoda izročila tujini. Ta jubilej je seveda zanimal tudi nas Slovence. Saj žive Kočevarji med nami in imamo gotovo nekaj zaslug na tem, da ni odnesla slovenska povodenj te nemške naselbine. Živahno zanimanje sedanje dobe za manjšinske probleme je doprineslo svoje, da so razpravljali o Kočevarjih celo tam zunaj v svetu, kjer bi se jim ob drugačnih prilikah kljub 600-letnici priselitve niti ne sanjalo o njih.

Jubilejne slavnosti so se vršile pod okriljem našega najmanjšega kraljeviča Andreja ter so se jih udeležili predstavniki državne civilne in vojaške uprave. Poleg zastopnikov iz inozemstva — predvsem seveda nemškega in avstrijskega — so bili navzoči tudi zastopniki narodnih manjšin iz domače in iz tujih držav. Posebno moramo še tu omeniti zastopnika naših koroških Slovencev g. Starca.

Šeststoletnica priselitve in obstoja Kočevarjev med nami je res zanimiva iz mnogih vidikov ter mora vzpodbuditi vsakega resnega manjšinskega delavca, da o njej razmišlja in poizkuša rešiti vsaj nekatera izmed mnogih vprašanj, ki se porajajo kar sama od sebe.

Že zunanje lice vseh kočevskih jubilejnih prireditvev je zanimivo za mislečega opazovalca. Vse priprave za te slavnosti so se vršile v skladu s predstavitelji državne uprave in ob njihovi navzočnosti pod okriljem člana visoke vladarske rodbine. Zamisel kakor tudi potek vseh teh slavnosti je bil zelo posrečen ter je napravil na domačine in tujce prav dober vtis.

Sovražniki našega naroda in države so nas razkričali zunaj v svetu kot brezobzirne nasilnike in zatiralce vsega, kar ni naše. Kočevska 600-letnica pa je nas pokazala v docela drugi in sicer v resnični luči.

Samo nekaj vprašanj: Ali bi mogli Slovenci podoben jubilej slaviti pod bivšo Avstrijo? Ali bi ga mogli tako slaviti *sedaj* recimo na Koroškem? Ali bi mogli v sedanjih razmerah ohhajati kak podoben jubilej naši monašterški Slovenci ali pa Hrvatje v Burgenlandu vsaj približno tako? . . .

Za nas je važno tole dejstvo: Peščica Nemcev se je vzdržala in ohranila svojo lastno individualnost neokrnjeno v sredini Slovencev nad pol tisočletja. V tem času pa se je naša severna narodna meja pomaknila zaradi nemškega pritiska daleč proti jugu. In v tej dobi je na sto tisoče našega, na slovensko zaledje naslonjenega obmejnega naroda utonilo v nemškem morju. — Nemški Kočevarji kot neznaten otoček brez vsakega zaledja so se torej ohranili skozi stoletja, slovenska fronta na Koroškem z velikim zaledjem pa se je umikala ter prepuščala teren in ljudstvo nasprotniku.

To suho dejstvo pove samo več ko dovolj vsakemu mislečemu človeku. Torej tudi Nemcem, bodisi na tej ali na oni strani mejnih kolov. Ohranitev kočevskega jezikovnega otočiča skozi stoletja in izguba velikega terena s sto tisoči našega naroda v isti dobi na naši severni meji je nepozbiten dokaz, kdo je izvajal nasilje in kdo se je branil. To dejstvo moramo ponovno poudarjati tudi danes, ali prav za prav danes še bolj kakor nekdanj. Zakaj pri naših narodnih nasprotnikih še danes vlada često naziranje, da sta bila s prevratom dela Koroške in Spodnje Štajerske Nemcem — ugrabljeni nasilno. Med njimi niso redki šovinistični utopisti, ki še vedno sanjarijo o tem, kako ju bodo čim prej rešili.

Mi sami se še vse premalo zavedamo dejstva, da izid svetovne vojne ni nam prinesel niti peditu je zemlje, pač pa je nam odtrgal — tudi na severu — velike komplekse naše slovenske grude

z našim narodom. To istino, ki jo lahko dokažemo vsak dan napram vsakomur, kaj radi pozabljamo sami, ker imamo oči uprte drugam. Da je ne vidi naš nasprotnik, ker je noče videti, je pa samo ob sebi umevno.

Lah Evgen.

Res je, da se število kočevskih Nemcev v zadnjem polstoletju od leta do leta vedno bolj krči ter je padlo od 19.029 v letu 1880. na 12.568 v letu 1921. Toda tega padca pa nikakor ni pripisovati agresivnosti Slovencev, ampak trajnemu izseljevanju Kočevarjev ter raznim drugim notranjim poja-

vom med njimi samimi. Saj niti bivša Avstrija ni mogla zaustaviti rapidnega nižanja števila Kočevarjev kljub temu, da se je ozirala le na občevalni jezik in ne na materinskega ter je imela še vsa druga mogoča in tudi izdatna sredstva na razpolago. Da pa so bili njej nemški Kočevarji vse drugače pri srcu nego Slovenci, tega menda ni treba še posebej poudarjati. Kljub vsej njeni negi Kočevarjev pa je njih število padlo v vsakem desetletju približno za 2 % od l. 1880. dalje. V prvem desetletju sedanjega stoletja pa se je znižalo celo za 6 %. V tridesetih letih, t. j. od 1880 do 1910 torej ravno v dobi največjega razmaha nacionalne zavesti evropskih narodov in ostre narodnostne borbe med njimi, se je število nemških Kočevarjev znižalo za 9.76 %.

Na to dobo se namenoma sklicujemo iz raznih razlogov. Saj so bila prav ta leta doba miru brez vsakih večjih pretresljajev v sožitju evropskih narodov. Zato je bil vsem in vsakemu omogočen naraven razvoj in normalen odstotek prirastka. Prebujena nacionalna zavest celo v širokih plasteh narodov pa je storila svoje, da so se ljudje tudi v tem oziru zavedali pomena ljudskega štetja. In kljub tem in še drugim ugodnim razmeram, zlasti še za pripadnike nemške narodnosti, je število nemških Kočevarjev vedno bolj in bolj padalo in bi bilo sigurno zdrknilo približno na sedanjo stopnjo, pa čeprav bi ne bilo svetovne vojne in njenih posledic. Sedanje njihovo število znaša po štetju iz l. 1921. namreč le 12.568. kakor navaja iz avtentičnih virov v svoji razpravi dr. J. Rus. Padec v zadnjem desetletju je razumljiv zaradi ljudskega štetja po materinskem jeziku in zaradi novo nastalih razmer po vojni.

Tako nemški Kočevarji. Kaj pa naši Korošci! Oglejmo si še te na kratko, kako so kopneli v tej dobi kljub velikemu zaledju zaradi stalnega in vedno jačjega nemškega pritiska.

Pred 50. leti, t. j. leta 1880., so šteli koroški Slovenci še 85.000 duš vsega prebivalstva Koroške. Nemci pa so imeli takrat celo 1000 duš manj nego Slovenci. In to je po uradni avstrijski statistiki z občevalnim jezikom! Do leta 1910. pa je padlo njihovo število na 66.482. Torej so v 30 letih izgubili nad 17 % vseh duš, med tem, ko so kočevski Nemci pogrešili v tej dobi le 9.76 %. Ta nesorazmerna razlika je še očitnejša, ako primerjamo kočevski nemški otok s strnjenim zaledjem Slovencev! Razen tega so Korošci vse drugače navezani na lastno grudo nego Kočevarji! Pri njih sploh ne pride v poštev izseljevanje. Ostali so torej doma in se množili bolj nego Nemci, a vendar so izginili! Kam in kako, to ne more biti tudi za nepristranskega opazovalca nikaka uganka. Saj so prav v tej dobi koroški Nemci narastli od 84.000 na 133.880 kljub večji nestalnosti in kljub manjši možnosti naravnega prirastka!

Tako se je število koroških Slovencev pred vojno krčilo edino le vsled nemške agresivnosti. Kdor pa bi pričakoval, da se je v tem oziru v tudi za Nemce poučni povojni dobi kaj izpremenilo, bi se pa jako motil. Saj so n. pr. našli l. 1923. le še 36.700 Slovencev in 166.800 Nemcev, torej 18.1 % napram 81.2 %! In ako bi jih danes šteli, bi jih gotovo našli mnogo manj nego so jih našli še pred sedmimi leti! In vendar se je po prevratu umaknilo vsled neznosnih razmer le razmeroma majhno število inteligence, vse drugo prebivalstvo pa je ostalo! Kje je danes? Nekaj jih je med »deutschfreundliche Slovenen«, največ pa seveda že med »čistokrvnimi« Nemci vsaj — na papirju! Ako se bo vršilo raznarodovanje koroških Slovencev v takem tempu in s takim pritiskom, kakor se je to godilo po prevratu in zlasti še ob plebiscitnem desetletnem jubileju, potem že danes lahko preračunamo leto, ko bo zadnji koroški Slovenec legel v grob. In mi se bomo menda

šele takrat zavedali, da smo mu tudi mi pomagali kopati grob, če že ne drugače, pa vsaj s svojo ravnodušno brezbriznostjo in brezdelnostjo.

Zgodovina kočevskih Nemcev in koroških Slovencev je res v marsikaterem pogledu poučna tudi za nas.

Jože Rus:

Gospodarstvo v razmerju z narodnostmi na Kočevskem.

Golega Krasa, ki smo ga vajeni z našega Primorja, na dolenskem Krasu sicer ni, gospodarska izdatnost pa je vendar tudi tod tako majhna in omejena, da samo kmetovanje tukajšnjega ljudstva ne bi moglo zadostno preživljati. Zaradi tega si mora večina kmečkih posestnikov iskati postranskega zaslužka in so morali prebivalci Ribnice in Kočevja že koncem 15. stoletja (1492), torej komaj 150 let po doselitvi Kočevarjev, dobiti od svojega vladarja, cesarja Friderika III., privilegij krošnjarenja po ostalih deželah tedanje Avstrije. Res da je tedaj Kranjska v kratki dobi 30 let (1461 do 1491) občutila na svojih tleh divjanje in pustošenje Turkov kar 23-krat (progr. realke v Ljub. 1891), vendar to trpljenje ne smemo šteti, kakor se navadno dela, za edini, pač pa za zadnji vzrok omenjenih privilegijev.

Kočevarji so izprva kupčevali samo z izdelki svojih domačih obrti, prav tako, kakor krošnjarijo še dandanes sosednji Ribničani s svojo suho robo. Do 18. stoletja pa so domačo obrtnost suhe robe in tkalstva že toliko opustili, da so se začeli baviti s prodajanjem južnega sadja in drugega nakupljenega drobiža. S tem novim blagom v krošnji je Kočevar po večini menjal tudi kraje svojega kroš-

njarenja. Z dežele je prišel v velika mesta. Mesta pa so Kočevanje v vsakem oziru pomohkužila. Kočevski inteligent piše o tem: »Kočevarji imajo zaradi svoje višje, po svoji napotovanosti pridobljene civilizacije vobče do življenja višje zahteve kakor njihov slovenski sosed. Oni stanujejo udobneje, se oblačijo bolje, jedo in pijejo obilneje, kakor dovoljuje kmečki stan tako revne pokrajine« (Gottscheer Kalender 1922, 26).

Sicer moramo priznati, da je kočevski krošnjar krčil pot napredku trgovine, bil pionir potreb, ki so najmočnejša pobuda vsakemu prometovanju in napredovanju (Jugoslov. Lloyd 3. avg. 1930). Ali vse to so bile žrtve, ki jih je dajal Kočevar tujim deželam in zaradi katerih je prihajala njegova ožja domovina v čedalje šibkejši materialni in moralni položaj. Kočevar je začel kmetovanje v rojstnem kraju vedno bolj zanemarjati in ga prepuščati starcem, ženskam in nedoletni mladini. Da, krošnjarsko življenje je imelo na sezone izseljence celo tolik vpliv, da so se začeli v velika mesta stalno naseljevati in svoje kmetije na Kočevskem kratkomalo opuščati. Postali so prezrel narod, ki se je svojim skopim tlom bolj ali manj odtujil.

Spričo enostranske socialne slojevitosti je jasno, da ljudski kolektiv Kočevarjev gospodarskih možnosti svoje deželice ne more popolnoma izčrpati. Nedostatek zrelih delovnih sil zahteva nadomestila. To nujno potrebno enakovesje pa more vzpostaviti samo notranjekolonizacijski curek slovenskega ljudstva sosednjih pokrajin, curek, ki doteka počasi, a stalno na razseljena kočevska tla. Tako bo šel razvoj, ki prinaša odseljevanje Kočevarjev, a doseljevanje Slovencev, mirno svojo pot dalje, brez sodelovanja narodnostnih sovražnosti.

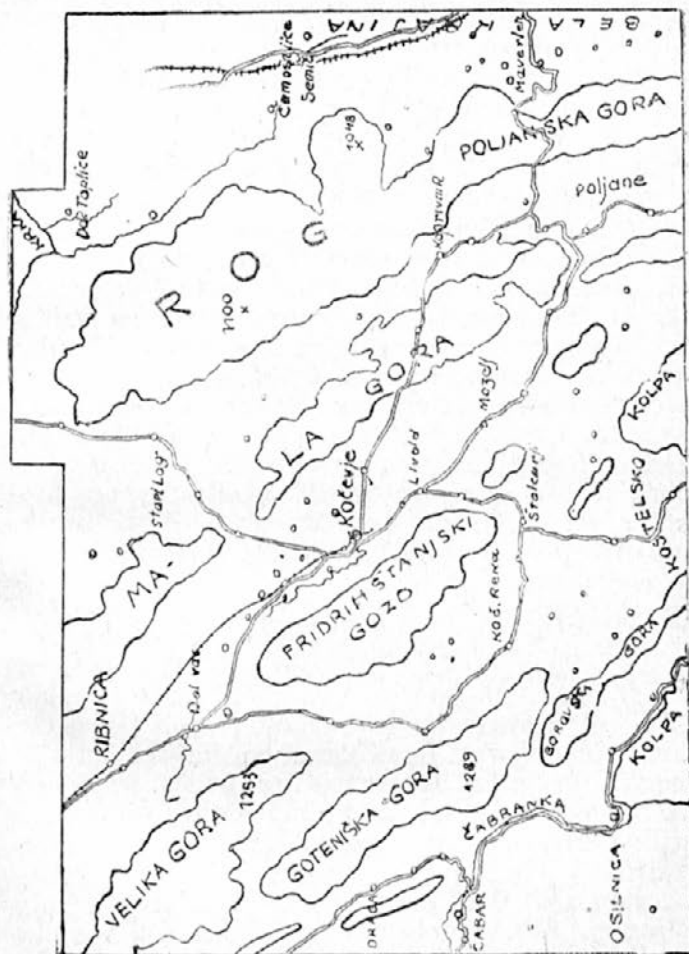
Številčno razmerje med Slovenci in Nemci. Zadnje ljudsko štetje dne 31. januarja 1921 je ugotovilo na tleh kočevskega jezikov

nega otoka poleg 12.568 Nemcev tudi 5.690 prebivalcev slovenskega, deloma hrvatskega materinskega jezika, ali 13.14 odst. vsega prisotnega ljudstva. (Slovensko prebivalstvo obmejnih belokrajskih občin tu ni vračunano.) Razmerje med Slovenci in Nemci po posameznih občinah nam kaže tale kartogram (gl. tudi članek J. Rus, Statistika kočevskega nemštva v »Naši dobi« 1930, 366-368). V spodnji tabeli pa je prikazano to razmerje po petih naseljenih kraških podoljih, ki se izmenjavajo s štirimi nenaseljenimi visokimi gorskimi planotami (prim. članek J. Rus, Kočevje in Kočevarji v »Jutru« 3. avgusta 1930).

Naseljena podolja	Občine	Nemci		Slovenci		Vseh preb.
		abs.	‰	abs.	‰	
Sredica	8	4975	39,58	3504	61,5	8479
Za koč. Malo goro	5	2745	21,84	308	5,3	3053
Vzhod. pobočje	3	2735	21,77	285	5,2	3020
Kočevsko ozadje	7	1952	15,53	516	9,0	2468
Bajte	2	161	1,28	1077	19,0	1258
	25	12568	100,00	5690	100,0	18258

Iz kartograma kakor tabele je razvidno, da stanujejo v sredici, to je v osmih občinah, ki ležijo, s kočevskim mestom na čelu, med Fridrihštanjskim gozdom in kočevsko Malo goro pa Ribnico in Kolpo, dve petini vseh Kočevarjev, a tri petine vseh Slovencev kočevskega jezikovnega otoka.

Kljub doseljevanju Slovencev izkazuje primerjanje ljudskih štetij 1910, oziroma 1921 v absolutnem številu prisotnega prebivalstva znatno nazadovanje. Število prebivalstva raste na kočevskih tleh samo v sredici (+ 7, 2 %), kamor se doseljujejo v večjem številu Slovenci, drugod pa stalno nazaduje zaradi večjega izseljevanja.

Petero naseljenih podolij Kočevja:

Draga — Čabranka	Bajte
Dolenja vas — Koč. reka . . .	Ozudje
Kočevje — Mozelj	Sredica
Stari log — Koprivnik	Za Malo goro
Črmošnjice — Mavrlen	Vzhodno pobočje

Gospodarsko-socialna struktura. Ako abstrahiramo od 1226 Nemcev kočevskega mesta, ki se preživljajo, četudi ne izključno, v svojih poklicih obrti in trgovine, smemo število nemških Kočevarjev smatrati za oni del kočevskega prebivalstva, ki se bavi skoro brez izjeme z gospodarstvom malih mešanih kmetijskih obratov.

V skladu z gospodarsko neproduktivnostjo, ki jo razvijajo kot krošnjariji v tujini, pa se posvečajo doma živeči Kočevarji najraje tudi še neproduktivni mali obrti in trgovini. Seveda za veliko število njih v tem oziru doma ni prostora. Vendar nam izkazuje statistika za kočevski sodni okraj tako visoka števila obratov, kakor nikjer v ostali Sloveniji. Prebivalstvo tega sodnega okraja predstavlja le 1,8 % prebivalstva vse Slovenije, število gostiln (214) pa tvori kar 3,9 % obratov vse Slovenije (Gradivo za statistiko trgovine, obrti in industrije v Sloveniji. Ljubljana 1929). V kočevskem sodnem okraju pride

ena gostilna	na 87, v Sloveniji na 192 prebivalcev,
„ trgovina vobče	„ 64, „ „ 83 „
„ z mešanim blagom	„ 275, „ „ 370 „
„ branjarija	„ 647, „ „ 1595 „

Zaradi tega obrati na Kočevskem kajpak tudi ne morejo biti veliki, ampak so branjevski, krošnjarski. K poklicu, ki ima svoj vir pridobivanja v podjetjih večjega kapitala, pa se Kočevar prav težko najde.

Slovenski del kočevskega prebivalstva je le v majhnem delu kmetovalski. Te vrste slovenska naselja so prometu manj odročne vasi občin Drage, Trave, Brige, Novih lazov, južnega dela mozeljske občine in Spodnjega loga, šele v drugi vrsti pridejo tu v poštev naselja kočevske sredice, to je občin Stare cerkve, Sel, Livolda in Črnega potoka. Sredica je namreč agrarnemu gospodarstvu najugodnejši del kočevskih tal. Zato je ta svet

privlačil v zadnjih desetletjih čedalje več Slovencev iz preobljudene Suhe krajine, Loškega potoka in Blok, da so zasedli po kupnih pogodbah marsikatero zemljiško posestvo, ki je bil na njem Kočevar gospodarsko propadel.

Pretežni del Slovencev in Hrvatov pa najdemo na tleh onih občin, kjer gospodarsko pridobivanje ni toliko odvisno od male in skope zemljiške posesti, kolikor od dela na ostalih produktivnih strokah človekovega gospodarstva.

Že zgoraj smo poudarili dejstvo, da je bil Kočevarjem vedno ljubši lahek zaslužek v tujini, kakor pa trdo delo na rodnih tleh. Takšne delovne prilike, ki jih je Kočevar zanemarjal, nudi v prvi vrsti industrija. Obsežnejših obratov industrijskega kalibra, ki zaposlujejo večje število ljudi, ima kočevski sodni okraj samo četvero, premogovnik, suknarno, tkalnico in eno parno žago, vse na tleh kočevske mestne občine. Kočevski premogovnik je od nekdanj dajal zaslužka prav redkemu Kočevarju. Vse ljudi rudarske stroke smemo torej šteti med Slovence ali Hrvate. Tudi delavci tekstilnih tovarn so razen strokovnega osebja, ki je po večini češko, Slovenci. V prav posebno veliki meri pa velja to pravilo, ki ga redke izjeme le potrjujejo, za lesno industrijo, ki je najobilnejši vir gospodarskega pridobivanja na Kočevskem. V samo kočevsko mesto je z Jugoslavijo prišlo tudi znatno število slovenskega uradništva.

Vpliv lesnega gospodarstva na socialno strukturo. Odkar je l. 1893. stekla kočevska proga dolenjskih železnic, so se odprli v gozdarstvu in lesni industriji prav izdatni viri zaslužka. Ali velika redkost vodnih sil, ki so potrebne za pogon malih vodnih žag, je napredek Kočevske v tem oziru silno zadržavala. V vsem kočevskem sodnem okraju — tu je všteti tudi čisto slovenski desni breg Čabranke in Kolpe — pride ena žaga na 15 km², v sosednjem ribniškem okraju

že na 3 km², v vsej Sloveniji pa na 5 km² gozdne površine. Gozd kočevskega sodnega okraja je 3,5 % gozda vse Slovenije, izmed žag Slovenije pa stoji na tleh okraja samo 1,5 % njihovega števila.

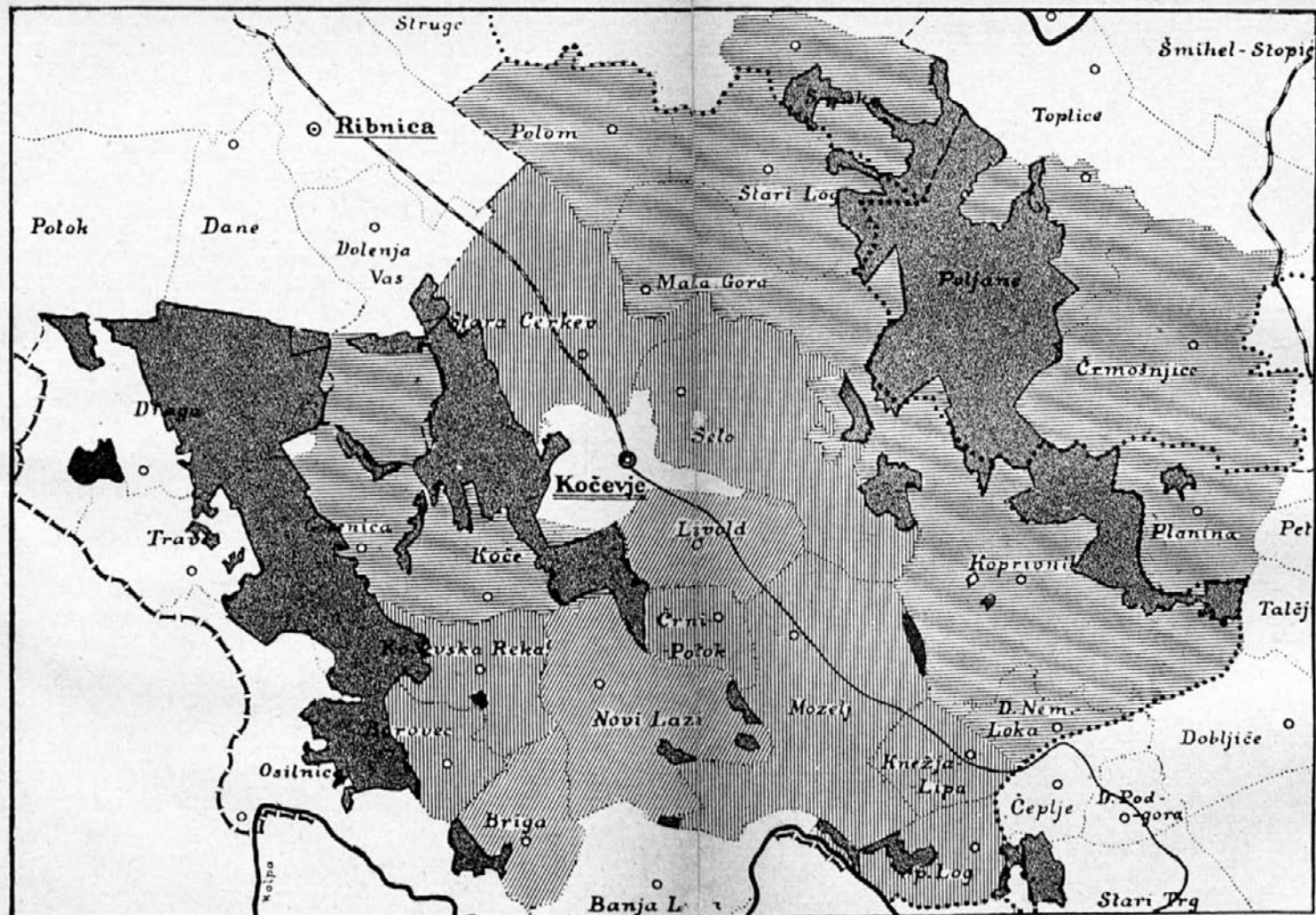
Pomanjkanje žag ima slab vpliv tudi na prodajne možnosti lesa. Zaradi tega kočevski kmet z lesom svojega prostranega gozda ne more trgovati tako samostojno, ne s tolikim dobičkom, kakor drugod po Sloveniji. To se vidi tudi iz števila les-

Drofenik Josip.

nih trgovin. Ribniški sodni okraj ima pri svojem primeroma manjšem številu prebivalstva kar 64 lesnih trgovcev (brez suhe robe), kočevski le 45 (28,2 oziroma 15,3 % lesnih trgovin Slovenije). Razumljivo, da mora zaradi tega možna gospodarska vrednost gozdne posesti za njeno resnično vrednostjo precej zaostati. 140 km² gozda, ki jih ima kmet kočevskega jezikovnega otoka, ne more imeti tolike cene kakor n. pr. v Ribnici. Zato kočevski človek svojemu gozdu tudi ne posveča tolike

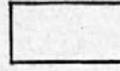
KOČEVSKI NEMCI PO OBČINAH IN AUERSPERGOVO GOZDOVJE

83—94% Nemcev

60—65% Nemcev

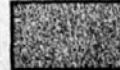
5—25% Nemcev

71—82% »

Kočevje 36,5% Nemcev

Auerspergove
gozdne ploskve

skrbi, v žagarski industriji pa prihaja kmečki gozd prav malo v poštev. Zdaj nam bo tudi jasno, zakaj igrajo veliki Auerspergovi gozdovi v gospodarskem življenju Kočevarjev tako neznatno vlogo.

202 km² Auerspergovega gozda je torej del kočevske zemlje, ki pomeni glavno torišče gospodarskega pridobivanja slovenskega človeka. To prostrano gozdovje so ostanki nekdanje kočevske gosposčine, »vojvodstva kočevskega«, in tvori tri velike arondirane komplekse, Goteniško in Borovško goro, Fridrihštanski gozd in Rog. Ti gozdovi, ki ležijo po večini za robom visokih gorskih planot, so ostali Auerspergu za odkupa servitutnih pravic l. 1888., dočim je v roke kmečkega ljudstva prišel bliže vasi ležeči svet napol gozdnih, napol pašnih površin v izmeri 240 km². Areali Auerspergovega gozda so po kočevskih tleh tako porazdeljeni, da je samo šest kočevskih katastrskih občin brez njih, te občine so pa tudi najbolj skrasovana sredina kočevskega jezikovnega otoka s kočevsko Malo goro vred, ki je od visokih gorskih vrst Kočevske edina po večini kmečka posest.

Kmečki gozd leži na pobočju visokih gorskih planot, zato je bil maloštevilnim vodnim žagam blizu in se je dokaj zničil. Drugače je bilo pri odročnem Auerspergovem gozdovju. Z veliko energijo, ki je je zmožna samo močna roka posameznikova, so bili ti gozdi industrijalizirani, speljane po njih ceste in pota in gozdne železnice (v Rogu) in zgrajene sredi njih velike parne žage. Ta gozd je prihajal do svoje vrednosti postopoma, kakor se je razvijala žagarska industrija, posebno odkar je našla tehnika v vodni pari novo pogonsko silo, da žage niso več omejene samo na redke vodotoke in si jih človek lahko gradi kjerkoli, najraje sredi gozda ali blizu železniških postaj.

Prve parne žage na Kočevskem so zrastle v zahodnem delu deželice, ko je bil še Rakek najbližja postaja — od tedaj datira germanizacija

Bajt —, po ostalem Kočevskem so bile zgrajene šele po l. 1893., oziroma 1894., ko sta stekli progi dolenjskih železnic. Maloštevilnim malim vodnim žagam se je zdaj pridružila vrsta velikih parnih žag, tako da je izmed 18 žag kočevskega sodnega okraja le sedem na vodo, a enajst na paro.

Polovica teh žag je v slovenskih, polovica v kočevskih rokah. Ali delavci, od sekačev pa do žagarjev in voznikov, so skoro sami Slovenci. Na delo v Auerspergove gozde se spušča namreč prav redki Kočevar. Edino gospodarsko-strokovna uprava, preko 70 mož, je z malimi izjemami nemške narodnosti. Tako je vsako industrijsko podjetje, ki eksploatira ogromno bogastvo lesa, torej vsaka parna žaga na Kočevskem, danes s svojo potrebo delovnih sil majhen otok slovenskega naselja sredi Kočevarjev.

Maksimum na Auerspegovem gozdnem gospodarstvu udeleženih Slovencev pa danes nikakor še ni dosežen. Ker pride vsak gozdni del na vrsto komaj vsakih 120 let, je dana možnost, da se kapaciteta žagarske industrije dvigne vsaj še za polovico današnje. Projektirana železniška proga Kočevje—Vrbovsko, ki bo vezala kočevske gozde neposredno z našim morjem v Sušaku, bo ta tempo gozdarskega obratovanja brezdvomno pospešila, dala bo pobudo gradnji novih parnih žag in privedla na Kočevsko novih Slovencev.

*O veselih in žalostnih prilikah
darujmo
za Družbo sv. Cirila in Metoda!*

Marica Bartolova:

Slovenska trma.

Večina otrok je trmasta. V rodbini je, recimo, pet otrok. O božiču dobi vsak svoj dar, tak dar, ki po mnenju staršev otroku najbolj prija. Mati se že veseli lepega miru, ki ga bo deležna, ko se bodo otroci lepo, mirno igrali vsak s svojo igračo, vsaj nekaj dni, vsaj en dan. Bridko razočaranje! Še hujši je krik, še glasnejši je vik. Noben otrok ni zadovoljen s tem, kar je dobil, starejši brat bi rajši, kar je dobil mlajši, ta zopet, kar je dobil srednji, mlajša sestra, kar je dobila starejša. Jemljejo drug drugemu, prerivajo se, a vik in krik je hujši, nego kdaj prej.

Če pogledamo in opazujemo odrasli krog sebe, vidimo, da smo vsak po svoje in vsak v svojem prav tako trmasti (to se večkrat imenuje »značajnost«) kakor otroci, dasi morda sami govorimo in pišemo, kako bi se otroku izbila trma.

Trmasti pa nismo samo posamezniki, trmaste so mase, trmasti so kulturni ljudje, celi narodi.

Slovenci smo n. pr. v pokojni Avstriji kaj radi pisali »baš« namesto prav, »osobito« namesto posebno, »običajno« namesto navadno, »posetiti« namesto nemčizma obiskati, »svedok«, »osvedočiti se« namesto priča ali prepričati se; skoro izključno smo samo »čitali« in le redko kdaj še brali. Vsem je bilo to prav, nihče se ni ob tem spotikal, nihče ni štel tega v greh.

Odkar pa smo ujedinjeni s Hrvati in Srbi v svoji jugoslovenski državi, smo to začeli opuščati, češ: to je napačno, ker ni čisto slovensko. Odkod naenkrat tak jezikovni purizem? Morda iz strahu, da ne bi prešli v srbohrvaščino?

Pa saj smo take in enake izraze rabili desetletja in desetletja brez kakšne škode za naš slovenski jezik.

Hrvatje in Srbi so, kar se tega tiče, bolj dosledni. Oni niso čutili niti prej, kakor ne čutijo niti sedaj potrebe, da bi se posluževali nekaterih naših lepih, pristnih slovanskih izrazov, da bi tako nadomestili svoje mnogobrojne nemške, turške in madžarske spakedranke. Oni imajo vse »prvoklasno«, mi pa lepo prvovrstno, Srbi se grejejo pri

Colarič Martin.

»šporetu«, mi pri štedilniku, Hrvatje pri štednjaku. Pri nas se prodaja n. pr. z vsem inventarjem in z vsem blagom, pri njih z vso robo; pri nas hodijo gospodinje na trg, na našem jugu pa hodijo na »pijac«. Mi se oblačimo v sukno, oni pa v »štof«; mi spimo na vzmeteh, oni na »federima«. Mi imamo »točen naslov«, oni »tačna adresa«. Mi imamo želodec, oni »stomak« itd. itd. Srbski književniki bi se vendar morali poprijeti naših slovenskih nazivov ter z njimi nadomeščati mno-

gobrojne tujke. Čitatelji bi se novim nazivom prilagodili in njihov jezik bi mnogo pridobil na čistoči.

Mi Slovenci imamo že desetletja v rabi njihove besede, ki so se nam zdele bodisi bolj krepke ali bolj slovanske, in če jih bomo rabili še naprej, ne bomo s tem še izdajali svojega slovenskega jezika.

Pod staro Avstrijo so prinašali razni naši listi in koledarji pristna slovanska krstna imena. Že Stritar je napisal dolgo vrsto slovanskih imen in v veseli nadi je pričakoval dneva, »ko bo Milan za plugom stopal in bo seno grabila v belih, zavzanih rokavih lepa Grozdana«.

In glede na zbrana imena Stritar še pristavlja: »Nabrali jih nismo sami, nabral jih je pred nekaj leti že na našo prošnjo mož,* čigar ime je porok, da so imena zares slovanska, nabrana, ne skovana.«

A na drugem mestu piše zopet Stritar: »Poglejmo n. pr. Nemce: njihovi pisatelji imajo lepih, vsaj v nemškem duhu lepih, pomenljivih narodnih imen na izbiro. Tudi Slovenci smo imeli gotovo nekdanj svoja narodna imena, nekaj jih je še ostalo v narodnih pesmih: Vida, Zora, Breda, Sonca. A s tem ne moremo izhajati. Kaj nam torej početi? Po naši misli izposojujemo si jih najprej od svojih južnih bratov in sploh od slovanskih plemen.«

Pred tridesetimi in še več leti smo starši tudi res iskali za novorojenčke lepih slovenskih in slovanskih imen, da so nas domačini in tujci spoznavali po imenih naših otrok, da smo že v tem kazali svoje slovansko mišljenje.

Danes pa, ko živimo v svobodni, izključno slovanski državi, opuščajo se čedalje bolj narodna in slovanska imena in v tem prednjači vprav naša inteligenca, kakor je prej prednjačila vztrajno in ponosno s slovanskimi krstnimi imeni svojih otrok.

* Gotovo Fr. Levstik.

Ali ni to res samo iz trme, češ: prav zdaj nočemo slovanskih imen, prav zdaj nalašč ne. In po parkih, sprehajališčih, letoviščih in po mestnih ulicah slišimo fine mamice klicati razen običajne »bebice in bubi« — to je višek finese in kakor bi to bili imeni! — krepka kmečka imena samo še z nemško končnico: Mazi, Franci, Fanči, Kati, Jozi poleg Janezev in Metk, pa Blažev in Špel.

Iz same trme opuščajo zdaj vzklík »živio«. Če se zamislim nazaj v predvojna leta in še dalje nazaj v dobo taborov, ko so nam navdušeni »živio« klici šli skozi kosti in mozek in so bili tako glasni in mogočni, da se je zemlja tresla, se čudim sedanjemu rodu, ki hoče zavreči nekdanj nam sveto besedo, ki nas je desetletja spremljala v naših bojih in hkrati spajala z našimi južnimi brati. Namesto nje uvajajo »živel«. Kako se naj to izgovarja: ali živelj, ali živu, ali živeu?

Da, da, trmasti niso samo mali, ampak prav tako in še bolj veliki otroci.

Josip Armič:

Sorica in nemški Schulverein.

Na severozapadni meji nekdanje Kranjske so pred stoletji skušali z nemškimi naselbinami širiti germanstvo med Slovenci — n. pr. Škofja Loka — kjer le še priimki in hišna imena pričajo o nekdanjih naseljencih, njihova govorica je pa že davno pozabljena.

Tam ob izviru Sore se pa nahaja ostanek take naselbine, ki je segala še preko prejšnje kranjsko-goriške — sedaj jugoslovensko-italijanske meje — tam ob južnem pobočju Črne prsti in Rodice v Baški dolini.

V teh oddaljenih krajih so brižinski škofje naselili Tirolce iz Innichena v Pustertalski dolini. Ta naselbina je obsegala vasi: Spodnja in Zgornja Sorica, Spodnje in Zgornje Danje, Zabrdο, Ravne in Torka — na prejšnjem Kranjskem, na bivšem Goriškem pa: Podbrdo, Bača, Huda južina, Nemški Rovt, Kal in Grand.

Stoletja se je ohranilo tirolsko-nemško narečje v tej mali naselbini. Omenjeno narečje, katero so še pred 30 do 40 leti govorili v navedenih krajih prav stari ljudje, je bolj slično nemški govorici, kakor kočevski »hinderhonder«. V dokaz temu in pa v pojasnilo, kak trud je imel soriški učitelj pri pouku, naj navedem v sledečem nekaj primerov.

1. *Krajevna imena.* Naštete vasi in tudi drugi kraji Selške doline, so imeli nemška imena: Spodnja Sorica — Ka Cari, Zgornja Sorica — Drfle (Dörflein), Spodnje Danje — Unter Houben (Hube), Zgornje Danje — Ober Houben, Zabrdο — Ka Heken, Ravne — Ka Ejben (dasi ni tam ravnine!), Zalilog — Ka Štuben (Spinnstuben — pri predicah), Železniki — Ka Bolgen (pri mehovih — v malih kovačnicah, kjer so izdelovali žreblje) itd.

Ta nemška imena vasi so rabili v govoru med seboj, v avstrijskem katastru so pa le sedanja slovenska imena, dokaz, da so dali krajem imena že prej Slovenci.

V tej naselbini je tudi svet tako podrobno imenovan, da ima vsaka najmanjša izpremema v terenu svoje ime, kar se drugje pri nas nikjer ne opazi. Ta imena so tudi vsa nemška n. pr.: Aua (Au), Bintke (Windecke), Donerškofl (Donnerskogel), Groba (Grube), Juserkejvele (Jucher-Kejvele — pečina, moleča iz zelo strmega pobočja, na katero so stopali za košnje korajžni kosci in vriskali), Kužlohta (Kuh Schlucht — kravji prepad), Poh — (Bach — potok), Widržna (Wider

die Sonne — proti solncu — senčna stran) itd. itd. Posamezna taka imena so pa tudi že poslovenili n. pr.: Najgrle — Poklon (kraj vrh klanca, kjer se pot pokloni) ali: Autmleharji — Sapnice (Athemlöcher — razpoka v pečevju ob potu na Sorško planino pod goro Drauhom, iz katere se čuti včasih močan prepih — v zvezi s kako podzemeljsko jamo. Ta razpoka je rabila koscem kot naraven vremenski prerok.) itd.

Tudi priimki in hišna imena pričajo, da so njihovi lastniki potomci priseljenih Tirolcev n. pr. Jenšterle, Kemperle, Majerle, Veber, Kejžar, Pintar, Gosar itd.

2. *Govorica otrok iz Sp. Danj in ostalih nevšolanih vasi.* Ko sem prišel l. 1892. kot šolski upravitelj na tamošnjo tedanjo enorazrednico, sem se kmalu prepričal o stanju in ostankih tirolske naselbine. Všolane so bile tedaj tri vasi: Spodnja in Zgornja Sorica ter Spodnje Danje. Ostale, preje imenovane vasi tam ob pobočju Ratitovca so pa bile radi oddaljenosti izven šolskega okoliša. V Spodnji in Zgornji Sorici ni bilo tedaj opaziti med otroci nobenega ostanka tirolskega narečja. Otroci so govorili in znali le slovensko. V Spodnjih Danjah, mali in izolirani, dobre pol ure od Sorice oddaljeni vasici, ter v ostalih, nevšolanih gorskih vaseh, se je pa med deco ohranila neka mešanica tirolskega narečja in slovenščine. Samostalnike in glagole so rabili večinoma nemške, sklanjali in spregali so jih pa slovensko. V primer navajam nekaj stavkov iz Žumer-Razingerjevega I. berila, ki je bilo tedaj v rabi in sicer iz berilnega sestavka: »Košnja« (Moud — Mahdzeit). Ob košnji kosci zarana vstajajo. (Me moude moudarji fri aufštenajo). Na ramo vzemo sklepano koso in si opašejo vodir. (Na okšel nejmajo getonglato žejgnžo in frbindajo kumpf.) Veselo odrinejo na senožeti. (Fro genajo na moud.) Tam se razvrste in urno kose. (Drt se štelajo v vrste

in hajlajo mejat.) Rosna trava s cveticami vred pada pod ostro koso. (Betaubter groš mit d'n p'slajn fola pod šrofo žejgnžo.) itd.

Otrok se je opravičil radi šolske zamude n. pr.: »Mama me niso lošal v šolo genat, k'je b'lo t'ko kolt.« — ali: »Bauha me ve tuna« (Bauch — weh — tun.) itd.

Učitelju je bilo treba radi Danjarjev predstaviti v danjarsko govorico ves abecednik in I. be-

Kopic Rado.

rilo, da je pri pouku pomagal tem revežem in dosegel tako prej svoj smoter. To delo je pa trajalo le v nižji skupini. Ko so prestopali otroci v višjo skupino, znali so že slovensko in sledili pouku.

3. *Govorica starih ljudi.* Stari ljudje, ki so sedaj že vsi pomrli, so pa tedaj govorili med seboj še pristno tirolščino. V šoli se je na deci prav dobro poznalo, če je doma kak ded ali babica oziroma kaka druga stara oseba. Tak otrok je

bil veliko bolj »zakrknjen German«, ker je doma čul le tirolsko narečje. Naj navedem tudi nekaj takih primerov: n. pr. — dva stara moža se srečata na poti proti Zalemu logu: »Gut'n toug«! (Dobro dan!) »Got gejb«! (Bog daj!) »Bi get's d'r š'n iht« (Kako se ti že kaj godi?) »G't«! — gežund bin i' b'l hejnšt«! (Dobro! — zdrav sem pač zdaj!) »Fa vou bišt é kejma« (Od kod si pa prišel?) »Aufr fon šub'n«. (Gori iz Zaliloga.) »Baš bišt' e gigen« (Po kaj si šel?) »Lahtrabas ene gehet z' f'rriht'n«. (Marsikaj sem imel opraviti.)

Izmed mnogih rekov naj navedem tudi enega: Ben auf d' ca Mart'ntouge tout d' žune šajnen, Nouh tout' s 'u draj toug'n žnajb'n. (Ako na sv. Martina solnce sije, potem v treh dneh sneži.)

Pri mrličih so peli tudi zelo dolgo pesem — 12 kitic, ki so se vedno ponavljale n. pr.:

»Mut'r frau frog i' dih, mut'r frau žog du mir, boš išt 'n ajnš« (Mati — gospa vprašam te, mati — gospa povej mi, kaj je pa eno?)

»Andr išter žebre got, her iber d' belt und d' himb'l. (Eden je sam Bog, gospod nad zemljo in nebom.)

Pri 2. kitici — so odgovarjali —: Cvaj, Južuš in Marija. Pri 3. kitici — so odgovarjali —: Draj gostiše peršone. (3 božje osebe). Pri 4. kitici — so odgovarjali —: Fire bengelište (4 evangelisti) itd.

Danjski govorniki je bila zelo podobna nekdanja polslovenska in polnemška bitenjska med Škofjo Loko in Kranjem. Valvasor (XI, 127) je navel par zgledov bitenjskega jezika. Nim du die Netze, ich die Büchsen; wir werden (oder wollen) die Vogel fangen — po bitenjsko: Nim du Mrefha, ich die Bufha, wermer titfha fangen. — Item, mit einem Scheid Holtz abschmieren — po bitenjsko: Is Schaitel zam opauchat.

Služba božja se je opravljala v minulem stoletju v Sorici vedno v slovenskem jeziku. Pred

30 leti tudi stari ljudje niso več nemško molili — vsaj javno ne.

V Bleiweisovem koledarčku je l. 1856. tedanji soriški dušni pastir A. Likar opisal Sorico in Soričane ter navedel v tirolsko-nemškem narečju »Oče naš«, ki so ga menda tedaj še najstarejši ljudje tako molili. Omenja tudi, da so imenovali sv. obhajilo — »Brotbruch«. Drugih primerov v narečju pa ne navaja. Dve leti prej se je ustanovila šola v Sorici in je bil učni jezik vedno slovenski. Šola je kmalu iztrebila narečje pri otrocih iz Sorice, le v Spodnjih Danjah se je iz prej navedenih vzrokov ohranilo do konca preteklega stoletja.

Ko se je l. 1880. ustanovilo nemško nacionalno šolsko društvo »Deutscher Schulverein«, je iskalo povsod ostanke nekdanjih nemških naselbin. Pri tem poslu so prišli tudi na sled tirolsko-nemški govoric v Spodnjih Danjah ter tam najeli že tudi sobo, kjer naj bi se deca poučevala nemško. Poslali so iz Ljubljane v Spodnje Danje tudi že učitelja, ki naj bi prevzel ta posel. Takratni posestniki, na katere je s širjenjem slovenskega čtiva posebno vplival tedanji preblagi in narodno zavedni župnik Anton Jamnik, so bili pa že toliko slovensko zavedni, da so poslanega jim učitelja odklonili, češ, saj imamo šolo v Sorici, ter ga odslovili, tako da je pri prihodu v Ljubljano schulvereinski gospodi gotovo pojasnil, da se ne da tu ničesar doseči in napraviti. Poskušali so pač še pozneje podkupiti slovenskega učitelja v Sorici, da bi za »Judeževe groše« poučeval nemščino — a tudi to se jim ni obneslo.

Še v 90. letih minulega stoletja je tedanji okrajni glavar kranjski — hud gornještajerski Nemec — ponujal piscu teh spominov prav izdatno mesečno nagrado, da bi nekaj ur na teden poučeval otroke nemški. Ta ga je pa zavrnil in mu povedal, da bo to storil le tedaj, ko ga bo šolska oblast v to prisilila. To je bil menda zadnji poizkus —

a mnogo prekasen — za rešitev tega germanskega otočiča.

Soričani so pa kljub narečju, ki se je ohranilo do konca minulega stoletja, postali zavedni Slovenci, kar najbolj pričata imeni Grohar in Kejžar, ki sta oba tamošnja rojaka. Prvi je slovenskim slikarjem odprl pot v širšo javnost, ko je aranžiral prvo razstavo slovenske upodablajoče umetnosti na Dunaju, katera je še v rajni Avstriji dokazala, da je tudi oni zatirani in zapostavljeni narodič tam doli na jugu — kulturnen. Drugi imenovani pa je naš znani in še živeči velezaslužni kulturni delavec.

O šolstvu v Julijski Krajini.

Pričujoči spis je nadaljevanje poročil o stanju šolstva v Julijski Krajini. Izpremembra hiti za izpremembro. Prvi udarci so bili namenjeni slovenski šoli in kmalu za tem tudi učiteljstvu. Kakor smo že omenili, je leta 1923 meseca oktobra, torej leto po nastopu fašizma, izrekel bivši minister Gentile s svojo šolsko reformo smrt slovenski šoli. S tem datumom je bil vpeljan v I. razred ljudskih šol italijanski učni jezik in tako je bil postopoma asimiliran vsako leto po en razred, tako da po 5 in 6 letih je slovenščina popolnoma izginila iz šol v Julijski Krajini.

Z učiteljstvom je bilo tudi tako. Nekaj so jih odslovili prej ali pa so tudi sami odšli, drugi, ki so nameravali ostati, so se morali podvreči izpitu iz italijanščine. Izpit je bil lahek in tudi metali niso na splošno; kakšen pa vendar ni izdelal. Namen so imeli pa, pustiti jih čim več skozi. Prvotno je bilo določeno, da bo veljal ta izpit samo za poučevanje laščine kot predmeta in da bo treba za učni jezik položiti drugi izpit. Ampak izpredvideli so, da bo šlo težko in preveč na dolgo in

določili, da kdor ima prvi izpit, mu velja to i za učni jezik, samo da mora biti dvakrat nadzorovan z dobrim uspehom, kar je bila tudi le formalnost, kakor nam je znano iz primerov.

Dr. Vodopivec Fran.

Prvotno, kakor smo že omenili na drugem mestu, so hoteli nekateri prenapetneži odsloviti vse slovensko učiteljstvo. Temu so se uprli treznejši elementi in tudi v tem prodrli. Ohranili so tako nekako nad 400 slovenskega učiteljstva, toda odločili so, da bodo premestili one, ki so jim ka-

korkoli v napotje, v notranje pokrajine. V napotje so jim oni, ki so ostali narodno zavedni, oni ki niso hoteli sodelovati pri njih raznarodovalnih organizacijah: Balilla in Dopolavoro; ali pa so se jim zdeli preveč mlačni in končno kak tak primer, ki se zadeva osebnosti, ali iz maščevanja, ali da je dotični zasedal lepo mesto, ki je bolj ugajalo drugemu. Ampak skoro gotovo bodo prišli vsi na vrsto ali prej ali poslej. Sicer je prav tako, naj bodo Italijani dosledni pri premeščanju in naj rečejo gotovim v gotovem času: Der Moor hat seine Schuldigkeit getan, der Moor kann gehen..., kakor so že komu naredili.

Prvo premeščenje se je vršilo s šolskim letom 1927/28. Prvi »Abschub« je bil najbolj številen — 90 in nekaj čez jih je bilo premeščenih v notranjost. Šli so v tele pokrajine: Piemont, Lombardijo, Emilijo, Toskano, Marke, kaj malega v Umbrijo in eden menda v Abruce. Kot mrzla kopel je učinkovalo to premeščenje na mnoge in več se jih ni odzvalo, ampak pobegnili so čez mejo ali pa odstopili. Niso bila vsa slaba mesta, kamor so bili premeščeni. Nekateri so dobili tudi večje kraje in celo mesta. Ne more se reči, da so imele oblasti pri tem kako merilo, kakor se je zadelo. Šolska oskrbnitva so dala ministrstvu na razpolago prosta mesta v njih pokrajini in pri ministrstvu so odločili toliko in toliko za vsako pokrajino in mesto; potem je odločil šolski skrbnik, kadar je dobil število učnih moči, ki mu jih je ministrstvo namenilo. V Italiji ima vsaka pokrajina (Regione) kakor n. pr. Piemont, Umbrija, Marke, Lombardija, Lacij itd., svoje šolsko skrbništvo (po naše višji deželni šolski svet), ki mu načeluje šolski skrbnik (Provveditore). Šolsko skrbništvo (Provveditorato) se deli na nadzorniške okraje in ti na didaktična okrožja z didaktičnimi ravnatelji, ki imajo pod seboj 10—15 šol ali okrog

60, 70, ali več ali manj učnih moči; posamezne šole nimajo voditeljev.

Drugi učitelji — menda po večini — so dobili slabša mesta, ker boljša zasedejo domači učitelji sami. Čez leto tisti, ki niso bili zadovoljni in so se prepričali, da ne bo šlo tudi iz ekonomičnih ozirov in zlasti mladi, so si pomagali drugam. Moramo pomisliti, da so mladi učitelji v Italiji zelo slabo plačani in zato se tudi mnogi, seveda moške moči odtegujejo temu poklicu in volijo drugi boljši poklic. Pravijo, da od 90.000 učiteljstva v Italiji je le 10.000 moških učnih moči. Glede plač priobčujemo to razpredelnico, ki je v veljavi od 1. julija 1929:

Prov. učitelj:	plače	Lir	5750	akt. dokl.	Lir	1250
Def. učitelj:	»	»	6050	»	»	1450
» po 4 l.	»	»	6350	»	»	1450
» » 8 »	»	»	6750	»	»	1450
» » 12 »	»	»	7150	»	»	1750
» » 16 »	»	»	7800	»	»	1750
» » 20 »	»	»	8450	»	»	1750
» » 24 »	»	»	9050	»	»	1750
» » 28 »	»	»	9750	»	»	1750

Na videz številke niso nizke, ampak se mora odšteti pri vsakem 15.5%, ki se odtegnejo za davek »Ricchezza mobile« (premično bogastvo) in tako pridejo te številke precej reducirane. S 1. jul. 1930 je prirastel majhen povišek razmeroma na vsaki plači, menda od 15—25 Lir mesečno.

S šolskim letom 1928 s 1. okt. oziroma prej je bila premeščena druga partija, v začetku 36 učnih moči in naknadno v naslednjih mesecih še kakih 10 oseb. To pot pa niso izbirali pokrajini, kamor so jih poslali, ampak natrosili so jih po celi Italiji izimši Sicilije in Sardinije. Na en otok je bila vendar imenovana ena učiteljica in sicer na otok skupine Pontinskega otočja daleč od neapolskega obrežja, kamor pošiljajo konfinirance. Sicer je

pa menda dotična učiteljica kmalu prepričala šolskega skrbnika, da ni tako nevarna, da bi jo morali internirati na otok in tako je dobila mesto na celini. Na splošno so to pot dobili slaba mesta, posebno oni, ki so šli v Marke, gorati del Emilije, v Abruce, Molise, Kampanjo i. s. v okraje Avelino, Benevento in Salerno. Kaj pa oni, ki so šli v Bazilikato, najrevnejšo italijansko pokrajino in celo v proslulo Kalabrijo. V takih krajih slovenski učitelji ne bodo pridobili na izobrazbi in jeziku in tudi ne bodo nesli dobrega vtiska o kulturni stopnji tamošnjega ljudstva, ki je sicer zelo dobro in pohlevno, ampak silno ubogo v vsakem oziru. Šole pa so povsod v takih krajih za silo, 3 letne največ po deželi v večjih krajih in v mestih pa 5 letne. Ampak obisk ni tako obvezen, da bi moral vsakdo redno hoditi tako, da se ugotovi mnogo analfabetizma, ki napravlja to ljudstvo še bolj ubogo. Vasi so zelo oddaljene druga od druge, vmes če so kvečjemu kolonske hiše in grajsčine. Pouk, izobrazba zaostala, nevednost doma, saj tako so hoteli mogotci na deželi poprej in kdo še morda sedaj. Kakor rečeno tudi v Basilikato in v Kalabrijo so bili to pot nekateri premeščeni, tu je še huje. Res, da si sedanja vlada veliko prizadeva za povzdigo teh zanemarjenih in ubogih pokrajin, ampak gre počasi in stane veliko. Tod po vaseh še najbolj nujnih komoditet ni. Stranišča se šele sedaj ponekod vpeljujejo kot nekaj novega, pa drugo! Žal da je še mnogo nazadnjaškega v južnih pokrajinah od Abrucev doli. Seveda mesta ob obrežju so izjema, pa ne popolnoma. Sami Lahi se norčujejo iz teh nedostatkov in posebno oni iz gorenje Italije, ki je bolj napredna.

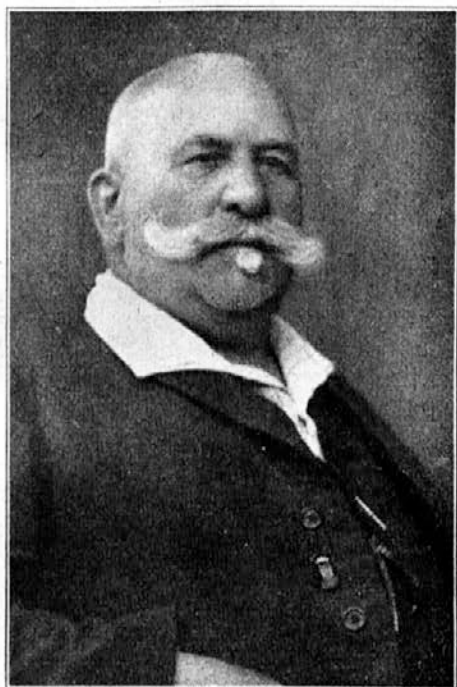
Veliko bi se dalo pisati o tem poglavju, ampak ni namena tu grajati, le toliko v pouk in zabavo.

Nadaljno premeščenje ni bilo šele ob novem šolskem letu 1929/30, ampak za veliko noč l. 1929

ZEMLJEVID
UKINJENIH SLOVANSKIH ŠOL
(7 SREDNJIH, 532 OSNOVNIH ŠOL)
V ITALIJI

je dobilo 25 učnih oseb premeščenje s 1. aprilom. Neprijetni pirhi! Razume se, da mnogi niso šli, bodisi da so se odpovedali, ali prosili za dopust ali pa šli čez mejo. To pot niso šli vsi v slabe pokrajine. V Apulijo jih je šlo tudi precej. Ta pokra-

Wutt Simon.

jina je ob južnem koncu Italije deloma že ob Jonskem morju in ima že južno vegetacijo: limone, pomaranče, kakte, indijske smokve itd. Naj bi bilo, če so lepi kraji, ampak ubogi ljudje tako daleč od svoje domovine! Kako se razdirajo družinske enotnosti, pa tudi v gmotnem oziru trpe

mnogi občutno škodo. Trud je za njih tudi ubijanje s trdimi dijalekti, posebno z onimi iz južnih pokrajini: zmes španščine, latinščine, saracensščine, grščine itd.

Ako so že odločili premestitve slovenskega učiteljstva, bi jih morali izvršiti le v bolj kultivirane kraje, da tako rečemo, gornje in srednje Italije, nikakor pa ne kazati ono zaostalost v vsakem oziru v južni Italiji. Kazati bi morali, kar imajo dobrega.

S premestitvijo v sept. 1929 je šlo doli zopet kakih 30 učiteljev (ic). To pot pa ni šel noben v Abruce, Molise, Neapolsko, Basilikato in v Kalabrijo. Edino v Apulijo so šli nekateri in v Tarantski okraj, ki je najjužnejši. Med letom je bilo tudi nekaj malega premeščenih, do 10. V začetku avgusta l. 1930 je dobilo zopet premestitvene dekrete 25 učiteljev. Premeščeni so bili v te pokrajine: Piemont, Lombardijo, Marke itd., torej v vse pokrajine razen Abrucov, Molise in Kalabrije. Zato pa sta dve učiteljski moči premeščeni na Sardinijo, kamor doslej ni bil še noben premeščen. Če bi bilo na Sicilijo, bi še šlo, morda je lepša in bolj civilizirana, ampak Sardinija...

Kakor se vidi, premeščenje nadaljujejo, ampak ubogi oni, ki pridejo na grde kraje. Ubijejo jih duševno popolnoma.

To premeščenje povzročuje in vodi baje poseben odbor v območju fašistovskega učiteljskega udruženja — Anif. Seveda je pri tem mnogo tudi osebnosti in maščevanja.

Videli bomo, če bodo s temi premestitvami pripomogli bolj k naglemu potujčevanju slovenskega ljudstva. Slovenski otroci so se menda lažje naučili laščine od slovenskega učitelja, ki so ga bolj umeli kot laškega, ki jim ne zna tolmačiti pomena besed, ki jih otroci ne razumejo. Sledili bomo temu z radovednostjo, kako se stvar obnese. Sedaj so jo udarili na razširjanje otroških

vrtec; v vsaki vasi, kjer je šola, hočejo napraviti otroški vrtec. Uvideli so pač veliki pomen otroškega vrtca za raznarodovanje. Koliko let bi morali slovenski učitelji ostati v notranjih pokrajinah, nam ni znano in tudi ni določeno. Morda je odvisno od tega, kako se pokori slovensko učiteljstvo tam doli in ko pride spokorjeno, ima pravico vložiti prošnjo za premestitev v domače kraje. Do tega bo gotovo dolgo in morda tudi priimek bo moral premeniti, da se mu posreči zaželjena vrnitev. Slovensko učiteljstvo, ki je tam doli in gre doli, naj pokaže: kakšno izobrazbo ima, kakšen duh in smoter po napredku, znanje jezikov, gojenje umetnosti, tako da nadkriljuje stanovske tovariše od tam doli, kar mu lahko prinese veliko spoštovanje in uvažanje, ki naj bo dobra zavest tudi za drugo slovensko ljudstvo.

Smrtna kosa v vrstah CMD.

Pretoklo poslovno leto je zadalo naši šolski družbi zopet mnogo nenadomestljivih izgub, ker je neizprosna smrt pobrala veliko število najboljših dobrotnikov in dobrotnic.

Medved Josip, veletrgovec v Ljubljani, je dne 3. septembra 1929 v Splitu naglo preminil. Pokojnik je bil pred vojno v Gorici marljiv podpredsednik moške CM podružnice.

Svetek Anton, finančni računski ravnatelj v pokoju, je umrl v Ljubljani dne 18. septembra 1929 v visoki starosti 82 let. Pokojnik se je do smrti živo zanimal za vse kulturne, politične in gospodarske zadeve svojega rojstnega mesta. Celih 30 let je predsedoval konzorciju uradniškega društva, 16 let je bil mestni občinski svetnik, 8 let je vodil Glasbeno Matico. V glavnem odboru

CMD je bil nekaj let kot revizor. Zadnja leta do smrti je še vedno agilno vodil organizacijo upokojenih javnih nameščencev.

Schwab Drago, trgovec v Ljubljani, se je po nesreči na lovu v svojem rojstnem kraju Št. Pavlu v Savinjski dolini dne 24. oktobra l. l. Pokojnik

Drukar Avgust.

je bil vedno velikodušen podpornik naših kulturnih organizacij. Naši CMD sta bila z gospo soprogo Jelko pokrovitelja.

Dolničar Matija, bivši kolodvorski restavrater v Št. Petru in v Ljubljani, pozneje tovarnar in posestnik na Viču, je podlegel dolgotrajni bolezni dne 18. novembra l. l. v Kranju. Pokojnik je bil

s pokojno soprogo Katinko velik dobrotnik naši CMD.

Dr. Firbas Fran, notar v Mariboru, je umrl 27. novembra l. l. v visoki starosti 85 let. Pač zelo redki so še med živimi pokojnikovi sobojevniki za pravice našega naroda. Med zavednimi Slovenci je imel zgolj hvaležne in vdane privržence, med nemškutarji in Nemci pa strupene nasprotnike, ki so mu skušali greniti življenje na službenih mestih v Brežicah in Mariboru, toda pokojnik ni nikdar klonil. V Brežicah je ustanovil Čitalnico in CM podružnico, kateri je bil podpredsednik. V Mariboru je takoj po prihodu postal vodja mestnih in okoliških Slovencev.

Dr. Breskvar Viktor, zdravnik v Ljubljani, ki smo ga izgubili dne 17. decembra l. l., je bil z gospo Faniko pokrovitelj naši CMD.

Virbnik Alojzij, gimnazijski profesor v Ljubljani, je vsled hudega živčnega napada obupal nad življenjem ter so ga dne 29. decembra l. l. našli v njegovem samskem stanovanju mrtvega. Pokojnik, rodom iz Nove cerkve pri Celju, je bil na glasu izbornega profesorja in odločnega rodoljuba. Celo vrsto let do smrti je bil v nadzorstvu CMD.

Vrečko Jakob, trgovec in gostilničar pri Sv. Miklavžu pri Slovenjgradcu, je umrl dne 21. januarja t. l., star 55 let. Pokojnik je bil vedno odločen narodnjak in marljiv član pri vseh narodnih družtvih v nemčurskem mestecu. Pri ondotni CM podružnici je bil nekaj časa tajnik, nato pa odbornik.

Kolšek Martin. Dne 26. januarja t. l. so izgubili celjski in okoliški Slovenci v osebi čevljarškega mojstra M. Kolška neustrašenega narodnega borca in priljubljenega obrtnika. Pokojnik je preživel v Celju 35 let ter je stal v dobi najhujšega nemčurskega pritiska vedno neupogljivo v prvih bojnih vrstah za zgled marsikateremu omahljivcu in strahopetcu med slovensko inteligenco. Sodeloval je pri vseh narodnih družtvih. Pri CM

podružnici na Bregu, kjer je imel svoj lastni dom, je bil podpredsednik od ustanovitve do izbruha svetovne vojne. Tudi svoje 4 otroke je vzgojil v svojem duhu ter vse lepo preskrbel za življenje: Davorin je zdravnik v Celju, Josip obratovodja papirnice v Radečah, Alojzij strojnik v Novem Sadu, hčerka Ivanka pa je srečno poročena v Kragujevcu.

Lah Evgen, višji magistratni svetnik v Ljubljani, ki nas je za večno zapustil dne 2. februarja t. l. v 72. letu starosti, je bil odličen kulturni delavec. Mnogo let je bil tajnik pri »Slovenski Matici« in je kot tak spisal celo zbirko znanstvenih in gospodarskih razprav; bil je naš prvi statistik. Posebno se je vedno zanimal za našo CMD, ki ji je plačal štirikrat pokroviteljstvo; bil ji je sploh do smrti stalen podpornik in se toplo zanimal za njen razvoj.

Ga. Snojeva Marija, vdova *Faukal*, ki je umrla dne 18. februarja t. l. v Šiški, stara skoraj 87 let, je volila naši šolski CMD 250 Din. Volilo je videti neznatno, toda kdor je poznal premoženjske razmere plemenite pokojnice, vidi v tem znesku knežji dar. Pokojnica je pri svoji dobrosrčnosti in zaupljivosti prišla ob vse lepo premoženje ter se je na stara leta morala odreči najpotrebnejšim priboljškom; volilo si je naravnost pristradala.

Drofenik Josip. Dne 26. februarja t. l. je preminil po dolgotrajni bolezni v mariborski bolnici upokojeni šolski upravitelj Josip Drofenik, star šele 50 let. Pokojnik je bil narodni mučenik, ki je moral žrtvovati zdravje in imetje, a končno še življenje za svoje vseslovansko prepričanje. Rodom iz Rogaške Slatine, kjer je imel tudi lepo hišo, je maturiral na učiteljsku v Kopru ter nato služboval na Goriškem (Gaberje, Bilje, Renče), po vojni do nesrečnega plebiscita pa na Koroškem. Povsod se je marljivo udeleževal pri narodnih društvih, posebno kot izvrsten pevec. V Biljah je

ustanovil CMD podružnico. Leta 1915. so ga obtožili srbofilstva ter ga držali celi 18 mesecev v razvpitih graških zaporih, kjer si je nakopal jeztiko, a njegovo hišo v Rogaški Slatini so prodali za kritje stroškov. Vsled bolezni je bil predčasno

Gdč. Zabovnikova Pavla.

upokojen z neznatno pokojnino ter je živel večinoma pri svoji dobri sestri Mariji Šumerjevi, trgovki v Poljčanah.

Gdč. Kolnikova Avgusta. Dne 30. aprila t. l. so dobili to plemenito narodno delavko, upokojeno učiteljico mrtvo v njeni samski sobi v Ljubljani.

Zadela jo je srčna kap. Pokojnica je bila žarka rodoljubkinja in idealna stanovska tovarišica. Vse svoje prihranke je določila za dom upokojenih učiteljic, ker je pač sama izkusila neprijetnosti bivanja na starost pod tujo streho, pri ljudeh, ki ne poznajo duše otroških vzgojiteljev. Na svoji zadnji službi v Radečah pri Zidanem mostu je bila pokojnica duša vsemu narodnemu in društvenemu življenju, osobito pa se je žrtvovala za našo CMD. Celih 18 let je opravljala pri ondotni podružnici težavne posle blagajničarke.

Colarič Martin, major v p., je umrl v Ljubljani dne 11. aprila t. l. Pokojnik je bil med aktivnimi častniki avstrijske armade eden tistih redkih, ki je vsekdar in povsod neustrašeno nastopal kot zvest sin svojega naroda. Seveda je bil zato čestokrat krivično zapostavljen, dasi je imel izredne zmožnosti (pred aktiviranjem je študiral pravo na dunajski univerzi). Podpiral je razna narodna društva, posebno požrtvovalno našo CMD. Po vsej Sloveniji je bil pokojnik znan kot predsednik društva »Zveze slovenskih vojakov«.

Kopič Rado, nadučitelj v p., je nagloma umrl v svoji hišici v Mariboru v noči na 30. aprila t. l., star 72 let. Pokojnik, rodom iz Makol, je bil mož neumorne in nesebične delavnosti. Na vseh svojih službah (Lehen nad Mariborom, Nova cerkev pri Ptuj, Ptuj in sv. Lenart v Slovenskih goricah) je neustrašeno deloval za narod. Pri CM podružnici v Lehnu je bil marljiv blagajnik nepretrgoma celih 17 let. Ob izbruhu vojne je med drugimi štajerskimi rodoljubi kruto občutil nemčursko maščevalnost v graških zaporih. V delno zadoščenje za prestane krivice mu je prva slovenska vlada poverila gerentstvo nad nemčurskim trgov Sv. Lenarta. Deloval pa je tudi pri okrajnem zastopu, pri Sokolu, pri Glavni posojilnici, nadalje je bil predsednik okrajnega učiteljskega društva itd. Tudi z upokojitvijo ni prenehala njegova delav-

nost. V Mariboru se je udejstvoval v Društvu upokojencev, v Društvu hišnih posestnikov, pri Ribarskem društvu itd.

Dr. Vodopivec Fran. Dne 10. maja t. l. je v Ljubljani podlegel dolgotrajni bolezni bivši veliki župan ljubljanske in mariborske oblasti, vseučiliški docent dr. Fr. Vodopivec, star šele 49 let. Rodom iz Ajdovščine na Goriškem se je po odlično dovršenih pravniških študijah posvetil politični službi. Služboval je pri okrajnem glavarstvu v Velikovcu, Tolminu, Pulju, pri namestništvu v Trstu, med vojno pa v poljedelskem ministrstvu na Dunaju. Po prevratu je ta izborni jurist dobro došel naši narodni vladi. Bil je nekaj časa poverjenik raznim važnim komisijam v inozemstvu. Pokojnik pa ni bil le vesten in objektiven uradnik, temveč tudi dober rodoljub. Pri »Jugoslovenski Matici« je bil odbornik od njene ustanovitve, »Jadranski Straži« je bil predsednik do smrti, a tudi pri naši CMD je bil v glavnem odboru od leta 1919. do smrti.

Tomšič Ivan, tovarnar na Vrhniki, je umrl dne 17. maja t. l. pri svojem sinu-edincu inž. Dušanu v Mariboru. Pokojnik je imel vedno za narodne namene odprto srce. S težavami prebujeni CM podružnici na Vrhniki je predsedoval 5 let.

Wutt Simon. Pri svoji hčerki Anki, omoženi Čepin v Ljubljani, je dne 14. junija t. l. za večno zaspal veteran narodnih borcev, davčni nadupravitelj v pokoju Simon Wutt, do bolezni vodja Južnoštajerske hranilnice v Celju. Pokojni je dosegel sicer lepo starost 78 let, a bil je do obolenosti še pravcat orjak in duševno prožen liki mladenič. Rojen je bil v Kostrevnici pri Rogaški Slatini leta 1852. Ker je šel pozno študirat, je bil potrjen iz celjske gimnazije k vojakom. Služil je 12 let, nato pa je šel v davčno službo. Služboval je v nemškem Eibiswaldu (Ivniku) in v Šmarju pri Jelšah, ki je

slovel za najzavednejši slovenski trg. Ker se je tudi novi davčni asistent povsod kazal neustrašnega borca za pravice svojega teptanega naroda, so ga kmalu poslali pokoro delat med Nemce na Gorenje Štajersko. Celih 12 let je moral ostati v tujini (Aflenz, Judenburg). Šele leta 1905. se mu je posrečilo, da je prišel v Brežice, kjer pa je služil samo še 3 leta. Leta 1908. je namreč stopil v pokoj ter se je preselil v Celje. Tu se je z mladeniškim navdušenjem lotil dela pri narodnih društvih in gospodarskih organizacijah. Devet let je bil blagajnik pri okoliški občini, nadaljnih 8 let pa vodja Južnoštajerske hranilnice. S posebno vnemo se je posvetil Dijaškemu domu in naši CMD. Celih 16 let, t. j. od leta 1912. do preselitve v Ljubljano je vestno in požrtvovalno vršil posle blagajnika pri celjski m. CM podružnici. Najlepše je označil zaslužnega pokojnika vodja celjskih Slovencev dr. Juro Hrašovec, ki je poklonil ob Wuttovi smrti Dijaški kuhinji dar z geslom »namesto venca na grob vrlega moža in značajnega rodoljuba«.

Drukar Avgust. Dne 29. julija t. l. je izdihnil v Zagrebu po operaciji celjski notar Avgust Drukar, star 66 let. Pokojnik je bil rodom iz Kranja, kjer so ga tudi pokopali. Na vseh svojih službah je bil pokojnik duša narodnega, kulturnega in socialnega gibanja. Povsod si je dal naprtiti najtežje funkcije, ki jih je izvrševal z veliko vnemo in požrtvovalnostjo, toda odločno je odklanjal vsako priznanje in pohvalo. Kot notarski kandidat v Kranju je bil vsa leta blagajnik pri ondotni CM podružnici. Ko se je leta 1905. preselil kot notar v Gornji grad, so mu tudi tam takoj poverili blagajniške posle, ki jih je z isto vztrajnostjo opravljal vsa leta do preselitve v Laško. V Gornjem gradu je ustanovil tudi žensko CM podružnico, ki ji je načelovala njegova blaga gospa soproga Marija. Tudi v Laškem in nazadnje v Celju je bil

delaven pri vseh društvih, tako pri CM podružnici, pri Jugoslovenski Matici, pri Sokolu itd.

Kocbek Fran, vpokojeni nadučitelj, znani planinar in planinski pisatelj, je umrl v Gornjem gradu dne 7. avgusta t. l. Vkljub zaposlenosti v šoli in pri turistikki se je pokojnik nesebično udeleževal tudi pri raznih narodnih organizacijah. Pri

Cotič Makso.

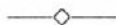
ondotni CM podružnici je bil štiri leta podpredsednik.

Gospa Šribarjeva Marija, vdova po znanem narodnjaku, kovaškem mojstru in pos., je umrla dne 15. avgusta t. l. v Spodnji Hudinji pri Celju, stara 69 let. Pokojnica je bila v celjski okolici najzavednejša in za svoj narod najdelavnejša Slovenka. Aktivno je sodelovala pri raznih narodnih, kulturnih in humanitarnih organizacijah. Pri CM

podružnici v Gaberju je bila v odboru od ustanovitve, par let tudi vzorna blagajničarka.

Gdč. Zabovnikova Pavla, vzorna učiteljica v Št. Pavlu v Savinjski dolini, je prve dni meseca septembra t. l. v cvetu mladosti — stara šele 24 let — pri svoji mamici na Polzeli za večno zatisnila oči. Pred par leti smo se na tem mestu spominjali njenega pokojnega očeta Petra, okrajnega gozdarja v Mariboru. Kakor pokojni oče, je bila tudi hčerka Pavla neustrašena in požrtvovalna pri vsaki narodni organizaciji. V Št. Pavlu je bila vestna blagajničarka pri CM podružnici, pri Sokolu pa načelnica in vaditeljica obenem.

Cotič Makso. Grozna justifikacija štirih slovenskih mladeničev v Bazovici pri Trstu je imela za posledico, da je v Mariboru živečega glavnega urednika bivše tržaške »Edinosti« Maksa Cotiča zadela srčna kap. Pokojnik je bil najstarejši slovenski novinar. Cotičevo ime je tesno spojeno z vso politično, narodno in kulturno organizacijo, a končno tudi s prebridko usodo naših primorskih rojakov. Od leta 1890, ko je prevzel glavno uredništvo »Edinosti«, do prisiljene umaknitve v Maribor je bil neumorno na delu med ljudstvom s peresom in živo besedo kot govornik, agitator in organizator. Več let je bil starosta Sokola, predsednik pevskega društva »Kola«, tajnik »Delavskega podpornega društva« itd. Ker je bila v tistih desoletjih naša CMD središče vsega stremljenja primorskih rojakov, je tudi pokojnik posvečal njej posebno pozornost. Še med vojno je ustanovil za šentvidski okraj novo podružnico, kateri je tudi predsedoval. Mlada podružnica je v par letih zbrala 30.000 K za novo šolo.

Vestnik

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

XLV.

Družbe sv. Cirila in Metoda redna XLI. velika skupščina

v Ribnici na Dolenjskem, dne 8. septembra 1930.

Minulo je 32 let, odkar je imela Ribnica izvenredni praznik, ko je zborovala prvič naša obrambna DCM v tem idiličnem kraju. Od vseh strani naše slovenske zemlje, iz njenega središča, od njenih severnih in južnih meja so na malega šmarna dan prihiteli prijatelji naše najstarejše narodno obrambne organizacije na 41. skupščino, da zvedo račun o delu preteklega leta in načrtajo smernice za bodoče delovanje.

Ob 10. uri zjutraj je pripeljal ljubljanski vlak na ribniško postajo lepo število zborovalcev. Pozdravil jih je podpredsednik moške CM podružnice mag. pharm. g. Josip Ančič s kratkim, jedrnatim govorom. Za pozdrav se je zahvalil z iskrenimi besedami družbeni predsednik g. notar Aleksander Hudovernik, nakar se je podala vsa družba proti trgu, ki je bil okrašen z državnimi trobojnicami. Pred vhomom v trg je doletelo zborovalce ljubko presenečenje. Ribničani so postavili originalen slavalok iz samih produktov svojih pridnih in iznajdljivih rok, iz znamenite »suhe robe« in pod tem slavalokom natančne kopije onega slavaloka, pod katerim so sprejeli udeležence 13. skupščine DCM pred 32 leti. Tu je čakalo zborovalce ogromno število domačega prebivalstva, špalir Sokolov, ognjegascv in narodnega ženstva v slikovitih narodnih nošah. Došle goste so domačini prav pristrčno, domače in navdušeno sprejeli. Mala Branka Peterlinova, učenka meščanske šole, in Božo Erjavec, učenec osnovne šole, sta spregovorila v pozdrav globoko v srce segajoče besede. Brankin pozdrav se je glasil: Spoštovani g. prvomestnik in cenjeno vodstvo našega prvega obrambnega društva! Bodite pozdravljeni na naših ribniških tleh v prvi vrsti v imenu naše mladine. Prišli ste k nam, da tu zborujete in napravite nove načrte obrambnega dela za naš rod, za zaščito naše mladine, našega jezika pred grabežljivimi tujci. Iskreno pozdravljeni vsi idealni brambovci našega rodu! Sprejmite, prosim, gospod prvomestnik, znak naše počastitve šopek izdelkov naše domače ribniške obrti! Vidno ginjenemu predsedniku g. notarju Aleksandru Hudoverniku je izročila nato Branka Peterlinova z narodnim trakom povezan lesen šopek iz miniaturne suhe robe. Lepo je pozdravil došle zborovalce tudi Božo Erjavec: Predragi gostje! Ko prihajate danes k nam v našo lepo Ribniško dolino in zlasti še v naš trg, kjer se je pred približno

120 leti šolal naš največji pesnik doktor France Prešeren, Vas v imenu šolske mladine kar najpristrčneje pozdravljam! Mi mali, sicer še ne moremo prav pojmiti, kako važno nalogo je vršila Ciril Metodova družba ravno v časih, ko so hoteli naši sovražniki potujčiti naš mladi slovenski rod ter ga odtrgati iz rok slovenske matere. Iz ust našega vrlega učiteljsstva pa vemo, da je Ciril Metodova družba vsekdar hrabro stala na braniku naše mile domovine in da je z nadčloveško močjo prinašala ogromne žrtve za našo državo Jugoslavijo. Naša mlada srca Vas pristrčno prosijo, da še vnaprej pomagate reševati deco naše krvi tam onstran jugozapadne meje in v tužnem Korotanu! V pozdrav skupščinarjem so spregovorili nadalje: župan ribniški g. Ivan Novak, v imenu ženske CM podružnice gospa Malika Klunova, v imenu ribniškega Sokola g. Jurjevič, v imenu gasilcev g. Lesar. Občinstvo je prirejalo skupščinarjem burne ovacije.

Po tem lepem sprejemu so odkorakali člani vodstva in zastopniki podružnic v občinski dom, kjer se je vršil zaupni sestanek. Ob pol 12. uri je otvoril predsednik g. Aleksander Hudovernik v dvorani gostilne pri Cenetu veliko skupščino.

Predsednikov pozdrav in poročilo.

Častita skupščina! Velecenjene dame! Velecenjeni gospodje! Otvarjam XLI. redno veliko skupščino Družbe Sv. Cirila in Metoda. Pozdravljam Vas vse, ki ste se odzvali našemu vabilu ter ste prišli, da vzamete na znanje poročilo o našem delovanju v preteklem letu, osobito mi je pa čast pozdraviti gospode: prosvetnega šefa dr. Dragotina Lončarja, ki zastopa dravsko bansko upravo, okrajnega glavarja dr. Čuša iz Kočevja, višjega ravnatelja v pokoju Matijo Zamido, mag. Josipa Ančika, zastopnika Sokola in sokolske župe, Ivana Novaka, ribniškega župana, in gospo Šentjurčevo iz Zagorja, ki ne manjka na nobeni glavni skupščini. Konstatujem sklepčnost velike skupščine v smislu § 15 glavnih družbenih pravil.

Častita skupščina! Po preteku 32 let — zadnja skupščina se je vršila tu dne 11. avgusta 1898 — smo se zbrali danes v prijaznem ribniškem trgu. Ob tisti naši skupščini — bila je to XIII. — je bila naša Družba še šibka, a je v teku let razprostrla svoje veje po vseh slovenskih pokrajinah s pomočjo idealnih slovenskih rodoljubov. Od takrat se je v našem narodnem življenju mnogo spremenilo. Ječali smo pod tujim jarmom, ki ni hotel poznati, še manj pa uvaževati naših narodnih teženj. Skušali so nas potujčiti in odtujiti našemu narodu. Ta nakana se jim, hvala Bogu, ni posrečila. Naša Družba je s svojimi skromnimi sredstvi skušala zaprečiti potujčevanje ter je postavljala v narodno ogroženih krajih slovenske šole in slovenska zavetišča; bila je velika odporna sila proti delovanju nemškega Schulvereina in drugih nam

sovražnih obrambnih društev. Danes smo svoboden narod v svobodni Jugoslaviji, a mirovna pogodba nam je odkrnila mnogo naših najboljših bratov in sestra. Mi se svobodno gibljemo, a naše meje so še vedno v neprestani nevarnosti in so ogrožene, ker še vedno škili k nam oholi tujec, ki nam hoče odtrgati naš najdragocenejši zaklad — našo slovensko dečo. Naša Družba je torej obrnila svojo pozornost na naše meje in na one ogrožene kraje, kjer žive naši kolikor toliko v teku stoletij potujčeni bratje, ki so izgubili narodno samo-zavest.

Naša Družba se zaveda svoje naloge ter je storila tudi v preteklem letu vse, da ojači narodno posest in zdrami brate, ki so postali v teku časa v narodnem obziru popolnoma mlačni, storila bi pa gotovo še več, da je imela dovolj denarnih sredstev na razpolago. Pri svojih pičlih dohodkih je mogla storiti le to, kar je bilo neodložljivo in neizogibno potrebno, da ohranimo svoje posestno stanje.

V preteklem letu je Družba štela 83 podružnic, torej za eno več nego leta 1928. Od teh je bila najbolj marljiva šentpeterska ženska podružnica v Ljubljani, ki je izročila vodstveni blagajni 24.007 dinarjev. Iskrena zahvala tej podružnici in vsem drugim, ki so delovale po svojih močeh za vzvišeni namen naše Družbe! Število podružnic je premajhno in bi morala biti v vsakem večjem kraju na Slovenskem najmanj po ena podružnica. Nemški Schulverein »Südmark« je štel v preteklem letu 1422 podružnic.

Dne 21. decembra l. l. praznoval je naš prvi in za družbo velezasluženi monsignor Tomo Zupan devetdesetletnico svojega plodonosnega življenja. Ob priliki lanske velike skupščine se mu je poklonilo vodstvo in mu osebno čestitalo. Naše podružnice so zbirale v trajen spomin na to redko slavlje za Toma Zupana sklad; zanj so nabrale do konca lanskega leta 17.643 Din. Ta sklad znaša danes okroglo 26.000 Din.

Castita gospoda! Kruta smrt nam je v preteklem letu pograbila mnogo naših odličnih prijateljev in podpornikov, tako Josipa Medveda, trgovca v Ljubljani, ki je bil pred leti v stari Avstriji marljiv podpredsednik moške podružnice v Gorici, Antona Svetka, računskega ravnatelja v p. v Ljubljani, ki je bil pred leti družbeni revizor, Draga Schwaba, trgovca v Ljubljani, pokrovitelja naše Družbe, Matije Dolničarja, tovarnarja na Viču, velikega dobrotnika naše družbe, dr. Frana Firbasa, notarja v Mariboru, ki je bil mnogo let podpredsednik podružnice v Brežicah, dr. Viktorja Breskvarja, zdravnika v Ljubljani, pokrovitelja in podpornika Družbe, profesorja Alojzija Virbnika, večletnega družbenega revizorja, Jakoba Vrečka, trgovca pri Sv. Miklavžu pri Slovenj Gradcu, odbornika tamošnje podružnice; letos so pa umrli: Martin Kolšek, črevljarski mojster v Celju, odbornik bivše

podružnice na Bregu, Evgen Lah, magistratni višji svetnik v p. v Ljubljani, pokrovitelj in podpornik Družbe, Jakob Drofenik, šolski upravitelj v pokoju v Mariboru, velik prijatelj naše Družbe, Avgusta Kolnikova, učiteljica v p. v Ljubljani, ki je bila več let prav marljiva predsednica podružnice v Radečah pri Zidanem mostu, Marija Snojeva, zasebnica v Spodnji Šiški, ki je Družbi volila 250 Din, Marija Šribarjeva, zasebnica v Šp. Hudinjah pri Celju, ki je bila svojčas odbornica in blagajničarka podružnice v Gamberju pri Celju, Martin Colarič, major v p. v Ljubljani, velik prijatelj in podpornik Družbe, Rado Kopic, nadučitelj v p. v Mariboru, marljiv blagajnik bivše podružnice v Lehnu, dr. Fran Vodopivec, veliki župan v p. v Ljubljani, ki je bil vesten družbeni odbornik od leta 1919 do smrti; Družbo je pri vsaki priliki podpiral in se zanjo zavzel, kadar je bilo treba, Simon Wutt, davčni upravitelj v p. v Celju, večkratni pokrovitelj CMD ter pred leti zelo marljiv in požrtvovalen blagajnik moške podružnice v Celju, Avgust Drukar, notar v Celju, ki je bil vedno radodaren za Družbo in Fran Kocbek, nadučitelj v p. v Gornjem Gradu, ki je bil 4 leta podpredsednik podružnice v Gornjem Gradu. Vsem tem in drugim zamrlim dobrotnikom naše Družbe ohranimo hvaležen spomin. Vas pa častita gospoda naprošam, da jim zakličete »Slava«.

Častita gospoda! Letos stopa naša Družba v 45. leto svojega plodonosnega delovanja. Ves čas svojega obstanka deluje strogo po svojih pravilih, daje podpore, kjer in kolikor je treba v okviru svojih pravil in je danes edino vseslovensko obrambno društvo. Zaslužila bi torej, da jo slovensko občinstvo v večji meri in obilneje podpira kakor doslej.

Z veliko bojaznijo in z veliko skrbjo zrem v bodočnost naše Družbe. V teku let in to je od l. 1911. naprej so se prihranki naše Družbe precej skrčili. Če pregledate naše kolektarje iz prejšnjih let, razvidite, koliko skladov je bilo v teku časa porabljenih za naše delovanje. Vidi se mi, da slovensko občinstvo nima več pravega in tistega zanimanja za našo Družbo, kakor ga po pravici zasluži. O potrebi naše Družbe ne bom govoril, saj sem na raznih skupščinah poudarjal in dokazoval, da je naša Družba dandanes bolj potrebna, kakor je bila kdaj. Poudarjam pa danes, da bo morala Družba v bodoče precej skrčiti svoje delovanje, ako jej ne priskočite na pomoč z izdatnejšimi prispevki, kakor doslej. In kaj poreko potem naši bratje in sestre v naših obmejnih in ogroženih krajih, ako jim bomo morali skrčiti ali celo odreči našo podporo? Prosim Vas, uvažujte ta moj poziv.

»Odpri srce, odpri roke,
otiraj bratovske solze,
sirotam olajšuj gorje.«

Torej vsi na uspešno delo za našo Družbo!

Po živahno odobranem predsednikovem govoru so sledili pozdravni nagovori predstojnikov in zastopnikov. Prvi je pozdravil skupščino načelnik prosvete g. dr. **Dragotin Lončar** v imenu banske uprave; bodril je skupščinarje s krasnimi besedami k neumornemu delu, saj je družbeni obstoj v sedanjih časih prav tako, če ne bolj potreben, kakor prejšnje čase. Po slovanskih blagovestnikih sv. Cirilu in Metodu je prejelo slovanstvo ključ do višjega duhovnega življenja, materinska beseda je dobila svoje posvečenje in za ohranitev te narodne svetinje deluje Družba že 45 let. Vsi zavedni Slovenci so dolžni okleniti se te naše edine obrambne družbe, da ji pripomorejo k najjačjemu razmahu. Nato se je oglasil k besedi g. **Anton Mervič**, ravnatelj meščanske šole, ki je pozdravil Družbo v imenu učiteljstva in naglašal, da moramo pomesti vse ostanke našega nekdanjega suženjstva. Družba se mora nasloniti na šolo in učiteljstvo, ki jo bo moralo podpirati pri vzgajanju novega pokolenja.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik g. ing. **Janko Mačkovšek** je poročal:

Slavna skupščina! Tudi v preteklem letu je naša Družba budno zasledovala razmere na naših narodnih in državnih mejah. Na našem severu imamo na raznih krajih preostanke predvojnih naziranj glede na nacionalno pripadnost, čeprav ni nikakega dvoma o tem, da se ti pasovi etnografsko ne morejo drugače označiti, kot povsem slovenski. Vzgoja mladine bo sčasoma to nezdravo naziranje spremenila in baš zato ni naša Družba nikdar odklanjala zadevnih vlog, ki so se nanašale na naše obmejne kraje nad Dravo in v Prekmurju in je take šole vedno radevolje podprla. Njeno stremljenje bo tudi v bodoče moralo biti in ostati izraženo v devizi: ohraniti, kar je našega po jeziku in krvi.

Dosledno in v smislu zgoraj označenega gesla pa seveda priznavamo tudi našim državljanom drugih narodnosti njih pravico do manjšinskega šolstva in moramo obenem tudi ugotoviti, da ga imajo kljub čudnemu zatirjevanju, ki ga od časa do časa čitamo n. pr. v nemških časnikih. Ti članki so pisani v Jugoslaviji in se torej ne more govoriti o nepoznanju razmer, če so v njih izkrivljene trditve, marveč o zlohotnosti. Ali je to pametno, je seveda drugo vprašanje in človek ne bi skoraj mogel verjeti lastnim očem, če n. pr. pred kratkim v »Tagespošti« čita, da nemškega šolstva v Jugoslaviji sploh ni.

Slavna skupščina! Dovolj je znano, da je v Vojvodini šele Jugoslavija organizirala in napravila osnovno šolstvo za tamošnje Nemce v oni izmeri, kot ga imajo sedaj. Pa pustimo to ozemlje, ki je oddaljeno, in pogledjmo rajši v našo današnjo neposredno sosesčino, na Kočevsko ter se vprašajmo, ali res ni nikakega nemškega šolstva na tem jezikovnem

otoku, čeprav močno mešanem v mnogih predelih. Kočevarjev (Nemcev) je na otoku po materinskem jeziku 12.568; ti Nemci lahko obiskujejo 23 osnovnih šol, kjer se poučuje v nemškem jeziku; od gorenjega števila šol je 14 takih, v katerih so slovenski oddelki za slovenske začetnike poleg nemških za nemške začetnike; razen tega imamo še ostalih 9 šol, kjer je do končanega četrtega šolskega leta ves pouk samo nemški, čeprav obiskuje te šole 19 odstotkov slovenskih učencev. Dognali smo torej čudne reči: ne le, da pride na vsakih 546 kočevskih Nemcev po ena šola, kjer se nemško poučuje — dočim pride v dravski banovini povprečno na 1000 prebivalcev šele ena šola — marveč mora na obmejnih devetih nemških šolah ena petina učencev, ki so Slovenci, posećati prva štiri šolska leta povsem nemški pouk. Ko čuješ mo taka dejstva, ki bi morala biti znana tudi nemškim dopisnikom, se njihovim zatrjevanjem tem bolj čudimo.

Nemški tisk pa je obmolknil v nekem drugem vprašanju, ki je bilo pred nekaj leti stalno v njihovih stolpcih: nič več ne slišimo o kulturni avtonomiji, ki naj bi jo dobili koroški Slovenci. Ta kulturna avtonomija je bila le lepotičje brez vrednosti, kajti posredovalne predloge, ki so jih naši Korošci v tem pogledu napravili, je koroška deželna vlada kratkoma malo odklonila, čeprav jih je nemški manjšinar dr. Junghahn v Ženevi na manjšinskem kongresu označil kot prav ponižne. Da vidimo, kako so si koroški Nemci kulturno avtonomijo predstavljali, naj zadostuje, da je med odklonjenimi posredovalnimi predlogi slovenskih Korošcev tudi zahteva, naj šolski nadzornik vsaj sovražen ne bo do Slovencev, če že Slovenec biti ne more. Slovenskih učiteljev razen enega ali dveh sploh ni, ker so jih po vojni izgnali. Naraščaja slovenskega v učiteljišče ne sprejemajo. In tako vidimo, kar nam razodeva knjižica »Kärntner Schulwesen 1930 — 1931«, izdana od koroške učiteljske zveze, da figurira med drugim 30 šol kot utrakvističnih, ki pa nimajo niti enega učitelja z usposobljenostnim izpitom za slovenski pouk. Ako je nemškemu tisku v resnici do ubranega sožitja in mejaštva, naj posveti nekoliko svoje pozornosti tem prilikam, naše razmere pa naj možato obravnava tako, kot v resnici stoje. — Po poročilu je sledilo burno odobravanje.

Blagajnikovo poročilo.

Blagajnik g. dr. Janko Kersnik je podal naslednje poročilo:

Slavna skupščina! Preteklo poslovno leto 1929, izkazuje boljši denarni uspeh, kot predlansko; vendar nas nikakor ne more zadovoljiti. Dohodki Družbe so dosegli Din 958.567,07. V primeri z dohodki leta 1928. po Din 894.091,23. nam nudijo napredek Din 64.475,84. Delavnih podružnic je bilo v minus

lem letu 83. Prirastla je samo ena. Vse podružnice so naklo-
nile družbeni blagajni: s članarino, s prebitki veselja i. dr.
Din 193.505.55, z darovi za obrambni sklad Din 3640, za Ivana
Vrhovnika sklad Din 1500.—, za monsignorja Toma Zupana
sklad Din 17.026.—, po nabiralnikih Din 1936.60, skupaj torej
Din 217.608.15. Leta 1928. je znašal prispevek podružnic
Din 176.680.76, podružnice so napredovale torej za Din
40.927.39.

Podčrtavamo uspehe najbolj agilnih 10 podružnic v na-
slednjem vrstnem redu: 1. Šentpeterska ženska v Ljubljani
Din 24.007.14. 2. Mestna ženska v Ljubljani Din 15.424.—.
3. Šentjakobsko-trnovska moška v Ljubljani Din 12.020.55.
4. Šentjakobsko-trnovska ženska v Ljubljani Din 11.375.65.
5. Šentpeterska moška v Ljubljani Din 11.283.66. 6. Sava,
Javornik in Koroška Bela Din 11.100.—. 7. Kranj, moška in
ženska Din 10.766.50. 8. Ptuj, moška Din 8000.—. 9. Ptuj,
ženska Din 8000.—. 10. Trbovlje in okolica ženska Din
6721.95. Navedenim in vsem ostalim delavnim podružnicam
izrekamo toplo zahvalo in priznanje. Speče pa ponovno
rotimo in pozivamo na delo. Družbeno **blago** se je razpeča-
valo z napredujočim uspehom. **Koledar** je pridobil blagajni
Din 47.884.55, predlansko leto Din 45.532.—. Napredovali smo
za Din 2352.55. Za **razglednice** smo prejeli leta 1929. Din
40.377.15, leta 1928. pa 38.339.21, torej Din 2037.94 več. **Narod-**
ni kolek je naklonil Din 2453.20, t. j. Din 1365.80 več kot
prejšnje leto. Pri **nabiralnikih** pa smo nazadovali: Leta 1928.
smo še nabrali Din 5125.65, v preteklem letu 1929. pa le
2290.65, prejemki so se znižali tu za Din 2855.—.

Družbeni **izdatki** izkazujejo l. 1929. skupaj Din 968.055.21,
leta 1928. Din 930.358.54, zvišali so se za Din 37.696.67. Pod-
pore obmejnim šolam za učila, zlasti knjige, so dosegle leta
1929. Din 104.259.75. V primeri z letom 1928. po Din 72.091.91
smo žrtvovali za te namene Din 32.167.84 več, toda celo za
najnujnejše potrebe še mnogo premalo. Da ohranimo družbe-
no premoženje kolikor možno neokrnjeno, smo morali tem-
bolj štediti pri izdatkih za osnovne šole in otroške vrtce, ki
znašajo ob sklepu leta 1929. Din 592.200.—. Leta 1928. smo
potrošili v to svrhu Din 609.180.82 in s tem žal zmanjšali
predmetne izdatke za Din 16.980.82. **Čista imovina** je znašala
dne 31. grudnia 1929 Din 1.270.296.65 ter se je proti letu 1928.
z Din 1.266.211.14 pomnožila za Din 4085.51. **Pokojninski za-**
klad se je pomnožil v minulem letu za Din 16.177.— in je
znašal 31. grudnia 1929 Din 265.952.51. **Celokupna imovina**,
t. j. čista imovina in pokojninski sklad skupaj, se je zvišala
za Din 20.262.51 in je dne 31. grudnia 1929 dosegla dinarjev
1.536.249.16.

V poročilu predsednika in tajnika je podčrtan pomen
in nujna potreba naše Družbe. Tem žalostneje izzvene po-
datki blagajniškega poročila, ki dokazujejo neopravičljivo
mlačnost. Saj ne deluje na sedanjem našem državnem ozemlju

niti polovica predvojnega števila podružnic, katerih prispevki so tudi nižji od polovice valorizirane predvojne vsote. Po navljamo nujne pozive in prošnje za uspešnejše delo v prid naše edine šolske družbe, dokler ni in da ne bo prepozno. — Navzoči so vzeli poročilo z dolgotrajnim odbravanjem na znanje.

K besedi se oglasi šolski upravitelj v p. g. **Ivan Šega**, ki želi pojasniti glede pisarniških stroškov. G. predsednik pojasni, da so v pisarniške stroške všteti tudi stroški selitve, obnova pohištva in drugih naprav. Poleg tega vsebuje ta postavka tudi potniške stroške tajnika in družbenih funkcijonarjev, ker je jasno, da ne more nihče na svoje stroške potovati. V teh stroških je zapopadana tudi postrežba in snaženje. Ker se nihče več ne oglasi k besedi, poda g. dr. **Vladimir Ravnihar**, član nadzorstva

nadzorstveno poročilo,

ki slove: Pregledal sem vse knjige in našel vse v vzornem redu. Zato predlagam vodstvu in knjigovodstvu absolutorij, posebno zahvalo pa družbeni pisarni, ki vrši svoje delo vzorno in požrtvovalno. — G. predsednik da predlog na glasovanje in skupščinarji ga soglasno odobre.

Nato podeli g. predsednik besedo članu družbenega vodstva g. **Ivanu Prekoršku**, ki prečita svoj globoko zamišljen referat, natisnjen v letošnjem koledarju spredaj na drugem mestu. Navzoči so referatu pazno sledili in dolgotrajno ploskanje je jasno pričalo o globokem vtisu poročila.

Volitve.

Nato so sledile dopolnilne volitve odbornikov, ki jim je potekla poslovna doba. Izvoljeni so zopet vsi dosedanji z vzklikom; nova sta v vodstvenem odboru gospa **Nilka Požornikova** namesto gospe **Ane Podkrajškove**, ki je izjavila, da ponovne volitve zaradi bolezni ne more sprejeti, in dr. **Miro Senekovič**, banski svetnik, sin bivšega blagopokojnega predsednika Družbe, namesto umrlega g. velikega župana v p. dr. **Frana Vodopivca**. — V nadzorstveni odbor je bil voljen prof. dr. **Martin Majcen** namesto umrlega profesorja g. **Alojzija Virbnika**, vsi drugi člani pa so ostali isti v nadzorništvu, kakor tudi v razsodništvu.

Proračun za leto 1931.

obsega naslednje točke v približnih vsotah: 1. za osnovne šole 800.000 Din; za družbena posestva 40.000 Din; podpore šolam

za knjige, učila, božičnice i. dr. 140.000 Din; pokojninski sklad 60.000 Din; razni stroški 160.000 Din. Skupaj 1,200.000 Din. Proračun je bil soglasno odobren.

Slučajnosti.

G. predsednik predlaga, da naj pošlje velika skupščina naslednje brzajavne pozdrave: 1. Udanostno izjavo CMD **Nj. Vel. kralju** kabinetni pisarni, Beograd: Ob redni skupščini naše šolske družbe, vršeče se v Ribnici, se klanjamo Vašemu Veličanstvu kot čuvarju Jugoslovenstva. — Družba sv. Cirila in Metoda. Notar Hudovernik, predsednik. — 2. Gospe podu prelatsu **Tomu Zupanu**, Okroglo pri Naklem: Z današnje velike skupščine prejmite najpristrčnejše pozdrave in čestitke z iskreno željo na mnogaja leta. — Predsedstvo. — 3. Št. Ilj v Slov. goricah. Prireditvenemu odboru: O priliki današnje slovesnosti izrekamo vročo željo, da bi naša stvar na severni meji procvitala v dobrobit domovine. — Predsedstvo. — 4. Gospe **Ani Podkrajškovi**, Rogaška Slatina: Z današnje glavne skupščine Vas kar najlepše pozdravljamo in se Vam zahvaljujemo za Vaše dosedanje požrtvovalno delovanje. — Predsedstvo. — S soglasnim odobravanjem skupščinarjev so se brzajavke poslale.

Sprememba pravil za podružnice.

Vodstveni član g. **Ivan Prekoršek** predlaga, da se spopolni § 4. podružničnih pravil z besedilom: Podružnični odbor sprejme ali odkloni novo priglase člane. — Predlog se soglasno odobri.

Brzajavni in pismeni pozdravi.

Nato prečita g. predsednik došle brzajavke in dopise: CM podružnice Laško, pozdrav podbana g. dr. O. Pirkmajerja, podružnice Rogaška Slatina, g. Ivana Vrhovnika, gospe Ane Podkrajškove, gospe Ljudmile Glinškove in g. Lud. Mlakarja, podružnice na Brdu in Sokola v Slovenjgradcu.

Slučajnosti.

Pri slučajnostih se oglasi g. **Fran Cvetko**, šol. upravitelj v Krčevini pri Mariboru, ter predlaga, da se zavzame Družba za proslavo spomina nesrečnega koroškega plebiscita. G. Janžko Mačkovšek mu obrazloži, da je to stvar že vzela Družba v roke in je v polnem teku.

Nato povzame besedo g. šolski upravitelj Fran Jamšek in predlaga, da naj se spremene vodstvena pravila tako, da postane Družba jugoslovenska obrambna organizacija. V program naj se vzame tudi šolstvo za emigracijo. G. predsednik mu naroči, naj stavi vodstvu tozadevni pismeni predlog.

Nato se oglasi k besedi zopet g. Fran Cvetko, ki predlaga naj se bolj forsira prodajanje razglednic. Družba naj nabavi znake. Odgovori mu pisarniški tajnik g. Fran Skulj, da je zaradi znakov storil vse potrebne korake, toda založnika ni mogoče dobiti, ker bi znašali ti stroški okoli 100.000 Din. CM družbi ne kaže tako visoke vsote zalagati.

G. dr. Josip Rus interpelira radi nedovoljene polovične vožnje. Pojasnilo se mu je, da je družbeno vodstvo dvakrat zaprosilo železniško upravo, a prošnja je bila obakrat odklonjena.

G. Fran Cvetko priporoča vodstvu, da se šolstvu na severni meji čim izdatneje priskoči na pomoč, zlasti naj se ugotovi prošnjam za šolske potrebščine. G. predsednik mu pojasni, da se je dosedaj po možnosti vsaki taki prošnji ugodilo in se bo to tudi poslej godilo, če bodo le sredstva dopuščala.

Okoli pol 2. ure je zaključil predsednik nadvse lepo uspelo skupščino s pozdravom vsem navzočim, zlasti narodnemu ženstvu, na koje je naslovil krasen poziv, naj bi še v bodoče ostalo zvesto in tako marljivo v delu za narodne vzore.

Nato je sledil skupni obed, pri katerem je nazdravil g. predsednik gospodu Ivanu Novaku, ribniškemu županu, in ribniškemu trgu, katerega prebivalstvo je tako pristrčno in gostoljubno sprejelo goste iz vseh krajev Slovenije. Zahvalil se je obema podružnicama za izkazano gostoljubnost. Potem so se vrstile še druge lepe spodbudne napitnice.

Darovi.

Veliki skupščini so došli naslednji darovi: Mestna občina ljubljanska 1000 Din; Iv. Vrhovnik, župnik v p., Ljubljana, 100 Din; Marija Mehle, str. učiteljica, Ljubljana, 50 Din; dr. A. Andrejčič, odvetnik, Ljubljana, pokroviteljina 100 Din; H. Požun, notar, Gor. Radgona, 20 Din; ga. Kl. Vončina, vdova sodn. oficijala, Ljubljana, 50 Din; Ženska podružnica v Ribnici je izročila: zbirko in izkupiček prodane suhe robe 551.50 Din; dar posojilnice v Ribnici 500 Din; zbirka gospe Nilke Potočnikove za »prleški guč« 167 Din, skupaj 1218.50 Din. Skupni znesek vseh darov 2538.50 Din.

Zahvala.

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se ob priliki završitve nad vse pričakovanje lepo uspele 41. velike skupščine v Ribnici kar najiskrenejše zahvaljuje ondotnima CM podružnicama za ves trud in brezprimerno požrtvovalnost, ki sta jo skazali za to slavlje. Prav posebno pa se zahvaljuje g. strokovnemu učitelju Janku Troštu, ki je bil duša vsej prireditvi. Prisrčno se zahvaljuje za lepe sprejemne govore g. Josipu Ančiku, Branki Peterlinovi in Božu Erjavcu, g. Ivanu Novaku, ge. Mali Klunovi, g. Jurjevčiču, g. Lesanju, ribniškemu Sokolu in gasilskemu društvu. Iskrena hvala vsem, ki so na ta ali oni način pripomogli, da se je 41. velika skupščina tako veličastno izvršila. Iskrena hvala zavednemu prebivalstvu ribniškega trga za nepričakovano pozornost.

**Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda
v Ljubljani.**

Družbeno blago:

**Kolinska tovarna, kavine primesi.
Fr. Kollmann, cilindri za svetiljke.
Tvrdba Perdan, čaj.**

V družbeni pisarni

**Beethovnova ulica 2 v Ljubljani
se dobivajo:**

**razglednice (1 Din) — kolki (po
10 p), računski listki (po 25 p),
knjižici »Slava Podlimbarskemu!«
(po 3 Din) in »Kraljevič Marko«
l. 1931 (po 6 Din).**

Priporočajte in kupujte!

Bilanca

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za leto 1929.

Prejemki.

Blagajniški ostanek dne 31. grudna 1928. l. . . 52.728 Din 54

Dohodki leta 1929.

1. Podružnice i. s. članarine, pokroviteljnine, darovi, veselice i. t. d.	193.505	Din 55 p
2. Podpore občin, denarnih zavodov	7.910	„ — „
3. Darovi Amerikancev	200	„ — „
4. Razni darovi	270.051	„ 78 „
5. Družbeni nabiralniki	2.290	„ 65 „
6. Zbirke časnikov	1.237	„ — „
7. Družbena kava	500	„ — „
8. Družbeni cilindri za sve- tiljke	2.000	„ — „
9. Družbeni čaj	1.000	„ — „
10. Narodni kolek	2.453	„ 20 „
11. Družbene razglednice	40.377	„ 15 „
12. Družbeni rač. listki	542	„ 50 „
13. Družbene knjige	103	„ 50 „
14. Družbeni koledar	47.884	„ 55 „
15. Obresti od nalož. denarja	34.943	„ 69 „
16. Družbena posestva	24.019	„ — „
17. Družb. koledarček „Kra- ljevič Marko“	3.158	„ 05 „
18. Obrambni sklad	3.640	„ — „
19. Ivana Vrhovnika sklad	1600	„ — „
20. Msgr. T. Zupana sklad	17.551	„ — „
21. Volila	245	„ — „
22. Razni prejemki	303.354	„ 45 „

Dohodki znašajo torej leta 1929 skupaj . . 958.567 „ 07 „

Odnos . . . 1,011.295 Din 61 p

Prenos . . .	1,011.295	Din	61	p
Prehodni prejemki	164.082	„	36	„
Dvignjeni zneski i. s.				
a) iz družbene glavnice	23.845	Din	—	p
b) iz dr. Josip Georgo-				
vega sklada	155.000	„	—	„
c) iz pokojn. sklada . . .	17.820	„	—	„
Skupaj . . .	196.665	„	—	„
Skupaj . . .	1,372.042	Din	97	p

Izdatki.

1. Za ljudske šole in otroške vrtce . . .	592.200	Din	—	p
2. Družbenā posestva	21.673	„	14	„
3. Podpore revnim šolam za šolske in mladinske knjige, učila, božičnice itd. .	104.259	„	75	„
4. Vrnjena posojila	1.520	„	97	„
5. Obresti od posojil	9.961	„	03	„
6. Družbeni koledar	33.521	„	60	„
7. Narodni kolek	1.020	„	—	„
8. Družbene razglednice	27.194	„	25	„
9. Pokojninski sklad i. s.				
a) Prispevek družbe . .	17.820	Din	—	p
b) Izplačana pokojnina .	17.820	„	—	„
10. Družbena pisarna i. s.				
a) Plače uradnikom . .	49.200	Din	—	p
b) Plača strežnici, najem-				
nina, kurjava in raz-				
svetljava	14.772	„	—	„
c) Stroški povodom seli-				
tve pisarne	1.511	„	—	„
č) Inventar	2.274	„	90	„
d) Potni stroški raznim				
funkcionarjem . . .	7.625	„	—	„
e) Tiskovine, poštnina				
in drugo	5.585	„	—	„
Skupaj . . .	80.967	Din	90	p
Odnos . . .	907.958	Din	64	p

Prenos . . .	907.958	Din 64 p
11. Koledarček „Kraljevič Marko“	20.376	„ — „
12. Razni stroški	39.720	„ 57 „
Izdatki znašajo torej leta 1929 skupaj	968.055	Din 21 p
Prehodni stroški	164.082	„ 36 „
Plodonosno naloženi zneski i. s.		
a) na glavnico	4.845	Din — p
b) na obrambni sklad	3.640	„ — „
c) na Ivana Vrhovnika sklad	1.600	„ — „
c) na monsignor Tomo Zupana sklad	17.551	„ — „
d) na dr. Josip Georga sklad	125.000	„ — „
Skupaj . . .	152.636	„ — „
Blagajniški ostanek dne 31. grudna 1929 leta	87.269	„ 40 „
Skupaj . . .	1,372.042	Din 97 p

Račun družbene glavnice.

Stanje dne 31. grudna 1928. l.	111.343	Din 15 p
Prirastek leta 1929	5.185	„ 90 „
Skupaj . . .	116.529	Din 05 p
Odpadek leta 1929	23.845	„ — „
Stanje dne 31. grudna 1929. l.	92.684	Din 05 p

Račun pokojninskega sklada.

Stanje dne 31. grudna 1928. l.	249.775	Din 51 p
Prirastek leta 1929	33.997	„ — „
Skupaj . . .	283.772	Din 51 p
Odpadek leta 1929	17.820	„ — „
Stanje dne 31. grudna 1929. l.	265.952	Din 51 p

Račun obrambnega sklada.

Stanje dne 31. grudna 1928. l.	176.661 Din 59 p
Prirastek leta 1929	<u>12.753 „ 84 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1929. l.	189 415 Din 43 p

Zapuščinski sklad Viljema Polaka.

Stanje dne 31. grudna 1928. l.	50.616 Din 26 p
Prirastek leta 1929	<u>— „ 26 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1929. l.	50.616 Din 52 p

Račun dr. Ivana Tavčarja sklada.

Stanje dne 31. grudna 1928. l.	73.573 Din 47 p
Prirastek leta 1929	<u>5.150 „ 11 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1929. l.	78.723 Din 58 p

Zapuščinski sklad dr. Josipa Georga.

Stanje dne 31. grudna 1928. l.	214.694 Din 24 p
Prirastek leta 1929	<u>125 234 „ „</u>
Skupaj	339.928 Din 24 p
Odpadek leta 1929	<u>155.000 „ — „</u>
Stanje dne 31. grudna 1929. l.	184.928 Din 24 p

Račun Ivana Vrhovnika sklada.

Stanje dne 31. grudna 1928 l.	53.350 Din — p
Prirastek leta 1929	<u>5.140 „ — „</u>
Stanje dne 31. grudna 1929. l.	58.490 Din — p

Račun Andreja Senekoviča sklada.

Stanje dne 31. grudna 1928 l.	11.998 Din 31 p
Prirastek leta 1929	<u>839 „ 86 „</u>
Stanje dne 31. grudna 1929 l.	12.838 Din 17 p

Račun monsignor Tomo Zupana sklada.

Nabrano in naloženo	17.551 Din — p
Kap. obresti	92 „ 66 p
Stanje dne 31. grudna 1929. l	17.643 Din 66 p

Račun brezobrestnega posojila.

Stanje dne 31. grudna 1928. l.	14.650 Din — p
Odpadek leta 1929	2.500 „ — „
Stanje dne 31. grudna 1929. l.	12.150 Din — p

Opozarjamo

na

božične

in

*velikonočne
razglednice*

Družbe sv. Cirila in Metoda!

*Pismene poslatve
opremite*

z družbenimi kolki!

Družbena imovina

dne 31. grudna 1929. l.

A. Aktivna imovina.

I. Posestva.

a) Posestvo v Trstu . . .	300.000	Din — p
b) Posestvo v Velikovcu .	25.000	„ — „
c) Posestvo v Velikovcu .	5.000	„ — „
d) Posestvo na Savi . . .	50.000	„ — „
d) Posestvo v Studencih .	30.000	„ — „
e) Posestvo pri Sv. Mariji Magdaleni v Trstu . . .	10.000	„ — „
f) Posestvo v Škednju, Trst	10.000	„ — „
g) Posestvo v Rožnem dolu pri Črnomlju	2.500	„ — „
h) Posestvo v Ljubljani . .	200.000	„ — „
i) Posestvo v Ljubljani . .	200	„ — „
j) Posestvo v Ljubljani . .	30.000	„ — „
Skupaj . . .		662.700 Din — p

II. Šolski inventar in učila	1.685	„ — „
III. Inventar družbene pisarne	3.024	„ — „
IV. Zaloge družbenih knjig	500	„ — „
V. Terjatve (gotove)	17.492	„ — „
VI. Brezobrestna posojila	12.150	„ — „

VII. Družbena glavnica.

a) Vložna knjiž. posojilnice v Mariboru, št. 2386 pr.	50	Din — p
b) Vložna knjiž. posojilnice v Mariboru, št. 10.492 pr.	25	„ — „
c) Delnica ljubljanske kred. banke, št. 1422 pr. . .	150	„ — „
d) Intab. terjatev pri mestni občini ljubljanski . . .	5.232	„ 50 „
Odnos . . .	5.457	Din 50 p
Odnos . . .		697.551 Din — p

	Prenos . . .	697.551 Din — p
	Prenos . . .	5.457 Din 50 p
d) Intab. terjatev pri mestni občini ljubljanski . . .	6.250	„ — „
e) Zadružna knjižica posojilnice in hranilnice v Trstu, št. 6022 pr. . . .	15	„ — „
f) Vložna knjižica Kmetijske posojilnice v Ljubljani, št. 30.890 pr.	461	„ 55 „
g) Vlož. knjižica posojilnice v Mariboru, št. 18.817 pr.	61.250	„ — „
h) 5% obveznica avstrijske republike, ddto. Wien 15 7. 1926 serija 1216 št 0.003 pr 100 funtov angleških po kurzu . .	19 250	„ — „
i) 3 kom. ogrskih Josziv srečk à 4 K	—	„ — „
j) VI. avstr. vojno posojilo	—	„ — „
k) 2 kom. 4½ % zastavnih listin občinske hranilnice v Gradcu à 10.000 K — skupaj 20.000 Ka . . .	—	„ — „
	Skupaj . . .	92.684 Din 05 p

VIII. Pokojninski sklad.

a) Vink. 4 % avstr. kronska renta pr.	5.425 Din — p
b) Vink. 4·20/0 avstr. srebrna renta pr.	11.250 „ — „
c) Vink. 4·20/0 avstr. papirna renta pr.	2.000 „ — „
č) Vložna knjižica Kmetijske posojilnice v Ljubljani, štev. 19.842 pr.	247.277 „ 51 „
Odnos . . .	265.952 Din 51 p
Odnos . . .	790.235 Din 05 p

	Prenos . . .	790.235 Din 05 p
	Prenos . . .	265.952 Din 51 p
d) Vink. III. avstr. vojno posojilo za 20.000 K . .	— „ — „	
e) Vink. IV. avstr. vojno posojilo za 5.000 K . .	— „ — „	
f) Vink. V. avstr. vojno posojilo za 4.000 K . .	— „ — „	
	Skupaj . . .	265.952 Din 51 p

IX. Ciril-Metodov obrambni sklad.

a) Vložna knjižica Kmetske posojilnice v Ljubljani št. 120	140.593 Din — p
b) Vložna knjižica Ljudske posoj. v Gorici št. 4105 pr.	500 „ — „
c) Vlož. knjižica posojilnice v Celju št. 16.098 pr. .	350 „ — „
č) Vlož. knjižica Jadransko-Podunavske banke, podruž. v Kranju, št. 1710	150 „ — „
d) Vlož. knjižica posojilnice v Mariboru št. 10579 pr.	250 „ — „
e) Vložna knjižica zadruge Lastni dom, Celje, št. 859 pr.	250 „ — „
f) 70/o državno inv. posojilo	5.600 „ — „
g) Intab. terjatev pri Mestni občini ljubljanski . . .	41.722 „ 43 „
	Skupaj . . . 189.415 Din 43 p

X. Zapuščinski sklad Viljema Polaka.

a) Vložna knjiž. ljubljanske mestne hran. št. 958 pr.	26.500	Din	—	p
b) Vložna knjižica posojilnice v Radovljici, št. 6221 pr.	2.126	„	02	„
c) Vložna knjižica Kmetske pos. v Ljubljani št. 9146 pr.	2.273	„	50	„
Odnos . . .	30.899	Din	52	p

Odnos . . . 1,245.602 Din 99 p

	Prenos . . .	1,245.602 Din	99 p
	Prenos . . .	30.899 Din	26 p
c)	Vlož. knjižica Kmet. pos. v Ljubljani št. 35.217 pr.	11.854	„ — „
d)	1 kom. 4 $\frac{1}{2}$ 0/0 obveznice bosensko-herceg. železn. posojila (izžrebana) v no- minalni vrednosti	500	„ — „
e)	1 turška srečka št. 385.276 pr. 100 frankov po prvotni kronski vrednosti 382 K	95	„ 50 „
f)	Intab. terjatev pri mestni občini ljubljanski . . .	7.267	„ 50 „
g)	2 zadolžnici priv. avstr. zavoda za zemljiški kredit à 200 K nom. vrednosti, skupaj 400 K	—	„ — „
h)	2 zadolžnici posojila za regulovanje Tise à 200 K nom. vrednosti, skupaj 400 K	—	„ — „
i)	$\frac{1}{3}$ vrednosti od 2 kre- ditnih srečk v nom. vred- nosti 400 K — 133.33 .	—	„ — „
	Skupaj . . .	50.616 Din	52 p

XI. Dr. Ivana Tavčarja sklad.

Vložna knjižica Kmetske posojilnice v Ljubljani, št. 539 pr.	78.723 Din	58 p
--	------------	------

XII. Zapuščinski sklad dr. Josipa Georga.

a) 144 kom. delnic Ljublj. kreditne banke po 150 Din v nom. vrednosti sku- paj	21.600 Din	— p
Odnos . . .	21.600 Din	— p
Odnos . . .	1,374.943 Din	09 p

Prenos . . . 1,374.943 Din 09 p

Prenos . . . 21.600 Din — p

b) Vložna knjižica Kmetске
posojilnice v Ljubljani

št. 28.625 55.553 „ 24 „

c) Vlož. knjižica posojilnice

v Celju, št. 20.621 pr. . 5.000 „ — „

d) Intab. terjatev pri S. D. 100.000 „ — „

d) Dragocenosti v vrednosti 2.775 „ — „

Skupaj . . . 184.928 Din 24 p

XIII. Ivana Vrhovnika sklad.

Vlož. knjižica Ljubljanske

kreditne banke, št. 714 58.490 Din — p

XIV. Andreja Senekoviča sklad.

Vlož. knjižica Kmetске

posojilnice v Ljubljani,

št. 35.251 pr. 12.838 Din 17 p

XV. Monsignor Tomo Zupana sklad.

Vložna knjižica Kmetске

posojilnice v Ljubljani,

št. 37.743 pr. 17.643 Din 66 p

XVI. Blagajniški ostanek 89.269 „ 40 „

Skupaj . . . 1,738.112 Din 56 p

Rodoljubi,

ne pozabite

obrambnih skladov

Družbe sv. Cirila in Metoda!

B. Pasivna imovina.

1. Posojila in dolgovi pri denarnih zavodih . . .	170.599 Din 85 p
2. Razni neporavnani računi	31.263 „ 55 „
3. Pokojninski sklad	265.952 „ 51 „
Skupaj . . .	<u>467.815 Din 91 p</u>

C.

Ako od aktivne imovine	1,738.112 Din 56 p
odštejemo pasivno imovino	<u>467.815 „ 91 „</u>
dobimo čisto imovino dne 31. grudna 1929. l.	1,270.296 Din 65 p
Ako primerjamo čisto imovino z dne 31. grudna 1928. l.	1,266.211 „ 14 „
s čisto imovino z dne 31. grudna 1929. l. . .	<u>1,270.296 „ 65 „</u>
vidimo, da se je čista imovina v letu 1929 pomnožila za	<u>4.085 Din 51 p</u>

Družba je imela dne 31. grudna 1928.

a) lastne imovine	1,266.211 Din 14 p
b) imovine za pokojninski sklad	<u>249.775 „ 51 „</u>

Skupaj . . . 1,515.986 Din 65 p

Dne 31. grudna 1929.

a) lastne imovine	1,270.296 Din 65 p
b) imovine za pokojninski sklad	<u>265.952 „ 51 „</u>

Skupaj . . . 1,536.249 „ 16 „

Skupna imovina (t. j. lastna imovina in imovina za pokojninski sklad)

se je pomnožila v letu 1929 za . . **20.262 Din 51 p**

Vodstvo:

Aleksander Hudovernik l. r.,
predsednik.

Dr. Janko Kersnik l. r.,
blagajnik.

Za nadzorstvo:

Dr. Vladimir Ravnihar l. r.

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani pokrovitelji:

A.

ki so izza dne 30. sept. 1929 do 30. sept. 1930 po § 4. družb.
pravil plačali po 100 Din:

2012. Fran Pretnar, viš. knjigovodja, Ljubljana; 2013. dr. Fran Windischer, gen. tajnik TOI, Ljubljana; 2014. dr. Beno Pehani, not. kand., Kamnik; 2015. Nilka Potočnikova, sopr. viš. žel. urad., Ljubljana; 2016—2017. dr. Konrad Janežič, odv., Kamnik; 2018. Junij Picek, trg. in pos., Novo mesto; 2019. Emund Kastelic, trg. in pos., Novo mesto; 2020. Alojz Polajnar, restavr., Novo mesto; 2021. Martin Hočevar, stavbenik, Novo mesto; 2022. Josip Avsec, pos., Gotna vas; 2023. dr. Milan Ropas, zdrav., Novo mesto; 2024. Josip Kobe, trg. in pos. Novo mesto; 2025. dr. A. Andrejčič, odvetnik, Ljubljana.

B.

ki so plačali izza dne 30. sept. 1929 do 30. sept. 1930
za CM obrambni sklad po 100 Din:

2444. Podružnica Borovnica (nabrano pri odhodnici g. Janka Žirovnika); 2445—2447. Ž. šenpeterska CM podružnica v Ljubljani (namesto cvetja na krsto g. I. Bizjaku iz Ljubljane); 2448—2462. M. šenpeterska CM podružnica v Ljubljani v proslavo godu postajenačelnika g. Avgusta Ludvika; 2463. Ivan Prekoršek, upr. bolnice, Celje; 2464—2493. M. in Ž. CM podružnica v Kranju.

Dični vrsti A in B

naj slede

mnogi novi darovalci!

Doneski podružnic leta 1929.

Tek. št.	Ime podružnice	Članarina, pokrovitelj- nine, darovi, veselice, i. t. d.		Nabi- ralniki		Obrambni sklad		Ivana Vrhovnika sklad		Monsignor Tomo Zupana sklad		Skupaj	
		Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p
1.	Ljubljana: šentpeterska ženska .	20.954	09	43	05	2.010	—	—	—	1.000	—	24.007	14
2.	Ljubljana: mestna ž.	13.866	—	—	—	—	—	—	—	1.558	—	15.424	—
3.	Ljubljana: šentjakob.-trnovska m.	10.820	55	—	—	—	—	200	—	1.000	—	12.020	55
4.	Ljubljana: šentjakob.-trnovska ž.	9.551	55	399	10	—	—	300	—	1.125	—	11.375	65
5.	Ljubljana: šentpeterska moška .	7.638	76	144	90	1.500	—	1.000	—	1.000	—	11.283	66
6.	Sava, Javornik in Koroška Bela	11.100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11.100	—
7.	Kranj: m. in ž.	4.876	50	—	—	—	—	—	—	5.890	—	10.766	50
8.	Ptuj: m.	8.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8.000	—
9.	Ptuj: ž.	8.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8.000	—
10.	Trbovlje in okolica: ž.	6.721	95	—	—	—	—	—	—	—	—	6.721	95
11.	Ljubljana: I. ljublj. m.	2.666	—	—	—	—	—	—	—	3.300	—	5.966	—
12.	Celje: ž.	5.649	30	—	—	—	—	—	—	—	—	5.649	30
13.	Trbovlje in okolica, m.	5.393	45	—	—	—	—	—	—	—	—	5.393	45
14.	Maribor: m.	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—
15.	Slovenjgradec in okolica: m. . .	4.200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.200	—
16.	Celje: m.	4.022	40	—	—	—	—	—	—	—	—	4.022	40
17.	Novo mesto: ž.	3.741	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.741	—
18.	Brežice	3.268	10	—	—	—	—	—	—	—	—	3.268	10
Odnos		135.469	65	587	05	3.510	—	1.500	—	14.873	—	155.939	70

Tek. št.	Ime podružnice	Članarina, pokrovitelj- nine, darovi, veselice, i. t. d.		Nabi- ralniki		Obrambni sklad		Ivana Vrhovnika sklad		Monsignor Tomo Zupana sklad		Skupaj	
		Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p
	<i>Prenos . . .</i>	135.469	65	587	05	3.510	—	1.500	—	14.873	—	155.939	70
19.	Ljubljana : Šiška, m.	2.707	30	194	25	—	—	—	—	100	—	3.001	25
20.	Muta	2.875	30	—	—	—	—	—	—	—	—	2.875	30
21.	Ribnica na Pohorju	2.669	—	166	20	—	—	—	—	—	—	2.835	20
22.	Grobelno : za Slivnico in Št. Vid	2.600	—	—	—	—	—	—	—	233	—	2.833	—
23.	Litija in Šmartno	1.815	—	—	—	—	—	—	—	1.000	—	2.815	—
24.	Kamnica pri Mariboru	2.712	50	—	—	—	—	—	—	—	—	2.712	50
25.	Maribor in okolica ž.	2.607	50	—	—	—	—	—	—	—	—	2.607	50
26.	Ljubljana : Šiška, ž.	1.932	—	194	25	—	—	—	—	100	—	2.226	25
27.	Trebnje in okolica	1.810	—	275	—	—	—	—	—	—	—	2.085	—
28.	Jesenice : m. in ž.	2.028	40	—	—	—	—	—	—	—	—	2.028	40
29.	Ruše in okolica	2.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.000	—
30.	Gornji grad : m. in ž.	1.969	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.969	—
31.	Št. Pavel pri Preboldu, ž.	1.941	50	—	—	—	—	—	—	—	—	1.941	50
32.	Rogaški kraj	1.206	50	—	—	—	—	—	—	500	—	1.706	50
33.	Slovenjgradec : ž.	1.703	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1.703	10
34.	Ormoški kraj : ž.	1.396	70	—	—	—	—	—	—	—	—	1.396	70
35.	Dol pri Hrastniku	1.366	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.366	—
36.	Borovnica	1.163	—	—	—	130	—	—	—	—	—	1.293	—
37.	Vrhnika	1.110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.110	—
38.	Kamnik : ž.	1.020	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.020	—
	<i>Odnos . . .</i>	174.102	15	1.416	75	3.640	—	1.500	—	16.806	—	197.464	90

Tek. št.	Ime podružnice	Članarina, pokrovitelj- nine, darovi, veselice, i. t. d.		Nabi- ralniki		Obrambni sklad		Ivana Vrhovnika sklad		Monsignor Tomo Zupana skl d		Skupaj	
		Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p
	<i>Prenos</i>	174.102	15	1.416	75	3.640	—	1.500	—	16.806	—	197.464	90
39.	Sl. Radenci — Kapela	1.010	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.010	—
40.	Petrovče	1.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.000	—
41.	Cerknica	980	—	—	—	—	—	—	—	—	—	980	—
42.	Gornja Radgona	909	50	—	—	—	—	—	—	—	—	909	50
43.	Vransko	900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900	—
44.	Krško in okolica, ž.	839	—	—	—	—	—	—	—	—	—	839	—
45.	Novo mesto: m.	838	20	—	—	—	—	—	—	—	—	838	20
46.	Hrastnik in okolica: ž.	757	—	—	—	—	—	—	—	—	—	757	—
47.	Tolsti vrh in okol. pri Guštajn	706	—	32	50	—	—	—	—	—	—	738	50
48.	Tržič in okolica	730	—	—	—	—	—	—	—	—	—	730	—
49.	Sv. Lenart v Slov. goricah	335	—	320	—	—	—	—	—	—	—	655	—
50.	Črnomelj: m. in ž.	645	—	—	—	—	—	—	—	—	—	645	—
51.	Fram in okolica	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—
52.	Radeče in okolica	547	—	—	—	—	—	—	—	—	—	547	—
53.	Škofja Loka	536	—	—	—	—	—	—	—	—	—	536	—
54.	Železniki	535	—	—	—	—	—	—	—	—	—	535	—
55.	Bled	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—
56.	Konjice	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—
57.	Unec — Rakek	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	450	—
58.	Št. Rupert (Dol.)	265	—	167	35	—	—	—	—	—	—	432	35
<i>Odnos</i>		187.684	85	1.936	60	3.640	—	1.500	—	16.806	—	211.567	45

Tek. št	Ime podružnice	Članarina, pokrovitelj- nine, darovi, veselice, i. t. d.		Nabl- ralniki		Obrambni sklad		Ivana Vrhovnika sklad		Monsignor Tomo Zupana sklad		Skupaj	
		Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p
	<i>Prenos</i>	187.684	85	1.936	60	3.640	—	1.500	—	16.806	—	211.567	45
59.	Kočevje	420	—	—	—	—	—	—	—	—	—	420	—
60.	Laško in okolica	300	—	—	—	—	—	—	—	120	—	420	—
61.	Krško: m	402	—	—	—	—	—	—	—	—	—	402	—
62.	Hrastnik m.	300	—	—	—	—	—	—	—	100	—	400	—
63.	Hoče, Slivnica in okolica	395	—	—	—	—	—	—	—	—	—	395	—
64.	Ribnica (Dol.): ž.	379	50	—	—	—	—	—	—	—	—	379	50
65.	Ormoški okraj: m.	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—
66.	Sevnica	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—
67.	Kamnik in okolica: m.	288	—	—	—	—	—	—	—	—	—	288	—
68.	Metlika	275	—	—	—	—	—	—	—	—	—	275	—
69.	Gaberje pri Celju	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—
70.	Sv. Duh na Ostrem vrhu	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—
71.	Mokronog	228	—	—	—	—	—	—	—	—	—	228	—
72.	Brdo	224	70	—	—	—	—	—	—	—	—	224	70
73.	Domžale	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—	220	—
74.	Kostanjevica	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—	220	—
75.	Poljane pri Prevaljah	205	—	—	—	—	—	—	—	—	—	205	—
76.	Ribnica (Dol.) m.	192	50	—	—	—	—	—	—	—	—	192	50
77.	Limbuš in okolica	190	—	—	—	—	—	—	—	—	—	190	—
78.	St. Jernej na Dolenjskem	151	—	—	—	—	—	—	—	—	—	151	—
	<i>Odnos</i>	193.175	55	1.936	60	3.640	—	1.500	—	17.026	—	217.278	15

Tek. št.	Ime podružnice	Članarina, pokrovitelj- nine, darovi, veselice i. t. d.		Nabi- ralniki		Obrambni sklad		Ivana Vrhovnika sklad		Monsignor Tomo Zupana sklad		Skupaj	
		Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p
79.	<i>Prenos . . .</i>	193.175	55	1.936	60	3.640	—	1.500	—	17.026	—	217.278	15
80.	Stari trg in Lož	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	—
81.	Sv. Barbara pri Mariboru	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	—
82.	Velike Lašče	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	—
83.	Sp Sv. Kungota	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—
	Loški potok, Draga in Trava	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—
	Skupaj . . .	193.505	55	1.936	60	3.640	—	1.500	—	17.026	—	217.608	15

Gorenjim delavnim sestram naj se
v kratkem pridružijo vse speče
CM podružnice!

Na delo za našo mladino!

Izkaz

zapuščinskih skladov, katere je družba popolnoma porabila za
šolske namene.

Zap. št.	Ime sklada	Znesek		Opomba
a) Predvojna kronska valuta				porabljeno leta 1911 - 1915 „ „ 1917 in 1918 „ „ 1915
		K	v	
1	Karel Kotnika zap. sklad	389.372	33	
2	Marije Vilharjeve „ „	112.400	—	
3	Ivana Florjančiča „ „	36.922	54	
	skupaj . . .	538 694	87	
b) Povojna dinarska valuta				porabljeno leta 1922 in 1923
		Din	n	
4	Ivana Poljšaka zap. sklad	585.980	40	

Posnemajmo naše mecene!

*Ako ne moreš
mnogo, pa vsaj*

**MAL POLOŽI DAR
DOMU NA OLTAR!**

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani:

A. Vodstvo.

po volitvi na 41. veliki skupščini v Ribnici
dne 8. septembra 1930.

1. Predsednik: **Aleksander Hudovernik**, predsednik notarski zbornici, častni član Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, izvoljen 1929.
 2. Dr. **Ernest Dereani**, zdravnik v Ljubljani, 1928.
 3. Blagajnik: dr. **Janko Kersnik**, rav. Kmetski posojilnici za ljubljansko okolico v Ljubljani, 1930.
 4. Dr. **Rado Kušej**, vseučiliški profesor v Ljubljani, 1930.
 5. Avgust **Ludvik**, višji nadzornik in postajenačelnik glavnega kolodvora v Ljubljani, 1929.
 6. Tajnik: ing. **Janko Mačkovšek**, mestni gradbeni nadsvetnik v Ljubljani, predsednik udruženja jugoslov. inženjerjev in arhitektov, 1928.
 7. **Nilka Potočnikova**, soproga želez. nadinspektorja, 1930.
 8. **Ivan Prekoršek**, upravitelj drž. bolnice v Celju, 1928.
 9. **Viktor Rohrmann**, veletrgovec v Ljubljani, 1929.
 10. Namestnica predsednikova: **Franja dr. Tavčarjeva**, dvorna dama v Ljubljani, 1930.
 11. **Miro Senekovič**, banski svetnik v Ljubljani, (za l. 1931.).
 12. **Ivan Tomažič**, sres. šol. nadzornik v Mariboru, 1929.
- Ožji odbor: Načelnik Hudovernik, Janko Mačkovšek, Viktor Rohrmann, dr. Janko Kersnik, Franja dr. Tavčarjeva in dr. Rado Kušej.

B. Nadzorništvo.

1. **Fran Jamšek**, šol. upravitelj na Bregu pri Ptuj.
2. **Martin Majcen**, gim. prof. v Ljubljani.
3. Dr. **Vladimir Ravnihar**, odvetnik v Ljubljani.
4. **Matija Rode**, kontrolor Mestne hranilnice v Ljubljani.
5. **Albert Sič**, prof. v p. v Ljubljani.

C. Razsodništvo.

1. **Mat. Marinček**, notar v Novem mestu.
2. Dr. **Karel Koderman**, odvetnik v Mariboru.
3. **Fran Pahernik**, veleposestnik v Vuhredu.
4. **Fran Tekavčič**, odvetnik v Ljubljani.
5. Dr. **Janko Žirovnik**, odvetnik v Ljubljani.

Č. Pisarna,

Vodja: Aleksander Hudovernik.

Uradniki: Knjigovodja: Emanuel Josin.

Pisarniški tajnik: Fran Skulj.

Pisarica: Franja Benedikova.

Ljubljana, Beethovnova ulica 2: uradne ure ob delavnikih
3.—6. popoldne.

Poslanica podružnicam Družbe sv. Cirila in Metoda.

Družba sv. Cirila in Metoda more uspešno delovati le, ako podružnice glavno družbo denarno in s svetom podpirajo.

Da bo družbeno delo po njih napredovalo, priporočamo vsem podružnicam naslednje točke v uvaževanje:

1. Podružnični blagajnik naj prične pobirati članarino in druge darove takoj v začetku, ne na koncu leta. Prispevki naj se pošiljajo sproti, ali vsaj vsako četrletje glavni družbi po položnicah.

2. Redni občni zbor podružnice naj se skliče v začetku leta, ali vsaj do konca marca ter naj se prijavi nekaj dni poprej politični oblasti (sreskemu poglavarstvu) z dnevnim redom na nekoliko vlogi. V odbor naj se volijo le take osebe ki imajo res veselje do stvari. V odboru naj bodo zastopani vsi stanovi. Na občnem zboru naj se volijo delegati za glavno skupščino.

3. Novi odbor je treba takoj naznaniti politični oblasti (sreskemu poglavarstvu) z nekoliko vanim dopisom in glavni družbi; poslednji na tiškovini, poslani iz družbene pisarne. Delegati za veliko skupščino naj se volijo taki, ki izjavijo, da se bodo udeležili skupščine na svoje stroške. Vsaka podružnica ima pravico do enega zastop-

nika na skupščini. Podružnice, ki imajo nad 50 članov, volijo dva delegata; podružnice z več nego 100 člani volijo 3 delegate itd. Delegati naj se naznanijo Družbi še pred skupščino.

4. Novi odbor naj od časa do časa skliče seje. Delo naj se razdeli. En odbornik naj ima v evidenci jezikovne meje, drugi podružnične člane, tretji naj vpliva na trgovce zaradi prodaje družbenega blaga, četrti naj zbira naročnike za družbeni koledar itd.

5. Glavni ponos vsake podružnice bodi čim večje število članov. Zato naj poleg blagajnika zbira člane vsak odbornik po svojih močeh. Člani so: a) *pokrovitelji*, ki plačajo 100 Din, b) *ustanovniki*, ki plačajo 50 Din, c) *letniki*, ki plačajo letno 5 Din, č) *podporniki*, ki žrtvujejo vsaj 3 Din na leto.

6. Odborniki naj opozarjajo člane na družbene narodne kolke, razglednice in računske listke. Vpliva naj se, da vsak član na vsako pošiljko prilepi narodni kolek. Kolek stane 1 komad samo 10 par; to malenkost zmaga vsakdo, v celoti pa lahko dobi glavna družba tisočake.

Priporoča se izdatnejše razpečavanje družbenih razglednic, zlasti o božičnih in velikonočnih praznikih. Čim večja bo prodaja, tem več bo imela Družba dobička.

Računskih listkov, ki so pred leti dali glavni družbi lepe tisočake, se zadnja leta vedno manj razpečava, kar je obžalovanja vredno. Razpečavanje listkov naj se zopet uvede, saj bo gost malenkostni znesek 25 par že utrpel; gostilničar, kavarnar, oziroma uslužbenec pa pri razpečavanju dobi 30 odstotkov popusta.

7. Vsaka podružnica naj priredi vsaj enkrat v letu veselico ali kako igro v korist Družbe. Čas in način prireditve se prepusti podružnici. Svetuje se, da bodi prireditev zvezana z majhnimi stroški.

8. Podružnicam se priporoča, da prižgo na predvečer naših blagovestnikov dne 4. julija vsako leto kresove. Pri tej priliki je umestno, da podružnice nabirajo darove v prid Družbe.

9. Podružnice naj priredijo, kjer je to mogoče, v letu kako zbirko kakor »dan bonbončkov« ali »cvetlični dan«.

10. Podružnice se opozarjajo, da je Družba ob priliki 90-letnice prvega prvomestnika in častnega člana ustanovila »msgr. Toma Zupana sklad«. Do danes znaša zbirka tega sklada nad 21.000.— Din. Podružnice se prosijo, da se spomnijo velezaslužnega jubilanta; po možnosti naj še zaostale podružnice zbero kako vsoto za ta sklad.

11. Podružnični odbori so zaupniki glavnega vodstva, zato naj ostanejo ž njim v neprestanem stiku, naj mu sporočajo nasvete, želje in potrebe ter sploh vse, kar se tiče naše narodne obrambe.

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda

v Ljubljani, dne 20. oktobra 1930.

*V novem letu naj se
pomnoži število in delav-
nost CM podružnic!*

VSEBINA.

Rodoslov našega kraljevskega doma.
Kraljevine Jugoslavije barve in grb.
Koledar.
Pristojbine, poštno in brzojavne.
Lestvice za kolke.

Mariji svetogorski	31
Družba sv. Cirila in Metoda in naša narodna obramba	33
Ne vprašaj	42
Naša Betka	44
Matere, vzgajajte svoje otroke v narodnem duhu	49
Kočevski jezikovni otok in naša Koroška	52
Gospodarstvo v razmerju z narodnostmi na Kočevskem	58
Slovenska trma	67
Sorica in nemški Schulverein	70
O šolstvu v Julijski Krajini	76
Smrtna kosa v vrstah CMD	83

Vestnik Družbe sv. C. in M. v Ljubljani.
Inserati.

**Ob vsaki
priliki se
spomnite,**

da so »Jutrovi« »Mali oglasi« v Sloveniji najuspešnejša, najcenejša in najhitrejša posredovalnica za službe vseh vrst, za prodajo in nakup vseh stvari, za nepremičnine, lokale, podjetja, kapital, ženitve in za vse drugo.

V teku enega leta je bilo po »Jutrovih« »Malih oglasih« uspešno posredovano v nad 40.000 primerih. Ugodnosti posredovanja po »Malih oglasih« se more z lahkoto poslužiti vsakdo. Treba je le svojo željo sporočiti na naslov: Oglasni oddlek »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica 4. Pri naročilu je pristojbino poslati v znamkah ali v denarju v naprej, za vsako besedo 50 par. Za oglase trgovskega značaja, dopisovanje in ženitve se računa od vsake besede 1 Din.

Ne pozabite!

Ustanovljeno leta 1879.

Telefon št. 2553

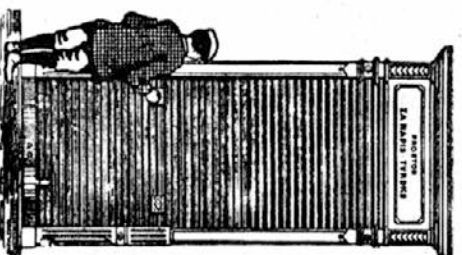
Ključavničarstvo

Avĝust Martinčič

Prvo in edino podjetje za napravo jeklenih valčnih zastorov v Dravski banovini.

Ljubljana, Rimska cesta 14

se priporoča za naročila novih valčnih zastorov (rolet) in solnčnih plahit ter za popravila istih. — Stalna zaloga vseh potrebnih za rolete in solnčne plahite, raznovrstnih štedilnikov in vseh potrebnih za stavbe. — Izvršuje vsa ključavničarska dela in popravila. — Avtoĝeno varjenje.

Točna postreĝba!

Zmerne cene!

Mariborska tiskarna

— MARIBOR —

LITOGRAFIJA

Knjigoveznica * Založništvo

Plakaterski in reklamni zavod.

Izdeluje zlasti plakate, delnice, etikete itd.

Glej plakat Ljubljanskega velesejma!

Ustanovljena leta 1881

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

== v Ljubljani ==

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Sprejema hranilne vloge v tekočem
računu

Čekovni promet

Eskont in inkaso menic

Stanje vlog nad 200 milijonov dinarjev.

PRIPOROČAMO
VSEM NAŠO PRAVO

Kolinska

TVORNIČA CIKORIJE

KOLINSKO
CIKORIJO!

Učiteljska tiskarna

V LJUBLJANI

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. Brošure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice.

Zvezki za okroglo pismo št. 1, 2 in 3.

UČITELJSKA KNJIGARNA

prodaja slovenske znanstvene, strokovne, leposlovne, pripovedne in mladinske knjige; dalje knjige za osnovne šole, srednje in obrtne šole; zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin in učil; razglednice, umetne in pokrajinske v veliki izbiri.

ZAHTEVAJTE CENIKE!

Medić - Zankl,

tvornice olja, firneža,
lakov in barv

družba z o. z.

CENTRALA V LJUBLJANI

TOVARNE: LJUBLJANA — MEDVODE

Podružnice in skladišča: Maribor, Novi Sad

Lastni domači proizvodi:

lanenega in kokosovega olja, firneža,
vseh vrst lakov, emajlno lakastih,
oljnatih kakor tudi prstenih in
kemičnih barv, steklar-
skega kita itd. marke
„MERAKL“

Prvovrstne kakovosti.

Točna in solidna postrežba.

Tovarna vinskega kisa d. z o. z.

„VINOCET“

LJUBLJANA

nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis
iz pristnega vina. — Zahtevajte ponudbo!
Tehnično in higijenično najmoderneje
urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna:

Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.

ANTON BAJEC

TRGOVINA

S CVETLICAMI, ŠOPKI,

VENCI IN TRAKOVI Z

NAPISI

TELEFON 3222

LJUBLJANA

POD TRANČO

VELETRGOVINA
RAZGLEDNIC IN PAPIRJA

NA DROBNO IN DEBELO. VSE PO-
TREBŠČINE ZA ŠOLE IN URADE.
NAJVEČJA IZBIRA FINEGA GALAN-
TERIJSKEGA BLAGA, PRIMERNEGA
ZA GOD, POROČNA IN DRUGA
———— DARILA. ————

M. TIČAR

———— LJUBLJANA ————

SV. PETRA CESTA ŠT. 26.
ŠELENBURGOVA ULICA 1
(PODRUŽNICA)

MESTNA HRANILNICA V NOVEM MESTU

(JUGOSLAVIJA)

Pupilarno varen zavod. — Ust. l. 1894.
Pod trajnim državnim nadzorstvom.

Sprejema hranilne vloge
na hranilne knjižice in tekoči račun.

Za hranilne vloge
jamči mestna občina Novo mesto
z vsem svojim premoženjem in z vso
svojo davčno močjo. Radi tega nalagajo
pri njej sodišča denar mladoletnih, župni
uradi cerkveni, občine občinski denar.

L. MIKUŠ

izdelovatelj dežnikov, solnčnikov, zaloga
sprehajalnih palic.

Mestni trg
št. 15

LJUBLJANA

Mestni trg
št. 15

Na drobno!

Na debelo!

Popravila točno in solidno

Zmerne cene.

USTANOVLJENO LETA 1886

A. ŠARABON

LJUBLJANA

UVOZ KOLONIJALNE ROBE

VELETRGOVINA Z DEŽEL-
NIMI PRIDELKI

VELEPRAŽARNA ZA KAVO

MLINI ZA DIŠAVE

GLAVNA ZALOGA RUDNIN-
SKIH VODÁ

CENIKI NA RAZPOLAGO

SOLIDNE CENE in
DOBRO BLAGO

Vam nudi

modna trgovina P. ŠTERK naslednik

Miloš Karničnik
LJUBLJANA, STARI TRG 18.

Velika izbira voln. pletenin, modernih
damskih oblek, bluz, damskega in
moškega perila, rokavic, nogavic, do-
kolenic, čepic, kravat, damskih torbic,
listnic, dežnikov, palic i. t. d.

Najboljši v materialu in kon-
strukciji so kolesa in šivalni
stroji znamke

„GRITZNER“

in

„ADLER“

za dom, obrt in industrijo.

Švicarski pletilni stroji

»DUBIED«, pisalni »URANIA«

v treh velikostih le pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi).

Pouk v vezenju brezplačen!

Na obroke!

Večletna garancija!

Zaloga
stekla, porcelana in
== svetilk ==

Fran Kollmann

Ljubljana, Mestni trg

priporoča

bogato zalogo vseh v svojo
stroko spadajočih predmetov.

Osobito priporoča slav. ob-
činstvu v nakup

valjčke za svetiljke

v korist Družbi sv. Cirila in Metoda.

Cenovniki na razpolago.

ZA DAME IN GOSPODE
PRISTNO ANGLEŠKO IN ČEŠKO BLAGO
kupite samo v manufakturni in modni trgovini
MILOŠ PŠENIČNIK, CELJE
Kralja Petra cesta šte. 5.

Knjigarna
L. Schwentner
Ljubljana
Prešernova ulica 3.

Engelbert Franchetti

Ljubljana, Dunajska cesta št. 20

nasproti kavarne »Evrope«

priporoča svojo največjo in povsem higijenično urejeno
brivnico. Najmoderneje urejen salon za dame.

Za dobro in točno postrežbo je vsestransko preskrbljeno

Posojilnica v Mariboru

v lastni hiši, v Narodnem domu.

Telef. št. 2108. Žirokonto pri Narodni banki Jugoslavije.

Račun pošt. hran. v Ljubljani št. 10502, v Zagrebu 39087.

Obrestuje vloge na knjižice in v tekočem računu po

5%

z dnevno razpolago, po 7 proti odpovedi na 3 mesece.

Daje posojila na zemljišča in osebno poroštvo.

Eskontuje menice in odvarja tekoče račune
za trgovce, obrtnike in podjetja.

Stanje vlog nad 90 milijonov dinarjev

Rezervni zaklad

nad pet milijonov Din.

Ustanovljena 1. 1882.

Posojilnica je najstarejši slovenski denarni zavod
v Mariboru.

FR. ŠEVČIK

LJUBLJANA

ŽIDOVSKA UL. 8

Orožje, municija, smodnik,
rudarske kapice in vžig-
alna vrvica za industrijo.

Največja zaloga pušk, pistol
in vseh lovskih potrebščin.

Straši ne pištole
na 6 in 10 streliv.

»RUDE IN KOVINE«

DRUŽBA Z O. Z.

Naslov za brzjavke: Rude

Telefon interurban št. 2727

Čekovni račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 14.167

En gros:

svinec, cink, cin, aluminij, baker, cinkova
pločevina, svinčena pločevina,

pocinkana železna pločevina, cinkovo belilo
(izdelek Cinkarne d. d., Celje)

barve, žveplenokisla glina, aluminijev hidrat,
bakrena galica, cinkov prah, katran, stare
kovine, kovinasti ostanki, rude vseh vrst

Ščitite svojo eksistenco s pomočjo
zavarovalnic. Varno zaslombo v tem
oziru Vam daje zavarovalna banka

„SLAVIJA“

ki zavaruje proti požarni škodi,
vlomu, avtomobilskim in vsem drugim
nesrečam, jamstvenim škodam itd.
in zagotovi kapital, ki se izplača
ob gotovi starosti ali ob smrti.
Jugoslovanska zavarovalna banka
„Slavija“ je v zvezi s češko banko
„Slavijo“ v Pragi. Generalno ravna-
teljstvo je v Ljubljani. Podružnice:
Beograd, Zagreb, Sarajevo, Novi
Sad, Split, Osijek, ekspoziture v
Skoplju, Vel. Bečkereku, Cetinju,
Mariboru.

Josip Petelinc

veletrgovina, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi)

Razni galanterijski predmeti, nogavice, rokavice v raznih barvah in kvalitetah, srajce, kravate, ovratniki, triko perilo, sveatri, žemperji, dežniki, toaletna mila i. t. d.

Kompletne potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in tapetnike.

Postrežba točna!

Cene solidne!

Zbirališče rodoljubov!

Peter Stepič

restavracija

in veletrgovina z vinom

Šiška pri Ljubljani.

Zbirališče rodoljubov!

Kr. dvorni

dobaviteľji

V. Bizjak & drug

Zagreb

Keksi
Prepečenci
Vafeljni
Oblati
Biskviti

ZALOGA STEKLA

porcelana, zrcal, svetilk, raznih okvirov, šip itd. Stavbinsko in umetno steklarstvo.

AVGUST AGNOLA
LJUBLJANA, DUNAJSKA C.10

Hotel „Bellevue“ v Ljubljani

Priznana izborna vina in prvovrstna kuhinja, krasni prostori za večerje, bankete itd., klubske sobe, lepo urejene tujske sobe, kopel v hiši, avto-garaže. Postrežba točna, cene zelo zmerne.

Priporoča se

*Telef. inter.
3042.*

Pero Šterk,
lastnik hotela in restavrater.

Ustanovljena 1. 1889.

Telefon štev. 2016 in 2616

Poštni ček 10.533

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Ljubljana, Prešernova ulica

Stanje
vloženega denarja
nad 400 milijonov dinarjev.

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi
na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu
obrestovanju.

Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni
odpovedi v tekočem računu najvišje močoe obresti.

★

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi teko-
čega računa, je večje kot kjerkoli drugod,
ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega
premoženja še mesto Ljubljana z vsem
premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi
tega nalagajo pri njej sodišča denar nedo-
letnih, župnijski uradi cerkveni in občine
/ / / občinski denar. / / /

★

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke
največ v naši hranilnici, ker je denar tu po-
polnoma varen.

★

Najceneje kupite
v manufakturni in modni trgovini
pri „Solncu“.

Celje, Glavni trg št. 8.

Za obilen obisk se priporoča Alojz Drofenik.

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi **RAJKO TURK**, carinski posrednik, **LJUBLJANA**, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Manufakturna trgovina

Franjo Majer

Maribor

na Glavnem trgu

se priporoča

ZDRUŽENE OLJARNE

DRUŽBA Z O. Z.

LJUBLJANA

LANENO OLJE

LANENI FIRNEŽI

v prvovrstni kakovosti po najnižji dnevni ceni

Domači proizvodi

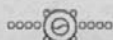
T v r d k a

IVAN PERDAN

v Ljubljani

— Glavni založnik —

Ciril - Metodovega čaja v zavitkih.
Najnižja cena in točna postrežba.

V zalogi vedno:

**najfinejše namizno
olje, kava, riž, čaj,
milo, žganje, kakor
tudi vse drugo spe-
cerijsko blago na
drobno in debelo po
najnižjih cenah.**

Manufakturno blago

**vseh kakovosti kakor tudi perilo ter odeje
za postelje lastnega izdelka se dobi vedno
v trgovini**

Karol Jančič

Maribor – Aleksandrova cesta šte. 11

JOSIP SULIČ

čevljarski mojster

== MARIBOR ==

Aleksandrova cesta šte. 30

Ž I M A

za žimnice in sedlarske potrebščine se
dobi najboljša in najceneje samo pri

J. K N I F I C

tovarna za žimo

Ustanovljeno 1829

Telefon inter. št. 2.

Stražišče pri Kranju

Modna
in
konfekcijska
trgovina
Jakob Lah

Maribor
Glavni trg 2

Velika izbira:

*oblek*_{za} *moške*_{in} *otroke*

klobukov, perila, kravat, čevljev,
nogavic, dežnikov, rokavic i. t. d

Cene solidno nizke!

Postrežba točna!

LESKOVIC & MEDEN

TRGOVINA S SPECE-
RIJSKIM BLAGOM NA
DROBNO IN DEBELO

LJUBLJANA-JURČIČEV TRG 1

Veležganjarna

M. ROSNER & Co. nasl.

Viktor Meden

v Ljubljani

kupuje slive in drugo sadje za žganjekuho

Izdeluje po ugodnih cenah najboljše likerje:

**pelinkovec, planinec grenčica, vanille, rum,
konjak medicinal, brinjevec, janeževec,
slivovko, sadjevec, tropinovec.**

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

v Ljubljani, Dunajska cesta šte. 1.

Delniška glavica in rezerve preko Din 60.000.000

OBREŠTUJE vloge na tekočem računu in na knjižice najugodnejše. — KUPUJE in prodaja devize, valute in efekte vseh vrst. — ESKONTUJE in vnovčuje menice in devize na tu- in inozemska mesta. — SPREJEMA vsa borzna naročila na tu- in inozemske borze in jih izvršuje najugodnejše. —

DAJE vsakovrstne predjume na blago, efekte itd. — DOVOLJUJE vsakovrstne kredite pod najugodnejšimi pogoji. — PRODAJA sreč razredne loterije. — DAJE informacije v vseh v barčno stroko spadajočih zadevah.

Brzjavni naslov: Banka, Ljubljana.

Telefon šte. 2861, 2413, 2502, 2503.

Račun poštne hranilnice v Ljubljani šte. 10.509.

Podružnice:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor,
Metković, Novi Sad, Novo mesto,
Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenj-
gradec, Split, Šibenik, Zagreb.

Ustanovljena leta 1881.

Celjska posojil- nica d.d. v Celju

CELJE

v lastni hiši, Narodni dom

Sprejema hranilne vloge od vsakogar, jih obrestuje najugodneje, nudi popolno varnost in izplačuje točno. — Izvršuje vse denarne posle, kupuje in prodaja tuj denar ter čeke na inozemstvo. Izdaja uverenja za izvoz blaga. — Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega aktivnega premoženja po Din 100,000.000.— še lastna glavnica in rezerve, ki znašajo skupaj nad Din 14,500.000.—

P O D R U Ź N I C I

MARIBOR, Aleksandrova c. 11.

ŠOŠTANJ (v lastni hiši)

Modna in športna trgovina

P. MAGDIČ

V LJUBLJANI

ALEKSANDROVA CESTA ŠTEV. 1.

TELEFON ŠT. 2438

ČEK. URAD ŠT. 10.790

Priporoča za gospode :

KLOBUKE,
PERILO,
KRAVATE,
NARAMNICE,
NOGAVICE,
PLETENE TELOVNIKE
(PULOVER)
DEŽNE PLAŠČE,
DEŽNIKE I. T. D.

KAKOR TUDI VSE POTREB-
ŠČINE ZA TURISTIKO
= IN TELOVADBO =

Priporoča za dame :

PLAŠČE,
KOSTUME,
OBLEKE,
BLUZE,
ČEPICE,
ŠPORTNE KLOBUKE,
NOGAVICE,
ROKAVICE
IN VSE MODERNE
NAKITNE PREDMETE.

NARODNE ZASTAVE, TRAKOVE, ZNAKE ITD.

NAJVEČJA IZBIRA ANGLEŠKEGA VOLNENEGA IN
PERILNEGA BLAGA, SVILE, BARŽUNA ITD.
ZA DAMSKE OBLEKE IN PLAŠČE.

»VEDNO ZADNJE NOVOSTI.«

CENIKE
URADNE
TISKOVINE
KUVERTE
RAČUNE
NAZNANILA

in vsa v
TISKARSKO STROKO
spadajoča
DELA

IZVRŠUJE TOČNO, OKUSNO IN CENO
NARODNA TISKARNA

LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA 5.

Zdravilišče Rogaška Slatina

Postaja Grobelno ob Južni železnici in od tam po lokalni železnici v Rogaško Slatino.

Zdravilišče, kjer se pijejo 3 vrste najboljših zdravilnih vod (Tempel, Styria, Donat).

VRELEC „TEMPEL“.

Najboljša namlzna voda, najbogatejša na raznih zdravilnih sestavinah. Pospešuje prebavljanje in presnavljanje.

VRELEC „STYRIA“.

Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku, boleznim jeter in ledvic, sladkorni bolezni.

VRELEC „DONAT“.

Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, žolčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, hemeroidom, putiki i. t. d.

Rogaška Slatina je najmodernejše in največje zdravilišče v celi Jugoslaviji. Hydroterapija, elektroterapija in inhalatorij, gimnastika za zdravljenje, kopeli z ogljikovo kislino, slane, smrečne, parne, zračne, solnčne kopeli in kopeli z vročim zrakom. Zdravljenje z mlekom in sirotko. Dietetska restavracija. — Lastni vodovod za pitno vodo, 228 m nad morjem ležeče. Stalni poštni, brzojavni in telefon. urad. Velika zdraviliška dvorana, čitalnica, lepe jedilnice, dobre restavracije, kavarne, slaščičarne, terase, sprehajališča, vojaška godba. Radio. Pogoste priredbe plesov, umetniških in navadnih koncertov, tombole. Izposojevalna knjižnica, lepi parki i. t. d. Živahen poštni in vozni promet. Avtomobili in vozovi stoje gostom na razpolago. **Sezona od 1. maja do 1. oktobra,**

Ravnateljstvo zdravilišča Rogaška Slatina.

Rogaška Slatina

Vrelec: Tempel.

Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in presnavljanje.

Vrelec: Styria.

Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku. Proti boleznim jeter in ledvic, sladkorni bolezni,

Vrelec: Donat.

Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, žolčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemeroidom itd.

Rogaška slatina

je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh alkalično-solninskih rudninskih kislih slatin najbogatejša na zdravilnih sestavinah. — Ta slatina je najokusnejša krepčilna in oživljajoča pijača, obenem pa tudi najboljše sredstvo, s katerim se obvarujete v mrzličnih krajih mrzlice.

Rogaška slatina

je najboljša namizna in zdravilna mineralna voda, ki nima nikdar slabegu okusa ali duha.

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

5%

vloge na tekoči račun po dogovoru tudi višje, brez odbitka rentnega davka, katera plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsako leto — to je dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati raditega pri hranilnici.

Z dnem 31. avgusta 1930 je bilo stanje hranilnih vlog na knjižicah in tekoči račun nad 41 milijonov Din.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam nad 17 milijonov Din.

Zahtevajte povsod le

navadno in terpentinovo Hubertus milo

Hubertus

milo

Celje

od Celjske milarne d. z. o. z. Celje, ki je najboljše in najcenejše!

„LJUDSKA SAMOPOMOČ“ v Mariboru

Aleksandrova cesta 45/II.

(nasproti glavnega kolodvora)

največje podporno društvo v Dravski banovini, sprejme vsako zdravo osebo od 1. do 90. leta in izplača upravičencu po umrlem članu do največ **Din 1000'–, 2000'–, 4000'–, 10.000'–, 20.000'–** in tudi več podpore. — Smrtni prispevki znašajo po **50 par** oziroma **Din 1'–, 2'–, 5'–, 10'–** za vsak smrtni slučaj. — Društvo šteje danes nad 18.000 članov in je izplačalo do sedaj že nad 1,700.000 din. na podporah. — Ako še niste član tega društva, zahtevajte takoj brezpl. pristopno izjavo.

Trgovina z železnino PINTER & LENARD

MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 23-34

Telefon 282 || Brzojavni naslov: Pinlen, Maribor

**Bogata zaloga
železnih nosilcev,
paličnega železa,
obročja za sode,
žičnikov, - - žice,
- poljedelskega -
orodja, orodja za**

**kovače, - mizarje,
i. t. d., kovanja za
stavbe in mobilje,
štedilnikov, peči,
kuhinjske posode
in vseh v to stroko
spadajočih stvari**

Velika izbira planinskih potrebščin

Na debelo

Na drobno

Delniška družba pivovarne „Union“

Ljubljana

Pivovarna in sladarna.
Tovarna za špirit in kvas
v Ljubljani I.
pošt. pred. 45.

Podružna pivovarna
(pr. T. GÖTZ)
v Mariboru.

Priporoča svoje izborne izdelke in sicer:

Svetlo in črno pivo

v sodih in steklenicah.

Pekovski kvas.

Čisto rafin. špirit.

(Drože.)

TELEFONI: Ljubljana 3210, 3211
Maribor 2023

BRZOJAVI: Pivovarna Union Ljubljana
Maribor

FRANC MASTEK

MARIBOR

Glavni trg 16

Glavni trg 16

Velika izbira sukna, gotovih
oblek, oblek po meri i. t. d.

IVAN KRAVOS

MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 13

Telef. int. 207

Razni kovčegi in torbice za potovanje v vseh velikostih,
opreme za konje, ovratniki in nagobčniki za
pse, nahrbtniki, gamaše i. t. d.

G o n i l n i j e r m e n i .

Kovčegi za potnike in vzorce
se po naročilu izvrše v lastni torbarski de-
lavnici na Aleksandrovi cesti št. 16, MARIBOR.

K L I Š E J E

vseh vrst, črtne in avto-
tipije, izdeluje po pred-
loženih risbah, peropisih
in slikah za navaden tisk
ali za finejšo izvedbo v
eni ali več barvah točno
po naročilu in v najkraj-
šem času po nizkih cenah

JUGOGRAFIKA

tiskovna in založna družba z o. z.

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 23

Železje in prvovrstne češke ploščice za štedilnike in kopalnice, kuhinjsko posodo, emajlirano in aluminijasto, porcelan, steklenino, vse gospodinjske in gospodarske potrebščine, orodje za vse gospodarske in industrijske panoge, okovje za stavbe in pohištvo, pločevino, vso železnino, nosilke, cement, kompletna stranišča in kopalnice

dobite najceneje v trgovini

B. Žilič - Ljubliana

Dunajska cesta št. 11 (poleg FIGOVCA)

Na drobno!

Na debelo!

Zahtevajte ponudbe!

JOSEF OLUP

U gostilni „Pod Trančo“ se točijo
pristna dolenjska in štajerska vina.

Prigovarja tudi svojo trgovino z manufakturnim blagom in moškimi oblekami domačega izdelka, po najnižjih cenah.

Ljubljana, Stari trg 1 in 2.

MIESTNA HRANILNICA V MARIBORU

Ustanovljena leta 1861.

Stanje hranilnih vlog nad Din 130,000.000

**Obrestuie vloge na hranilne knjižice
in v tekočem računu po 5 %., večje
in na 3 mesece vezane pa po 7 %.**

Daje posojila po najugodnejših pogojih

Hranilnica je pupilarno va-
ren zavod, za katerega jamči
mestna občina mariborska z
vsem svojim premoženjem in
vso svojo davčno močjo.
Radi tega nalagajo pri njej
sodišča Maribor, Gornja
Radgona, Murska Sobota in
Dolnja Lendava denar mla-
doletnih otrok in varovancev
vobče, oblastva svoje depozite
ter cerkve cerkveni denar.

Tovarna zamaškov

Naj-
solidnejša in
najcenejša postrežba!
Električni obrat. Direktni uvoz
probkovine iz Španije
in Portugalske.
Zahtevajte
vzorke!

Jelačin & Ko. - Ljubljana

**Bogato zalogo ščipalnikov,
očal, daljnogledov,
toplomerov in barometrov
itd. priporoča**

**Fr. P. Zajec, optik in urar
Ljubljana, Stari trg št. 9.**

**Velika zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Vsa popravila se
izvršujejo v moji moderno opremljeni delavnici po najnižjih cenah!
Postrežba točna in solidna! Ceniki brezplačno!**

Velika zaloga izgotovljenih oblek za gospode in dečke

LJUBLJANA Mar. Čik nasl. E. Polach Mestni trg 9

**priporoča svojo veliko izbiro izgotovljenih oblek, pelerin,
čepic, vsakovrstnega perila za gospode in dečke od 2 let naprej.
Najstarejša domača tvrdka. Najnižje cene!**

Umetna knjigoveznica IVAN MOLK,

prej JAKOPIČ,

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 13

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje

vsakovrstnih knjigoveških del. Zaloga zaklopnih map znamke „IMKAL“.

Izvirne platnice za slovenske knjige vedno v zalogi. Tiskanje trakov in društvenih znakov s krasnimi modernimi črkami. — Postrežba točna, delo solidno.

KAVARNA IN
RESTAVRACIJA

Z * V * E * Z * D * A
L J U B L J A N A

Prevzel sem kavarno in restavracijo »Zvezdos«, jo popolnoma prezidal in obnovil ter najmodernejše opremil, da se lahko meri z najlepšimi velikomestnimi kavarnami. Poskrbel sem za prvovrstno kavo, za okrepčila vseh vrst, za okusna jedila, prigrizke in izborno pijačo.

Na razpolago so vsi domači listi, časopisi in revije, kakor tudi vsi večji politični, leposlovní in ilustrirani slovanski, francoski, italijanski in nemški listi.

Postrežba najboljša in najtočnejša
»ZVEZDA«, kavarna in restavracija je zbirališče vseh narodno zavednih krogov!

Za obilen poset se priporoča

FRAN KRAPEŠ

KAVARNAR in
RESTAVRATER

Izboljšati svoje pridelke je najvažnejša naloga našega kmetovalca! Zato je potrebno dobro obdelovanje zemlje, gnojenje in selekcionirano seme. Dobro obdelovanje zemlje izboljša pridelke za 20 %, dobro seme izboljša in poveča pridelke za 30 %, uporaba hlevskega gnoja in umetnih gnojil pa za 50 %.

Umen gospodar dela sporedno in se poslužuje dobrega semena, ki ga seje v dobro obdelano in pognojeno zemljo.

„Apneni dušik“

ki vsebuje 16 % dušika in 60 — 70 % apna, je za izboljšanje poljskih pridelkov, posebno za žita in za travnike.

„Nitrofoskal - Ruše“

nadomestuje vsa ostala gnojiva, ker vsebuje: dušik, fosforno kislino, kalij in apno v razmerju 4 : 8 : 8 : 33.

Nitrofoskal-

Ruše se z velikim uspehom uporablja za gnojenje vseh posevkov, kakor tudi vinogradov in sadonosnikov. Izdeluje ga

Tvornica za dušik d. d.
RUŠE pri MARIBORU.

Naroči se lahko neposredno pri Tvornici ali pri Kmetijski družbi, njenih podružnicah, zadrugah in drugih gospodarskih organizacijah.